

ČASOPIS
GRÉCKOKATOLÍCKEJ CIRKVI

Slovo

AUGUST
2025

Kresťanské púte v stredoveku

PÚTNIK JE ČLOVEK NA DUCHOVNEJ CESTE HĽADAJÚCI ZMYSEL

Potrebujeme sa navzájom

SLOVO VSTUPUJE DO 58. ROČNÍKA S PRVOU LAIČKOU – ŠÉFREDAKTORKOU

Stres náš každodenný

STRES A TLAK VEDÚ K VYHORENIU – NAUČIŤ SA ZVLÁDAŤ ZÁŤAŽ

Obsah

- 4 SVÄTÝ OTEC**
Kristus – Božia
odpoveď na hlad človeka
- 5 BIBLIA**
Satan v Knihe Jób
- 6 TÉMA**
Kresťanské púte
v stredoveku
- 10 OTCOVIA**
Gregor Nysský
O stvorení človeka (23)
- 11 MODLITBA**
Modlitebný outfit
- 12 ROZHOVOR**
Potrebujeme sa navzájom
- 16 IKONA**
Jaroslavlská Pečerská
ikona Bohorodičky
- 17 SLOVO VLADYKU**
Vstanem a pôjdem k Otcovi
- 18 UNIVERZITA 3. VEKU**
Načo je nám voľný čas?
- 20 SPOLOČNOSŤ**
Podpora náboženskej
slobody v Pakistane
- 22 KATECHÉZA**
Nádej – Pútnik Nádeje
- 24 PRÍBEH**
Sila detskej modlitby
- 25 SVÄTÝ MESIACA**
Svätý hieromučeník
Sixtus II., rímsky pápež
- 26 RODINA**
Stres náš každodenný
Ako byť dobrým otcom:
ako deťom odovzdávať
vieru
Sedmpočetni
- 36 REPORTÁŽ**
Jubilejný chrám
na Horehroní
- 38 UDALOSŤ**
Tatranská svätá liturgia

MYŠLIENKA ČÍSLA

*„Zmŕtvychvstanie je našou vierou, stretnutie našou nádejou, pripomínanie našou
láskou.“*

SVÄTÝ AUGUSTÍN

Slovo – oficiálny časopis
Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku
www.casopisslovo.sk; ročník 57
periodicita vydávania: mesačník; číslo 8

Adresa redakcie
SLOVO, Hlavná 3, 080 01 Prešov
tel.: 051/756 26 42, 0909 266 013

Číslo účtu
SK45 0200 0000 0032 1020 6959
SWIFT KÓD: SUBASKBX

Vydavateľa
Gréckokatolícka cirkev na Slovensku,
Hlavná 1, 081 35 Prešov, IČO 51311917
Petra, n. o., Hlavná 1, 080 01 Prešov,
IČO 37886622

Cirkevné schválenie
Gréckokatolícke biskupstvo v Prešove,
č. j. 3317/99

Šéfredaktorka
PhDr. Valéria Juríčková, PhD.
(sefredaktor@casopisslovo.sk)

Redaktori
ThDr. Miroslav Dancák, PhD.
(cenzor@casopisslovo.sk)
PhDr. Adriana Matoláková, PhD.
(redakcia@casopisslovo.sk)

Dipl.-Theol. Univ. Ján Sabol
(spravodajstvo@casopisslovo.sk)

Mgr. Miroslav Chorenďák
(inzercia@casopisslovo.sk)

Mgr. Richard Fučko
(priatelvia@casopisslovo.sk)

Jazyková úprava
PhDr. Adriana Matoláková, PhD.

Distribúcia a grafický návrh
PhDr. ThLic. Juraj Gradoš, PhD.
(distribucia@casopisslovo.sk)

Grafická úprava
Mgr. Štefan Kerul-Kmec
(grafik@casopisslovo.sk)

Cenzori
ThDr. Miroslav Dancák, PhD.
ThDr. Milan Kuzmiak, PhD.

Redakčná rada
vL SEODr. Jonáš Maxim, vL prof. ThDr. ICDr.
Cyril Vasil' SJ, PhD., vL Peter Rusnák,
vL SEODr. Milan Lach SJ, vL Milan Chau-
tur CSsR, Kristián Čintala, Mgr. Daniel
Dzurovčin, Mgr. Stanislav Gábor, PhDr. Valéria
Juríčková, PhD., Mgr. Ján Hreško, Mgr. Dra-
homíra Kolesárová, Štefan Michalič, HELic.
Martin Mráz, Mgr. Ján Hreško,
prof. ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD.

Všetky informácie sú na casopisslovo.sk/
redakcia/. Za obsah inzerátov neručíme.
Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu
príspevkov. Zásady ochrany osobných
údajov sú uvedené na webovej stránke
<http://casopisslovo.sk/vyhlasenie/>.

**Pri zasielaní príspevkov použite jeden
z týchto špecifických symbolov**
700 (časopis, prípadne zverejnenie
príspevku)
1700 (iba časopis)
2700 (iba príspevok)
7700 (anonymný príspevok)
777 (priatelvia časopisu Slovo)
999 (eSlovo).

Variabilný symbol: vaše PSČ
Konštantný symbol: 0558

Tlač: Alfa print, s. r. o., Martin

Distribúcia: Mediaprint-Kapa
Pressegrosso, a. s., Bratislava

ISSN 1335-7492. EV 182/08

Dátum vydania: 17.08.2025

Uzávierka pre 2025/09: 19.08.2025

Titulná strana
Róbert Ragan

Premýšľal o mne

» Valéria JURÍČKOVÁ

„Dobre nám tu je, postavme tri stany a ostaňme tu,“ hovoria si apoštoli na hore Tábor, keď zbadajú premeneného Ježiša. Tie stany nie sú kvôli zážitku či praktickým dôvodom. Odkazujú na biblický Sviatok stánkov, Sukot. Vtedajší znalci Písma predpokladali, že Mesiáš príde práve počas tohto sviatku. Z novozákonných textov to vidíme napríklad pri Ježišom vstupe do Jeruzalema pred Paschou. Chcú ho privítať ako Mesiáša, a preto používajú palmové ratolesti a iné prvky Sukotu, hoci aktuálne prebieha úplne iný sviatok. Vyjadrujú svoju vieru, že Mesiáš prišiel. Na hore Tábor robia to isté. Práve sa presvedčili, že Ježiš je Mesiáš, ktorého očakávali celé generácie. Je tu! Prišlo Božie kráľovstvo. A tak chcú postaviť stany a už naveky žiť v tomto kráľovstve tak, ako ich to učilo slávenie sviatku Sukot.

V tej chvíli vôbec nemysleli na ľudí, ktorých nechali dole. Na príbuzných. Na priateľov. Na povinnosti. Na nedokončené veci. Plány, ktoré mali na najbližšie dni. Ani na praktické veci – čo budú na hore jesť, piť, kto sa o nich postará. Videli, že Mesiáš prišiel, a všetko ostatné v tej chvíli ustúpilo to do úzadia. Stačilo však zostúpiť z Tábora a boli opäť zavalení bežnými starosťami natoľko, že počas Ježišovej krížovej cesty potom vystrašení sledovali udalosti z bezpečnej vzdialenosti.

Kedysi som v jednej piesni našla vetu: „Lebo na kríži si premýšľal o mne.“ Zarazila ma a ukázala mi Ježišovu obeť vo veľmi osobnom rozmere. Už nie, že Ježiš zomrel za všetkých a niekde som tam bola aj ja ako nepodstatná súčasť davu, ktorú si nikto ani

nevšimol. Čím viac som tú pieseň počúvala, tým viac mi dochádzalo, že v tých najväčších bolestiach na kríži myslel na mňa. A zomieral pre mňa rád. Akoby hovoril: „Robím to kvôli tebe, lebo ťa chcem mať pri sebe celú večnosť.“

Toto uvedomenie bolo ako skúsenosť apoštolov na hore Tábor. Aj ja som si vtedy hovorila, aké banálne sú moje problémy ohľadne rodiny, práce, peňazi či vzťahov zoči-voči tejto bolesti, ktorú znášal za mňa. A rád! Biblické slová: „Keď vlastného syna neušetril, ako by nám s ním nedaroval všetko!“ (porov. Rim 8, 32) mi na chvíľu upratili priority. Keď kvôli mne zomieral tak ponižujúco a v bolestiach, existuje niečo, čo by pre mňa nespravil? Určite nie. Toto je Ježiš, ktorému môžem dôverovať na sto percent. Lenže aj ja som z týchto chvíľ modlitby zišla do bežného života a problémy ma opäť prinútili pozeráť sa dole. Nie na Ježiša.

Hora Tábor mi spolu s Golgotou pripomína, že kríž je najmä symbolom lásky. Že zázraky, ktoré pre mňa Boh môže kedykoľvek spraviť, sú tou najlogickejšou vecou, aká sa môže stať. Pohľad na kríž je o nádeji, že som v každej chvíli v bezpečí. Že Boh má plán. Že na mňa myslí práve tak, ako na mňa myslel na kríži. A neexistuje možnosť, že by zabudol alebo sa nesnažil o maximálne dobro pre môj život.

Nech už prežívate, milí čitatelia, čokoľvek, prajem vám, aby tento odpočinok v Božej blízkosti a v dôvere sprevádzal zostávajúce dni letného odpočinku i všetky ďalšie dni.

Drahý vладыka Peter,

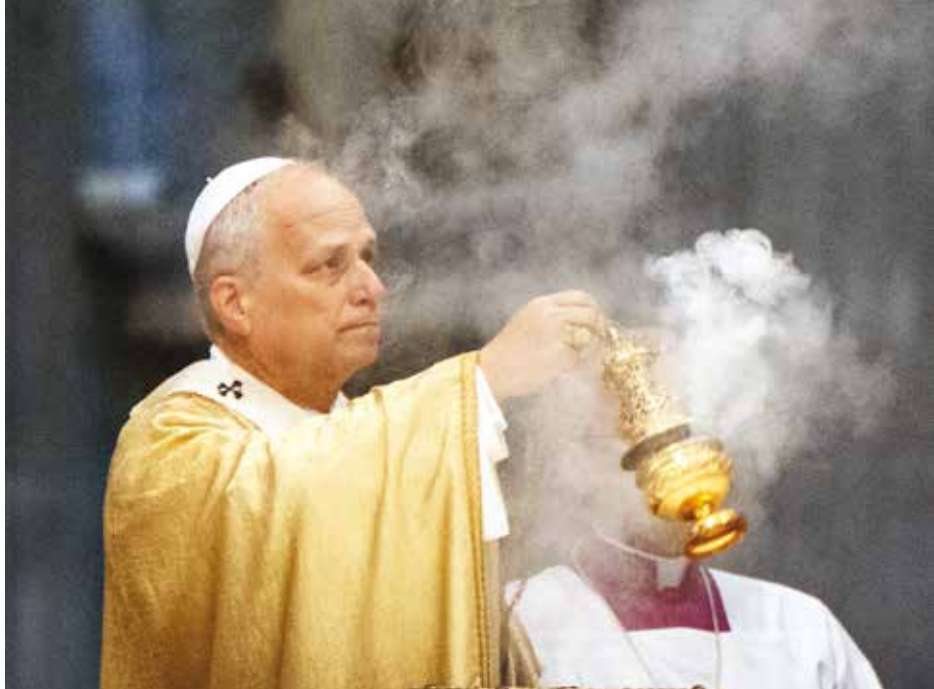
s radosťou vám blahoželáme k blížiacemu sa významnému životnému jubileu 75 rokov. Je to príležitosť poďakovať sa za vašu neúnavnú službu Cirkvi.

Vaša apoštolská misia biskupa spočíva predovšetkým v ohlasovaní evanjelia, vedení a posväcovaní Božieho ľudu podľa príkladu Dobrého pastiera. Je to úloha, ktorá si vyžaduje neustále svedectvo o Kristovi vo všetkých vašich činoch.

Prostredníctvom ohlasovania evanjelia a lámania Eucharistie pomáhate zvernému ľudu rásť ako spoločenstvo vo Svätom Duchu. Vieme, že biskupská služba prináša so sebou aj trné a kríže, ktoré často zostávajú skryté v tajnosti srdca. Váš život a služba sú svedectvom toho, že sa spoliehate na Božiu milosť, ktorá koná zázraky aj cez našu slabosť.

Na mnohaja i blahaja lita!

Mazur / cbcw.org.uk

Kristus – Božia odpoveď na hlad človeka

» Marek BARAN

Na sviatok Najsvätejšej Eucharistie Svätý Otec Lev XIV. povzbudil veriacich, aby sa živili Ježišom, živým a pravým chlebom.

Drahí bratia a sestry, je krásne byť s Ježišom.

Zástupy trávili s Ježišom dlhé hodiny, počúvali, ako hovorí o Božom kráľovstve, a videli, ako uzdravuje chorých (porov. Lk 9, 11). Ježišov súcit s trpiacimi zjavuje láskypnú blízkosť Boha, ktorý prichádza na svet, aby nás zachránil. Keď vládne Boh, človek je oslobodený od každého zla. No aj tí, ktorí prijali od Ježiša radostnú zvesť, prichádzajú do hodiny skúšky. Na púšti, kde ľudia počúvali

Majstra, sa zvečierieva – a nemajú čo jesť. Hlad ľudu a zapadajúce slnko sú znakom hraníc, ktoré doliehajú na svet a na každé stvorenie: deň sa končí – ako aj ľudský život. Práve v tejto hodine, v čase núdze a tieňov, Ježiš zostáva medzi nami.

A práve vtedy, keď slnko zapadá a hlad narastá, keď aj apoštoli navrhujú, aby ľudí prepustil, Kristus nás prekvapuje svojim milosrdenstvom. Zľutuje sa nad hladným davom a vyzýva svojich učeníkov, aby sa o nich postarali: hlad nie je potreba, ktorá by nesúvisela s ohlasovaním kráľovstva a svedectvom o spáse. Naopak, tento hlad sa dotýka nášho vzťahu s Bohom. Na výzvu hladu totiž Ježiš odpovedá znakom

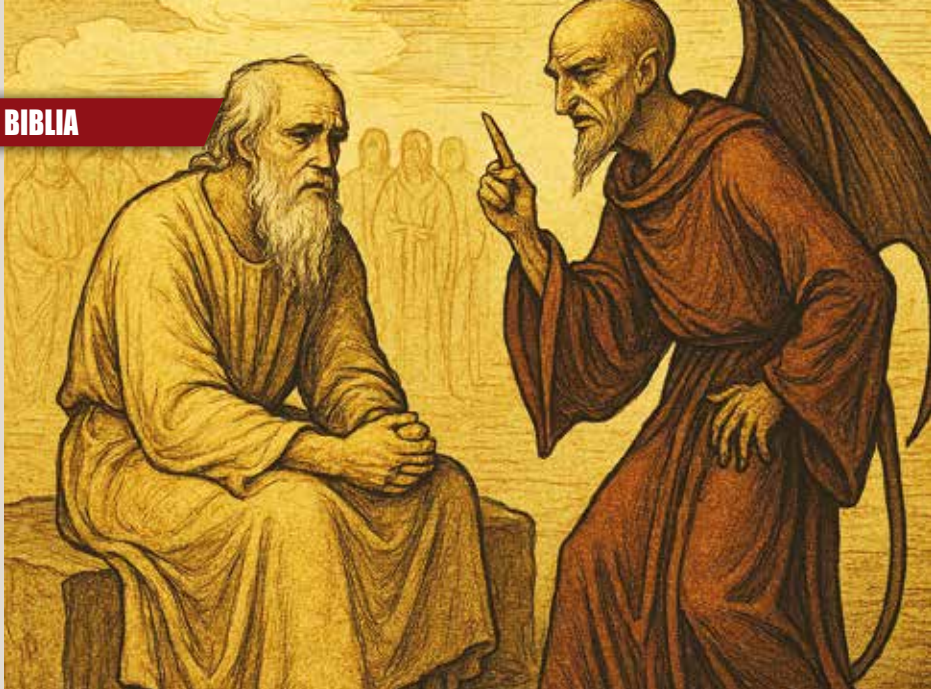
delenia sa: pozdvihne oči, vysloví požehnanie, láme chlieb a dáva jesť všetkým.

Dnes na mieste evanjeliových zástupov stoja celé národy, ponížené chamtivosťou iných ešte viac vlastným hladom. Tvrdosť niektorých, ktorí hromadia, je znakom ľahostajnej pýchy, ktorá plodí bolesť a nespravodlivosť. Kvôli prepychu sa znehodnocujú plody zeme a ovocie ľudskej práce, namiesto toho, že by sme sa o ne podelili. Osobitne v tomto jubilejnom roku je pre nás Pánov príklad naliehavým kritériom konania a služby: deliť sa o chlieb, aby sme rozmnožili nádej – to ohlasuje príchod Božieho kráľovstva. Tým, že Ježiš zachraňuje zástupy pred hladom, zároveň ohlasuje, že všetkých zachráni pred smrťou. Toto je tajomstvo viery, ktoré slávime vo sviatosti Eucharistie. Tak ako je telesný hlad znakom nášho bytostného nedostatku života, lámanie chleba je znakom Božieho daru spásy.

Drahí moji, Kristus je Božia odpoveď na hlad človeka, pretože jeho telo je chlieb večného života: vezmite a jedzte z neho všetci! Ježišovo pozvanie objíma našu každodennú skúsenosť: aby sme mohli žiť, musíme sa živiť životom, ktorý si berieme z rastlín a zvierat. A predsa, keď jeme niečo mŕtve, pripomína nám to, že aj my – nech by sme jedli akokoľvek – zomrieme. Keď sa však živíme Ježišom, živým a pravým chlebom, žijeme pre neho. Vzkriesený Ukrižovaný sa nám celý daruje, aby sme objavili, že sme stvorení na to, aby sme sa živili Bohom. Naša hladná prirodzenosť nesie znamenie potreby, ktorú nasýti len Eucharistia ako dar milosti. Ako píše svätý Augustín: Kristus je „chlieb, ktorý sýti a neubúda, chlieb, ktorý sa dá prijímať, ale nedá sa celkom minúť“ (*Sermo 130, 2*). Eucharistia je totiž skutočná, reálna a podstatná prítomnosť Spasiteľa (porov. KKC 1413), ktorý premieňa chlieb na seba, aby premieňal nás na seba. Živý a oživujúci. Pánovo telo robí aj nás – teda Cirkev – jeho vlastným telom.

Nасытíením pokrmom, ktorý nám Boh dáva, nesme Ježiša do srdca všetkých, lebo Ježiš zahŕňa všetkých do diela spásy a pozýva každého, aby sa zúčastnil na jeho hostine. Blahoslavení sú pozvaní – stávajú sa svedkami tejto lásky! (úryvok homílie z 23. júna 2025)

Pápež Lev XIV. povzbudzuje prinášať útechu a nádej: To, v čo ľudské srdce dúfa, je opísané ako dobro, ktoré máme „zdediť“: nejde o niečo, čo si môžeme vydobýť silou ani vyprosiť ako sluhovia či získať na základe zmluvy. Večný život, ktorý môže dať iba Boh, sa človeku odovzdáva ako dedičstvo – tak ako ho otec odovzdáva synovi. Bratia a sestry, hľadme na neho! Ježiš je zjavením pravej lásky k Bohu a k človeku: lásky, ktorá sa daruje, a netuži vlastníť; lásky, ktorá odpúšťa, a nenárokuje si; lásky, ktorá prichádza na pomoc, a nikdy nepúšťa. V Kristovi sa Boh stal blíznym každého muža a každej ženy: preto aj každý z nás môže a má byť blíznym pre toho, koho stretne na svojej ceste. Podľa vzoru Ježiša, Spasiteľa sveta, sme aj my povolaní prinášať útechu a nádej, najmä tým, ktorí sú znechutení a sklamaní. Aby sme žili večne, netreba teda oklamať smrť, ale slúžiť životu – to znamená starať sa o život druhých v čase, ktorý s nimi zdieľame. Toto je najvyšší zákon, ktorý predchádza všetky spoločenské pravidlá a dáva im zmysel. (Marek Baran)

AI generovaný ilustračný obrázok

Satan v Knihe Jób

V Knihe Jób, predovšetkým v jej úvodných kapitolách (Jób 1 – 2), vystupuje postava známa ako satan. Je dôležité pochopiť, že význam tohto výrazu sa v danom kontexte líši od neskoršieho teologického vývoja, kde sa satan chápe ako diabol alebo zosobnenie zla. Z hľadiska pôvodného hebrejského textu Knihy Jób je v skutočnosti slovo satan chápané jemnejšie ako v neskoršej kresťanskej interpretácii.

V pôvodnom hebrejskom texte Knihy Jób je slovo satan použité v konštrukcii s určitým členom *ha-*, teda *ha-satan*, čo naznačuje, že nemusí ísť o vlastné meno, ale skôr o titul alebo funkciu. Tento termín tak môžeme chápať ako žalobca či protivník. V tomto zmysle je satan v Knihe Jób bytosťou, ktorá má určitú procesnú rolu podobne ako prokurátor pri súde. V kapitolách 1 – 2 Knihy Jób je satan súčasťou zhromaždenia nebeských bytostí a jeho úlohou je spochybníť úprimnosť Jóbovej zbožnosti. Tu vystupuje satan ako kritik, ktorý skúša integritu človeka. Ale postava satana v Knihe Jób nie je v priamej opozícii voči Bohu v podobe nezávislého nepriateľa, nezosobňuje zlo z eschatologického pohľadu, ale, naopak, koná v rámci Božej suverenity.

V rabínskej literatúre sa satan v Knihe Jób interpretuje ako jeden z nebeských služobníkov, ktorý plní úlohu žalobcu na nebeskom súdnom dvore. Tento výklad zachováva Božiu suverenitu: satan je podriadený a koná na Boží príkaz. Rabínske texty často neidentifikujú satana ako stelesnené zlo. V midraši sa niekedy uvádza, že satan je zároveň anjel smrti, ba dokonca

je stotožnený s *yetzer hara* – zlým pudom, teda skôr ako aspekt vnútornej skúšky než ako metafyzický nepriateľ. Rabínske zdroje vnímajú satanovo pôsobenie ako súčasť spravodlivého Božieho poriadku, v ktorom je aj utrpenie legitímnym prostriedkom preverenia človeka. Jób nie je trestaný za hriech, ale skúšaný, aby sa jeho spravodlivosť ukázala ako pravá.

Na rozdiel od rabínskych zdrojov cirkevní otcovia začali identifikovať satana v Jóbovi s tým istým satanom, ktorý pokúšal Ježiša, zviadol Adama a Evu a vedie duchovný boj proti Cirkvi. V patristickom výklade je teda satan v Jóbovi osobný padlý anjel, ktorý koná zo zlej vôle, nie ako súčasť Božieho poriadku. Napriek tomu Boh v jeho činoch dočasne umožňuje realizáciu jeho zámerov. Origenes tvrdil, že satan ako padlý duch koná zo závidy a pýchy. V tom zmysle nie je len obžalobcom, ale aj príčinou utrpenia, ktorého cieľom je odvieť človeka od Boha. V Jóbovej skúške tak patristická tradícia vidí duchovný boj, v ktorom satan útočí na spravodlivého, ale jeho porážka potvrdzuje Božiu milosť a moc.

V tomto porovnaní židovskej a kresťanskej tradície môžeme vidieť vývoj chápania postavy satana od nebeskej bytosti s konkrétnou funkciou ku kozmickému nepriateľovi. Rabínsky pohľad zdôrazňuje Božiu kontrolu a spravodlivosť, cirkevní otcovia zasa duchovný konflikt medzi dobrom a zlom, pričom pasáž v Jóbovi slúži ako teologický základ pre oba výklady. (Luboš Pavlišinovič)

Pexels / pixabay.com

Encykliky Jána XXIII.

Päť rokov pontifikátu a osem encyklik – takéto dedičstvo učenia zanechal pápež Ján XXIII. Vo svojich encyklikách určil mnoho ciest, ktorými sa vydal Druhý vatikánsky koncil, ktorý sám zvolal.

V prvej, *Ad Petri Cathedram*, z júna 1959 pápež určil tri hlavné ciele svojho pontifikátu: pravdu, jednotu a mier. Vyjadril v nej presvedčenie, že príčinou a prameňom všetkého zla je nepoznanie pravdy, pohrdanie ňou a odvracanie sa od nej. Analyzoval vplyv médií na mentalitu spoločnosti.

O mesiac neskôr uverejnil encykliku *Sacerdotii Nostrae Primordia* pri príležitosti stého výročia smrti svätého farára z Arsu Jána Vianeyho. Načrtnol v nej portrét vzorného kňaza.

Encyklika *Grata Recordatio* zo septembra 1959 je venovaná ružencu, ktorý „treba odriekať v úmysle za Cirkev, misie, medzinárodné a spoločenské problémy“.

V novembri 1959 vyšiel dokument *Principes Pastorum*, venovaný misijnej práci, ktorá bola Jánovi XXIII. veľmi blízka.

Veľký ohlas mala piata encyklika *Mater et Magistra* z mája 1961, jeden z najdôležitejších sociálnych dokumentov pápežov. Ján XXIII. ju venoval otázke súčasných spoločenských zmien vo svetle kresťanskej náuky a medzinárodnému rozmeru ekonomických problémov, a ich vplyvu na mier.

Šiestu encykliku *Aeterna Dei*, uverejnenú v novembri 1961, Ján XXIII. venoval pamiatke pápeža Leva Veľkého – pri 1 500. výročí jeho smrti. V encyklike *Poenitentiam Agere* z júla 1962 písal o potrebe vnútorného a vonkajšieho pokánia.

Najdôležitejšou je ôsma encyklika – *Pacem in Terris*, vyhlásená 11. apríla 1963. Vyzýva na zastavenie zbrojných pretekov a mier medzi národmi. Ján XXIII. v nej uviedol štyri základy mieru a vzťahov medzi štátmi: pravdu, spravodlivosť, lásku a slobodu a konštatoval, že ich obrana a šírenie je povinnosťou všetkých ľudí, najmä veriach. (Miroslav Dancák)

pixabay.com

Kresťanské púte v stredoveku

» Daniel VRÁBEL'

V súvislosti so slovom pútnik si väčšina ľudí pravdepodobne predstaví človeka, ktorý sa vydáva na kratšiu alebo dlhšiu cestu na sväté miesto alebo za relikviu. Cieľom môže byť hľadanie zážitku alebo ide o záujem duchovne narastať. Tento druh pobožnosti má v kresťanstve dlhodobú tradíciu, ale je známy aj v iných náboženstvách. Pútnik je človek, ktorý opustí svoj domov a stane sa na nejaký čas cudzincom. Má to pre neho veľký duchovný význam – ide o jednu z foriem obety. Ale púte boli v minulosti pre kresťanov oveľa väčším záväzkom a obetou v porovnaní s dneškom. Mohli mať rôzne formy, ktoré sa dnes už neobjavujú, a nie každý na nich musel byť dobrovoľne. V stredoveku boli púte medzi kresťanmi veľmi populárne, pútnici dokonca nepriamo zasiahli do vývoja niektorých aspektov dejín.

Možno ste sa už stretli s názorom, že úplne prvou kresťanskou pútničkou bola sv. Helena (matka cisára Konštantína), ktorá sa vydala do Jeruzalema, kde sa jej podľa legendy podarilo nájsť relikviu kríža, na ktorom bol ukrižovaný Ježiš. Ale hroby sv. Pavla alebo Petra ľudia tajne navštevovali už skôr. No je pravda, že práve v dobe cisára Konštantína v 4. storočí, keď kresťanstvo narastalo, sa začínala stále viac objavovať ochota ľudí podniknúť púť. Kresťania najprv putovali na miesta súvisiace s Ježišom alebo k hrobom apoštolov. Pútnici veľakrát podnikli svoje cesty s určeným úmyslom, ako bolo napr. vypošenie si duchovných darov, vyliečenie z choroby, prekonanie alebo zažehnanie rôznych strastí alebo to mohla byť aj forma vďaky. Samozrejme, už vtedy by sme našli aj zážitkové ciele a túžbu cestovať, a vidieť iné krajiny alebo sa dostať z každodennej rutiny.

S tým, ako sa v ranom stredoveku upeňovalo kresťanstvo, sa stále zväčšoval počet pútnických miest. Pútnickými centrami sa stávali mestá ako Jeruzalem, Rím, Compostela alebo Konštantínopol. Bolo to predovšetkým preto, lebo v týchto najväčších centrách kresťanstva sa začalo objavovať stále viac relikvií, ktoré súviseli buď priamo s Ježišovým pôsobením, alebo s neskoršími mučeníkmi. Ostatky svätcov, nové impozantné chrámy alebo miesta zázrakov spôsobili, že púte stále viac nadobúdali masový charakter. V 11. storočí začal silnieť mariánsky kult, čo znamená, že vznikali prvé mariánske púte. Vedeli by sme ich nájsť aj u nás v Uhorsku. Veľa ľudí podnikalo púte pravidelne.

Na púte sa vydávali duchovní, šľachtici, mešťania alebo poddaní. Táto forma zbožnosti nebola obmedzená spoločenským statusom. Mnohí na znak pokory absolvovali púte buď bosí, alebo len v jednoduchom oblečení. Niektorí pútnici svoju obetu zvyšovali tým, že pokiaľ mali obutú topánku, nahádzali si do nich kamienky. Zaujímavosťou je, že v stredovekom súdnicte mohla byť púť použitá aj ako trest, súd to mohol previnilcovi prikázať ako formu pokánia. Táto prax sa začala objavovať už v 6. storočí. Od závažnosti zločinu, ktorého sa dotýčny dopustil, závisela aj vzdialenosť miesta, na ktoré musel vykonať púť. Kratšia púť mala byť forma verejného pokánia, pri dlhšej mohlo ísť aj o formu exilu. Od 10. storočia sa počet takýchto pútnikov zvyšoval, našli by sme ich aj na našom území. Najstarší záznam je však až z roku 1307 – išlo o Hermana Lanca zo Spišského Hrhova, ktorý ako trest

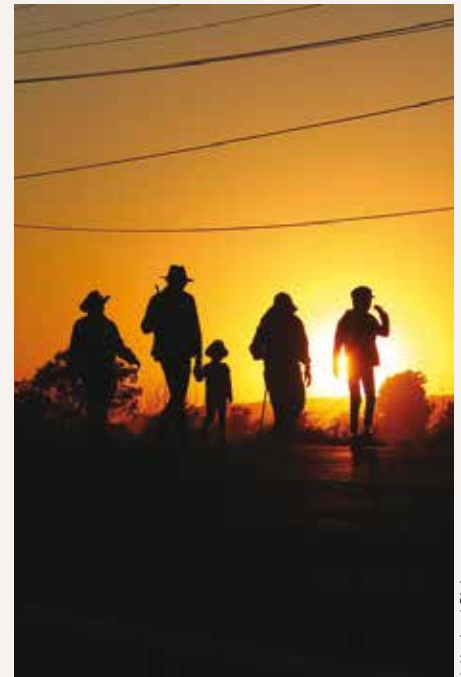
Suzy / pixabay.com

za vraždu musel vykonať púť do Ríma, potom do Bari, odtiaľ do Compostely a nakoniec do Aachenu. Pútnici, ktorí sa vydávali na cestu za trest, sa od bežných pútnikov odlišovali hlavne tým, že nosili na rukách zavesené reťaze či okovy. Za človeka, ktorý mal púť absolvovať ako trest, sa musel zaručiť ručiteľ, čo mohlo byť riskantné, pretože ak vinník svoju púť neuskutočnil, musel sa na púť vydať sám ručiteľ.

Niektorí ľudia si dávali púť ako formu záväzku a boli odhodlaní ho splniť, aj keď to nemuselo byť hneď. Niekedy sa stávalo, že dotýčny nemohol púť vykonať, v tom prípade mohol poveriť alebo požiadať niektorého zo svojich príbuzných či priateľov, aby púť absolvovali namiesto neho. Hovoríme o tzv. zástupnej púti.

Ak na púť chceli ísť poddaní, museli si najprv vypýtať povolenie od svojho pána alebo kňaza. Ženy to mali komplikovanejšie v tom, že si museli povolenie pýtať aj od manžela alebo otca. Vdovy v tom mali výhodu, pretože povolenie na púť nepotrebovali od žiadnej mužskej autority v rodine. Napriek tomu sa stredoveká spoločnosť nepozerala na ženy, ktoré putovali samy, s veľkým nadšením. Ženy mali dokonca zakázaný vstup do niektorých svätýň. Výbava pútnika musela byť čo najjednoduchšia, aby s ňou mohol ľahko cestovať. Ak išli pešo, mali so sebou len vak s jedlom a peniaze. Typický obraz stredovekého pútnika je, že chodil s palicou, o ktorú sa opieral. Ak vedel čítať, mohol mať so sebou jednoduchú mapu alebo sklápacie slnečné hodiny, ktoré fungovali ako kompas.

Púte v stredoveku sa začínali väčšinou na jar, aby mali pútnici čo najdlhšie dobré počasie. Púť totiž mohla trvať aj rok a viac, pútnici tak obetovali oveľa viac ako dnes. Cesta bola náročnejšia, často si museli siahnuť až na dno svojich fyzických a psychických síl a materiálnych možností. Veľa ľudí sa na púť vydávalo s vedomím, že sa nemusia vrátiť. Vyplývalo to z toho, že putovali pešo s vecami, ktoré si boli schopní odniesť so sebou, maximálne mali osla. Nešlo len o to, že by boli chudobní, ale mal to byť znak pokory. Našli sa však aj takí, ktorí si zabezpečili koňa alebo povoz. Cestu na určené miesto mnohí ani nepoznali, najmä keď išli do vzdialených miest, akým bol Jeruzalem alebo Rím, a mapy neboli vždy presné. Pred púťou si ľudia museli zabezpečiť dostatok peňazí na cestu, preto často predávali svoj majetok. Pozemky alebo iné majetky, ktoré zanechali doma, ostávali niekedy

ixkecho / flickr.com

bez dozoru, pretože na púť sa mohla vydať aj celá rodina. Preto niektorí pútnici pred začiatkom púte spisali závet. Počas cesty mohli byť bezplatne ubytovaní v kláštoroch, špitáloch alebo hospicioch. Ak mali dostatok peňazí, mohli si zaplatiť ubytovanie v hostinci. Na púťach ľuďom hrozili rôzne ťažkosti alebo nebezpečenstvá, mohli naraziť na rôzne problémy, ktoré im následne skomplikovali cestu. Ak púť trvala dlhšie, ako čakali, dochádzalo im jedlo a peniaze, preto trpeli podvýživou. Púť im mohla skomplikovať nepriazeň počasia – ak prišla zima, nie vždy mali so sebou zásoby teplého oblečenia. Veľakrát sa stávalo, že ich prepadávali lupiči alebo podvodníci, prichádzali tak o peniaze. Nemohli si tak kúpiť jedlo ani zaplatiť ubytovanie. Inokedy ich zase mohla napadnúť divoká zver, obyvateľstvo na miestach, cez ktoré prechádzali, ich niekedy prijalo vládne, inokedy nie. Stav ciest nebol vždy najlepší. Ak sa vydávali na vzdialenejšie miesta (ako bol napr. Jeruzalem), museli si zabezpečiť plavbu cez more. V minulosti bola plavba po mori oveľa nebezpečnejšia ako dnes a trvala oveľa dlhšie. Po ceste ich mohli stretnúť rôzne choroby alebo zranenia. Ďalšie problémy spôsobovala jazyková bariéra, iné zvyklosti v cudzích krajinách alebo odlišná mena.

Tieto problémy mali za následok vývoj bezpečnostných opatrení na cestách, ako aj spoluprácu cirkevnej a svetskej moci. Pútnikom boli poskytované rôzne formy ochrany na cestách a boli bránení aj právnymi opatreniami. Taktiež sa rozširovalo zabezpečenie a opatera pre pútnikov, a to vďaka vzniku rôznych inštitúcií na ochranu a starostlivosť. Pre stredoveký Rím bolo

typické, že sa v ňom nachádzali hospice pre pútnikov z konkrétnych kráľovstiev alebo regiónov. Našli by sme tam napr. škótsky, portugalský, flámsky hospic a iné. Pútnici z nášho územia (z Uhorska) mali v Ríme taktiež svoj osobitný hospic, ktorý bol zriadený vďaka prvému uhorskému kráľovi Štefanovi I. Uhorskí pútnici mali svoj hospic hneď pri Bazilike sv. Petra. Rôzne rytierske rády alebo rehole pútnikom poskytovali ochranu alebo prístrešie, zdravotnú starostlivosť, jedlo alebo rady na cestu. V mestách, ktoré boli vyhľadávané, sa zakladali nové nemocnice, kde boli pútnici po ceste ošetrovaní.

Keď pútnici nakoniec doputovali na cieľové miesto, chceli sa čo najviac priblížiť k relikvii, ktorá tam mohla byť prítomná (ak to bolo možné, tak sa jej aj dotknúť), ísť do chrámu alebo na miesto zázraku, či na miesto, kde pôsobil svätec alebo biblická postava. Sú záznamy o tom, ako sa počas niektorých sviatkov zástupy ľudí tlačili pri vstupoch do chrámu alebo na miesto uloženia relikvie. Na týchto miestach ľudia prednášali svoje prosby a modlitby, väčšinou tam zanechali aj almužnu. Pútnici, ktorí púť absolvovali ako trest, zanechali na mieste reťaze, ktoré mali po celý čas na sebe, a museli si vystaviť potvrdenie o tom, že púť absolvovali. Dosiahnutie konečného cieľa bolo pre mnohých pútnikov (hlavne pri vzdialených miestach) veľkým duchovným zážitkom. A po tom, čo na pútnickom mieste strávil istý čas, bola pred nimi ďalšia náročná cesta domov. Ak sa im spiatočná cesta podarila, tak po príchode, zotavení sa a návrate do bežného života mohol pútnik zistiť, či jeho namáhavá cesta stála na začiatku jeho nového obratu.

Postupom času obľúbenosť zbožnej púte narastala, ale rast vonkajšej zbožnosti nezodpovedal vždy rastu vnútornej premeny. Hlavne v predvečer reformácie sa v náboženských prejavoch veľakrát objavovali materiálne aspekty. Pravý zmysel púte sa u niektorých ľudí začal vytrácať. Koncom 15. a začiatkom 16. storočia sa púťové obyčaje stali takpovediac epidémiou – masové púte – a niekedy boli sprevádzané pastvou hlúpych kuriozít.

Veľa pútnikov si chcelo zaopatriť vec, ktorá by im púť pripomínala. Nemalo ísť len o suveníry alebo spomienku na cestu, ale chceli si pripomínať svoj duchovný rast alebo to, čo pri púti dosiahli. Mohlo ísť napr. o posvätné predmety, medailóny, pôdu zo svätých miest a iné. Traduje sa, že ľudia, ktorí absolvovali púť do Svätej

Patricio Hurtado / pixabay.com

zeme, si údajne so sebou odnášali kúsok palmy ako dôkaz toho, že naozaj boli v Jeruzaleme. Boli známe aj prípady, že ľudia boli daným miestom takí uchvátení, že sa snažili odlomiť si kúsok z chrámu, kde sa práve nachádzali. Mohlo ísť o baziliku alebo v Ríme sa napríklad snažili odlomiť si kamienok zo svätých schodov. V neskorom stredoveku bolo možné na niektorých pútnických miestach získať aj odznak. To však malo aj svoju hanlivú stránku. Najmä v 15. storočí sa objavovalo veľa satirických odznakov. Zobrazovali mužské a ženské pohlavné orgány, historici sa dodnes

nevedia dohodnúť, na čo presne mali tieto odznaky slúžiť. Najčastejšie sa hovorí, že tieto medailóny slúžili hlavne ako spoločenský výsmech ženám, ktoré sa odhodlali ísť na púť samy. Tieto obscénne odznaky sa vraj používali na karnevaloch. Ďalšia z teórií hovorí o tom, že tieto odznaky sa nosili len ako ochrana pred morom alebo zlým pohľadom.

Pre dejiny Európy v 12. a 13. storočí sú charakteristické krížové výpravy. Išlo o vojenskú výpravu do Svätej zeme s cieľom oslobodiť ju od pohanov – neskôr

Výhled na Rím | florix87 / flickr.com

sa organizovali aj na iné miesta. Dodnes tvoria dôležitú kapitolu stredovekých a cirkevných dejín, nemožno ich však hodnotiť bez pochopenia ducha stredovekého človeka. Na krížových výpravách (hlavne na prvej) sa zúčastňovali aj pútnici. Malo to výhody v tom, že boli priamo pod vojenskou ochranou a vedeli sa dostať až do Svätej zeme. Ak sa to vyžadovalo, zúčastňovali sa aj na bojoch, brali to ako Božiu vec. Za účasť na krížových výpravách im boli sľubované rôzne milosti ako pri púťach. Neskôr dokonca niektorí šľachtici dostali za nejaký svoj prečin trest zúčastniť sa na krížovej výprave. Tieto vojenské ťaženia do Svätej zeme spôsobili, že európski šľachtici na takmer dvesto rokov ovládli posvätné miesta na Blízkom východe. S krížovými výpravami sú spojené najznámejšie rytierske rády – vyššie sme spomínali, že niektoré z nich boli pútnikom pri cestách veľmi nápomocné. Išlo predovšetkým o Rád templárov, ktorí sa snažili pútnikom zabezpečiť bezpečnú cestu do Svätej zeme a ochrániť ich pred nebezpečenstvami – mohlo to mať rôzne podoby. Templári neboli len bojovníci a rehoľníci, ale aj bankári, čo využili pri ochrane pútnikov. Keď si napríklad chceli pútnici uchrániť svoje peniaze počas cesty pred stratením alebo lúpežou, odovzdali ich templárom. Dostali o tom potvrdenie, ktoré obsahovalo aj výšku odovzanej sumy. Následne po príchode do Svätej zeme toto potvrdenie ukázali a dostali presne takú istú sumu. Ďalším zo známych krížiacich rádov boli johaniti (dnes známi ako maltézski rytieri), ktorí poskytovali pútnikom zdravotnú starostlivosť a nocľah.

Marco Santiago / pixabay.com

Blueve / pixabay.com

Na konci 13. storočia boli však krížiaci zo Svätej zeme úplne vytlačení, čo znamenalo, že kresťania na toto miesto už nemohli podniknúť púť. Aj to bol jeden z dôvodov, prečo sa začali viac orientovať na sväté miesta v Európe. Najznámejším z nich bolo mesto Rím alebo Santiago de Compostela. Do Ríma prúdilo už od raného stredoveku veľa pútnikov a bolo to jedným z typických znakov stredovekej Európy. Rím bol miestom, kde pôsobili a zomrelo mnoho svätcov. Najznámejší z nich sú sv. Peter a sv. Pavol – to bola jedna z prvých vecí, ktorá pritiahla ľudí do Večného mesta. Ďalej tu bolo sídlo pápeža, veľa ľudí chcelo mať od neho požehnanie. V Ríme sa postupom času zhromažďovalo stále viac kresťanských relikvií, ktoré chceli pútnici vidieť. Prilákalo ich i množstvo imponantných chrámov, najviac veľkolepá Bazilika sv. Petra alebo sväté schody. V písomných záznamoch sa púť do Ríma označovala aj ako cesta k prahom apoštolov.

To, že sa ku koncu 13. storočia začali pútnici viac orientovať na mesto Rím, bolo aj jedným z dôvodov, prečo sa pápež Bonifác VIII. rozhodol vyhlásiť rok 1300 za jubilejný (čím položil tradíciu jubilejných rokov) s možnosťou, že každý, kto navštívi v tom roku Rím, získa odpustky a milosť. Navyše, v období renesancie oživala kultúra a myšlienky antiky, pozornosť sa preto kládla aj na Rím – azda najvýznamnejšie antické mesto. Začal sa oň zvyšovať záujem. Zväčšovalo sa aj zdravotné zabezpečenie mesta, v Ríme sa nachádzalo veľa nemocníc. Dokonca sa objavovali laické bratstvá, ktoré pútnikom pomáhali, a to hlavne zdravotne, ale niekedy aj materiálne. Niekedy laici pracovali i v hospicioch, ktoré patrili niektorej z reholí alebo rádu.

A ako sa vlastne pútnici na danom mieste vyznali? Tí, ktorí vedeli čítať, si mohli zabezpečiť – v dnešnom zmysle slova – sprievodcu po meste. Išlo o tzv. stredoveký bedeker, ktorý spisali samotní pútnici. V prípade Ríma bedekre opisovali cestu po meste od jedného chrámu k druhému a to, aké relikvie sa v nich nachádzajú. Nevynechali však ani divadlá, mosty, paláce. Niekedy k miestam pridávali i rôzne zaujímavosti. Azda najznámejší bedeker (ktorý však nesúvisí s Rímom) je súčasťou tzv. Kalixtovho kódexu. Vznikol v 12. storočí a je pomenovaný po pápežovi Kalixtovi. Bedeker, ktorý sa v ňom nachádza, opisuje cestu do Santiaga de Compostela. Opisujú sa v ňom útrapy, ktoré môžu pútnika počas cesty stretnúť, a na čo by si mal dávať pozor. Takisto sú tam opísané miesta, kde môžu prenocovať alebo sa najesť. Autorstvo tohto bedekra sa dlhodobo pripisovalo menovcovi diela – pápežovi Kalixtovi, ktorý bol pápežom v rokoch 1119 až 1124. Až neskôr sa zistilo, že to pravdepodobne nie je pravda, ale ide o kompilát viacerých diel od rôznych autorov.

Absolvovať v stredoveku dlhú, namáhavú a nebezpečnú púť a v zdraví sa vrátiť bolo určite veľkým životným zážitkom, ktorý pútnikov veľmi ovplyvnil. Je obdivuhodné, čo všetko boli ľudia v stredoveku ochotní obetovať kvôli púti. Aj napriek všetkým problémom a nebezpečenstvám, ktoré ich mohli stretnúť po ceste (pričom niektoré sa začínali ešte pred jej začiatkom), boli odhodlaní vydať sa na sväté miesta. Pútnici tak vedeli nepriamo ovplyvniť viaceré záležitosti a sprostredkovať ich vývoj. Spomenuli sme najslávnejšie rytierske rády a ich činnosť alebo jubilejný rok.

Gregor Nysský

O stvorení človeka (23)

Prečo sa vzkriesenie nedeje teraz, ale čakáme ho na konci čias, keď je krásne a dobré. (2)

Boh, ktorý riadi všetko v správnom poriadku, svojou predvídajúcou mocou spoznal plnosť ľudstva, ktoré malo prísť na svet prostredníctvom zvieracieho [spôsobu] rodenia. A keďže ľudská prirodzenosť skĺzla k pomínutelnosti, bolo nevyhnutné, aby sa ľudstvo rozmnožovalo týmto spôsobom (Boh, ktorý vidí prítomnosť rovnako ako budúcnosť, to videl skôr, ako sa to stalo), preto vopred určil vhodný čas na vznik ľudí. Tak vznik ľudí určuje hranicu trvania času: pohyb času sa zastaví, keď už nebude potrebný na rodenie ľudstva. Keď ľudstvo dosiahne svoje naplnenie, skončí sa aj čas a všetko sa rozloží na základné prvky. Pri tejto premene vesmíru sa aj ľudstvo premení z pomínutelného a pozemského stavu na nemenný a večný.

Myslím si, že svätý apoštol mal práve to na mysli, keď v Liste Korintanom predpovedal náhly koniec času a návrat vecí, ktoré sa pohybujú, k ich počiatkom: „Hľa, poviem vám tajomstvo: Nie všetci umrieme, ale všetci sa premeníme: razom,

v jednom okamihu, na zvuk poslednej poľnice.“

Telesná hmotnosť už nebude ťahať nadol a žiadna hmota nebude držať pri zemi, ale [každý] sa bude vznášať vo vzduchu. Apoštol Pavol hovorí: „... budeme... v oblakoch uchvátení do vzduchu v ústrety Pánovi, a tak budeme navždy s Pánom.“ Vydržme teda ten čas, ktorý potrvá tak dlho, dokiaľ bude ľudstvo pokračovať vo svojom vývoji.

Nemali by sme sa teda trápiť, že to, čo očakávame, mešká, ale skôr by sme mali dávať pozor, aby sme to nestratili. Podobne, keby niekto, kto sa nevyzná, zistil, že v lete bude zbierať ovocie a naplňať sýpky a stoly v tom čase hojnosti úrody, bol by hlupák, ak by ponáhľal príchod vhodného času, lebo najprv treba zasiať semeno a starostlivo sa starať o ovocie. Príslušný čas príde, či chceme, alebo nie, v súlade s poriadkom vecí. Ale ten, kto sa pripravil na hojnosť

plodov, ho neuvidí rovnako ako ten, kto sa v príslušnom čase nepripravil. Myslím si, že vďaka Božím sľubom je pre všetkých jasné, že príde vhodný čas premeny, ale nemali by sme sa pýtať, kedy to bude (lebo [Pán] povedal, že nám neprináleží poznať časy a chvíle), ani robiť úvahy, ktoré oslabujú v duši nádej na vzkriesenie. Upevnení vo viere v to, čo očakávame, mali by sme si dobrým životom zaslúžiť milosť, ktorá má prísť. (dokončenie z minulého čísla; preložil a upravil Miroslav Dancák)

JEDNOHUBKY VIERY

Miernosť (2)

Jadrom vlády osoby nad životnými pochodmi, aby boli v súlade a vytvárali kompaktný celok, je najmä pôsobenie rozumu a slobodnej vôle. Tieto dve duchovné vlastnosti ľudskej osoby sú priamo zapojené aj pri zrode a fungovaní čnosti miernosti. Čnosť miernosti má svoje uplatnenie vo všetkých sférach ľudského života a napomáha celkové dobro ľudskej osoby.

V širšom zmysle uplatňuje miernosť svoju pôsobnosť na miernenie všetkých

prudkých žiadostí, ktoré vznikajú v našej zmyslovo-duchovnej prirodzenosti. Toto miernenie sa vnútorne prejavuje v sebaovládani, v krotkosti, v pokore, v upravovaní vedychtivosti a navonok v skromnosti. Skromnosť zas má svoje prvky a dcéry, sú to slušnosť, poriadkumilovnosť, presnosť, vonkajšia čistota, spokojnosť a beznáročnosť. Každý živý tvor vlastní isté zaujatie, elán na určité činnosti. Medzi prvoradé patrí úsilie o udržanie života. Jeho prejavmi sú hlad a smäd. K najzákladnejším životným prejavom patrí aj úsilie zachovať vlastný druh, teda potreba plodenia a rozmnožovania. Všetky tieto prejavy životného úsilia nútia k činnosti, ktorá sa spája s očakávaním pôžitku. Často sa však práve očakávaný a predpokladaný pôžitok stáva

prvoradým a hlavným, ba niekedy takmer výlučným motívom činnosti. Tradične sa tieto životné funkcie zvyknú označovať aj ako „telesné žiadosti“. Ide tu o životné funkcie a prejavy také nesmierne dôležité a nevyhnutné, že bez ich uskutočňovania by živé tvorstvo likvidovalo samo seba. Je však nevyhnutné riadiť a usmerňovať ich pomocou rozumu, čo je nesmierne ťažké. Miernosťou sa vnáša poriadok a disciplína do využívania týchto životných funkcií. Jej úlohou je pomáhať človekovi získať a udržiavať si vládu nad sebou samým.

Čnosť miernosti by sme teda mohli nazvať aj praktickým aplikovaním sebaovládania a sebakontroly. (vladyka Cyril)

AI vygenerovaný obraz | Garuda Somama / pixabay.com

Elena Olesik / Pixabay.com

Modlitebný outfit

Dobre vieme, ako prebieha dovolenková či táborová sezóna – človek si začne skladať veci do kufru, počíta, koľko nocí tam strávi, koľko potrebuje ponožiek, či bude fúkať, alebo pršať... Vyskúša si topánky do vody, aby bol na všetko pripravený.

V uplynulom čase sme si na tomto mieste okrem iného predstavili rannú modlitbu odovzdanosti, žalmy či moderného Efréma. Teraz prichádza čas obliecť si „duchovný pancier“ svätého Patrika. Táto modlitba sa pripisuje známemu misionárovi Írska z 5. storočia, ktorý ohlasoval vieru vo Svätú Trojicu uprostred pohanského prostredia.

Preto sa aj modlitba začína slovami: „Obliekam si dnes Božiu výzbroj a prosím, nech ma sprevádza veľká moc vzývania Najsvätejšej Trojice. Verím v jedného Boha v troch osobách, Stvoriteľa neba i zeme. Obliekam si dnes Božiu výzbroj a prosím, nech ma sprevádza moc Kristovho vtelenia a krstu, moc jeho ukrižovania, smrti a pochovania, moc jeho zmŕtvychvstania a nanebovstúpenia, moc jeho príchodu v deň posledného súdu.“

Pokračuje vypočítavaním, anamnézou poslušnosti anjelov, modlitieb patriarchov, kázaní apoštolov, viery vyznáčov a mnohých ďalších, ktorých modliaci prosí o príhovor. Prosí aj o to, aby mu príroda a živly neuškodili, ale pomáhali na ceste – či už sila vetra, svetlo, alebo oheň. Niečo, čo modernému človeku, spoliehajúcemu sa na elektrickú energiu a autá už až toľko nehovorí, no len čo sa stretne

s nejakou živelnou katastrofou, uvedomí si ich silu pomáhať i ničiť.

Ten, kto si tento modlitebný pancier oblieka, sa spolieha na Božie vedenie: „Obliekam si dnes Božiu výzbroj a prosím, nech ma Božia sila sprevádza, Božia moc drží, Božia múdrosť učí, Božie oko bdie nado mnou, Božie ucho počúva, Božie slovo mi dáva hovoriť, Božia ruka ma vedie, Božia cesta sa predostiera predou mnou, Boží štít ma kryje. Boh je mojim útočiskom a ochranou pred osídlami démonov, pred zvodmi vášni, pred žiadostivosťou, pred každým, kto mi zamýšľa ublížiť, či zďaleka, či zblízka, či málo, či veľa.“

Božia moc sa prejavuje v jednoduchom vyznaní, že je to práve Kristus, kto chráni človeka – je s ním, pred ním za ním, po pravici a ľavici... Až moderný preklad modlitby dodáva zátvorku Kristus v (dome, v škole, v práci...), kdekoľvek človek prežíva svoj deň.

Najväčšia výzva modlitby sa ukazuje v jej záverečných vetách: „Kristus v srdci každého, kto na mňa myslí, Kristus v ústach každého, kto ku mne hovorí. Kristus v každom oku, ktoré ma vidí. Kristus v každom uchu, ktoré ma počuje.“

Posledná veta sa znova vracia k túžbe vyzbrojiť sa v tento deň Božím požehnaním a vierou v trojjediného Boha: „Obliekam si dnes Božiu výzbroj a prosím, nech ma sprevádza veľká moc vzývania Najsvätejšej Trojice. Verím v jedného Boha v troch osobách. Amen.“ (Richard Fučko)

Stavrouniti, kláštor na Cipre | Polis Polivou / flickr.com

Malý vchod

Počas spevu tretej antifóny, resp. blaženstiev, sa koná obrad symbolického „vstupu svätých“ do nebeského kráľovstva, pričom už hovoríme o novozákonnom chápaní tohto kráľovstva.

Rubrika, teda text červenej farby bohoslužobnej knihy pre kňaza, ukazuje, akým spôsobom treba tento obrad vykonať: „Kňaz a diakon sa stojac pred svätou trapézou tri razy poklonia. Kňaz vezme evanjeliár, podá ho diakonovi a spolu z pravej strany obídu zozadu prestol, a vyjdú severnými dverami, pričom prisluhujúci ich predchádzajú so sviecami.“

Všimnime si, že celý spev blaženstiev je uvedený modlitbou lotra, ktorý bol ukrižovaný s Kristom: „Pane, spomeň si na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva.“ Túto modlitbu sa modlíme za seba, aby sme boli aj my prijatí do kráľovstva Božieho Syna. Je zaujímavé, že táto modlitba kajúceho lotra sa zopakuje aj na veľkom vchode pri prenášaní svätých darov – chleba a vína, kde bude kňaz slávnostne spomínať: „Nech sa Pán Boh rozpomenie vo svojom kráľovstve na...“

Po zvolaní: „Premúdrost. Stojme úctivo!“ sa celý obrad zaključuje vstupným spevom: „Podte, pokloňte sa a padnime pred Kristom...“ Je to verš, ktorým sa zakončuje tzv. zvyčajný začiatok, ktorým sa uvádza každá modlitba v byzantskej tradícii (večiereň, utiereň...). Liturgia sa podľa pôvodného úmyslu začína práve tu – vchodom. Takto to vidíme aj pri slávení liturgie biskupom, ktorý po požehnaní až v tejto časti liturgie vstupuje do oltára (svätyne) za spevu: „Spas nás, Synu Boží, ktorý si vstal z mŕtvych (alebo: obdivuhodný vo svojich svätých), tebe spievame: Aleluja.“

Aleluja sa tu spieva len raz a nie trikrát, ako to poznáme z iných miest. Má to svoje opodstatnenie. Táto pieseň totiž prislúcha jedinému Spasiteľovi a nie Svätej Trojici. (Michal Galmus)

Potrebujeme sa navzájom

» Adriana MATOLÁKOVÁ; foto: Valéria Juríčková

Septembrovým číslom vstupuje časopis Slovo do nového ročníka – už päťdesiateho ôsmeho. V tých predošlých sa v ňom vystriedali rôzne rubriky, témy, články, redaktori i šéfredaktori. V celej ére jeho existencie iba jeden zo šéfredaktorov nebol kňazom. Dnes stojí na jeho čele prvá žena laička – šéfredaktorka Valéria Juríčková.

Pod'me dať na začiatok krátku vizitku pre tých, ktorí ňu vôbec nepoznajú. Kým teda si a akú profesionálnu cestu máš za sebou?

Dnes sa odborne považujem najmä za prekladateľku z ukrajinčiny a autorku textov pre médiá a umelecké projekty. Stredoškolské vzdelanie som získala na Obchodnej akadémii v Prešove a toto ekonomické vzdelanie sa mi už mnohokrát veľmi zišlo. Po maturite som šla študovať ukrajinčinu a slovenčinu na Filozofickú fakultu PU v Prešove. Dva roky som učila slovenčinu na ZŠ a Gymnáziu T. Ševčenka v Prešove. Odtiaľ som sa vrátila na Filozofickú fakultu PU, kde som jedenásť rokov pracovala ako odborná asistentka na katedre ukrajinistiky. Doktorát mám v odbore teória a dejiny slovenskej literatúry. V roku 2012 som sa rozhodla odísť z univerzity do regionálneho školstva, v rámci ktorého som potom dvanásť rokov riadila sieť súkromných základných umeleckých škôl.

Vravievaš, že tvoje pracovné zameranie sa často uberá nepredvídateľným smerom. V akom životnom období ňu zastihlo pozvanie arcibiskupa Jonáša do tejto služby?

Prišlo veľmi nenápadne v jedno obyčajné popoludnie ako jednoduchý telefonát s pozvaním na rozhovor. Redakciu poznám desaťročia, som členkou redakčnej rady. Vedela

som teda, do čoho idem, akým výzvam redakcia čelí, ale aj na akých pozitívach môžem stavať. Po prvých mesiacoch môžem povedať, že mnohé skúsenosti, ktorými som doteraz prešla, v tejto práci nachádzam. Akoby ma Boh celý život pripravoval na túto etapu.

Skús byť konkrétna...

Napríklad pôsobenie na univerzite. Na ukrajinistike bola vtedy silná tradícia literárnej histórie a takto viedli aj mňa. Naučila som sa pracovať v archívoch, zbierať informácie po kúskoch a skladať z nich text. Overovať fakty, ísť priamo k zdroju, robiť terénny výskum. Na slovakistike bola, naopak, silná zostava v oblasti teórie literatúry a umeleckého prekladu. Aj preto som zrejme robila oba doktoráty z poézie a začala som prakticky prekladať. Naučila som sa, ako funguje text zvnútra. Ako ho nielen napísať, ale následne redigovať, upraviť, zvážiť všetky drobnosti, aby sa čítal dobre. Takto vlastne vznikol aj *Akatist požehnaní rodín a Akatist k bl. Petrovi Pavlovi Gojdičovi*. Cez teóriu literatúry som chápala, že akatist je vlastne žáner s presnými požiadavkami. Ak je napísaný podľa pravidiel, človeku sa potom ľahšie modlí, lebo nemusí striehnuť na pauzy na nadýchnutie a pod. Forma pomáha obsahu a v dôsledku aj modlitbe a skúsenosti s Bohom. Ale začína sa to tou formou. Počas práce na univerzite som prirodze-

ne veľa publikovala, prekladala, vydávala knihy, zúčastňovala sa na konferenciách (a pokračujem v tom aj po odchode z univerzity). Získané ocenenia a pozvánky k zahraničným projektom mi dávali skúsenosti, ale aj objektívnu spätnú väzbu. Mnohé osobnosti, ktorým som sa vedecky venovala, boli kňazi a zhodnotiť ich pôsobenie nebolo možné bez poznania dejín Gréckokatolíckej cirkvi. Mala som dokonca jedno obdobie, keď som si čítala množstvo odbornej teologickej literatúry. Dnes toto všetko nachádzam a pohybujem sa v tom veľmi prirodzene.

Pôsobíš dojomom, že ťa to všetko bavilo. Prečo si sa potom rozhodla z univerzity odísť?

Áno, bavilo ma to. Lenže po pár rokoch som prirodzene spela k habilitácii, čo ma prinútilo pýtať sa, či je toto práca, ktorú chcem naozaj robiť „do dôchodku“. Vedela som, že nie. A že písať a prekladať môžem bez ohľadu na to, odkiaľ mi chodí výplata. Chýbal mi kontakt s bežným životom. V tom čase som už stabilne pomáhala v rómskej misii ako dobrovoľníčka. Páčilo sa mi, že napísané texty dostávali v rómskej misii reálnu podobu ako divadelné predstavenia, ako piesne, ktoré sa potom používali, a pod. Tento praktický rozmer kreatívnej tvorby mi veľmi imponoval. Nehovoriac o tom, že išlo o službu. Že moja tvorba reálne menila životy.

Ovplyvňovala niečo. Dohodli sme sa teda s otcom Mekelom, že sa budeme modliť a hľadať možnosť, aby som mohla byť rómskej misii ešte bližšie. Jeden náš známy potom „náhodou“ stretol v Kežmarku svojho kamaráta, ktorý práve založil súkromnú ZUŠ v Jastrabí nad Topľou a hľadal riaditeľku. Načasovanie bolo dokonalé. Len som nakoniec neskončila v Rómskej misii, ale v sieti ZUŠ. Akoby Boh prehodil výhybku.

Ako hodnotíš túto etapu svojho života teraz z odstupu? Nelutuješ?

Vôbec nie. Bolo to od začiatku náročné, ale o to viac ma to inšpirovalo k učeniu sa nových vecí. Táto sieť ZUŠ nemá vlastnú budovu, kam by rodičia vodili deti, ale učitelia ZUŠ chodia za deťmi do škôl a škôlok. Takže som sa z uzavretej univerzitnej kancelárie dostala do prostredia, kde som bola v neustálom pohybe. Moja práca bola väčšinou manažérska a pozostávala nielen z riadenia školy, ale aj z komunikácie so samosprávami, z ekonomického riadenia, neskôr z účasti na legislatívnych procesoch v školstve. Pôsobili sme v mnohých obciach v okresoch Vranov nad Topľou, Michalovce, Trebišov, Prešov a Sabinov. Postupne som pre zriaďovateľa založila ďalšie ZUŠ. Spolu s kolegami a žiakmi sme sa zapájali do života obecných a farských komunít. Keďže sme

nevyberali školné a hradili všetky náklady spojené s výučbou, boli sme dostupní pre všetky deti bez ohľadu na ich sociálny status. Takže sme mali aj veľa rómskych detí. Páčilo sa mi, keď sme deťom vedeli ponúknuť skúsenosti, ktoré by pre ne inak dostupné neboli – návštevy divadiel, festivalov, zážitkové programy, workshopy práce s hlinou, letné školy umenia a pod. Neskôr mi zriaďovateľ zveril ďalšie školy v rámci svojho portfólia, ktoré pôsobia v okresoch Kežmarok, Poprad, Spišská Nová Ves a Stará Ľubovňa. Spravovať šesť škôl súčasne v takomto širokom geografickom perimetri bolo náročné. Ale naučila som sa veľmi veľa. A to všetko teraz v redakcii nachádzam. Je pre mňa prirodzené sadnúť si do auta a ísť za ľuďmi kamkoľvek priamo do terénu. Komunitný život považujem za dôležitý a aj v Slove túžim po tom, aby sme boli jeho súčasťou. Aby ľudia zažívali, že sme ich (!) časopis, aby nás poznali a aby sme my poznali ich. Osobne. Aby sme mali spoločné zážitky. Aby sme písali o nich a pre nich. Pri práci v ZUŠ som zároveň spoznala naše regióny. Koľko vzácnych vecí sa tam deje v úplnej skrytosti. Koľko zaujímavých ľudí medzi nami žije. Toto chcem ukázať aj ostatným.

Vo Vatikáne pred Bazilikou svätého Petra

Silný zážitok v Betleheme – miesto, kde sa narodil Ježiš Kristus

S manažérskou prácou, ktorú pozícia šéfredaktora vyžaduje predovšetkým, máš teda dlhoročné skúsenosti. S akou víziou pristupuješ k vedeniu redakcie a k svojim kolegom redaktorom či k externým prispievateľom?

S úctou a rešpektom. Už roky si hovorím takú klasickú vetu, že dobrý líder má mať srdce z ohňa, hlavu z ľadu a ruku zo železa. Viem, že môj tím je to najcennejšie, čo mám. Že mi bol zverený Bohom i vladykom Jonášom a za týchto ľudí som zodpovedná. Že z tohto správcovstva budem vydávať počet. Je mojou povinnosťou sa o redakciu starať. Nie v zmysle nekritického rozmaznávania, ale v zmysle osobného, odborného i kreatívneho rastu a vytvárania bezpečného prostredia na prácu. Podobne je to aj vo vzťahu k externým prispievateľom či iným partnerom Slova. Je to o úcte a rešpekte. O človečine a normálnosti. Ale aj o profesionalite a elegancii. Redakčná práca metropolitného časopisu sa nedá robiť v uzavretej kancelárii. Potrebujeme sa navzájom.

Úspechom každého časopisu je množstvo spokojných a stálych odberateľov. Ako plánuje časopis Slovo oslovovať nových čitateľov a udržať si stabilnú po-

zíciu v čase stále rastúcej krízy printových médií?

Vôbec sa nebojím, že by sme nemali pre koho písať. Ľudia potrebujú duševnú a duchovnú potravu presne tak ako fyzickú. Ide len o to, kde ju hľadajú. Niektorí v knihách, iní na webe, sociálnych sieťach, verejných podujatiach a pod. Ak chceme, aby sme boli počutí, musíme ísť tam, kde tí ľudia sú. A hovoriť k nim spôsobom, ktorému rozumejú.

Prepracovali sme teda štruktúru tlačeneho vydania a už sme nedočkaví, ako vám ju ukážeme. V Slove bude od septembra viac krátkych článkov. Pozreli sme sa na Prešovskú metropoliu v jej plnosti a dali priestor väčšine našich inštitúcií. Vnímame to ako prejav úcty k práci a službe týchto ľudí. Chceme ju ukázať ostatným – prácu na biskupských kúriách, vo farnostiach, v špeciálnych pastoráciách (vo väzniciach, armáde, polícii...), dávame priestor Rusínom, rómskej pastorácii, rehoľníkom, opusteným a trpiacim, ale aj psychologickému poradenstvu, práci v školách, službe rodinám a manželom. Niečo drobné si nájdú aj farmári, milovníci histórie, umenia a pridávame aj chlapskú a „babskú“ rubriku. Poradíme vám s praktickými právnymi vecami. A keďže si myslíme, že najprirodzenejšou bunkou Cirkvi

je farnosť, chceme priniesť najmä texty o veciach, ktoré vo farnostiach zažívate – od obradových a liturgických vecí cez financie až po možnosť naučiť sa nové piesne v slovenčine či rusínčine. Samozrejme, sme najmä formačným časopisom, takže v Slove si už stabilne nájdete články z biblistiky, archeológie, texty cirkevných otcov, teologické veci „ľudskou rečou“, zamyslenia a pod.

Keď sa rozprávam s ľuďmi a pýtam sa, o čom by v Slove chceli čítať, dostávam veľa podnetov. Žiaľ, tlačенý mesačník na všetko nestačí. Od septembra spúšťame novú webovú stránku, ktorá bude denne prinášať nové články. Iné, ako sú v tlačennom časopise. Webom vytvárame oázu inšpirácie a občerstvenia vo svete, ktorý nás tlačí do výkonu a plných diárov. Chceme byť miestom spomalenia (aspoň na malú chvíľu), odpočinku, inšpirácie a povzbudenia. To všetko v prepojení so sociálnymi sieťami. Pretože každý z nás má iné zvyky, ako využíva internet. Práve online priestor nám umožní pružnejšie reagovať na aktuálne dianie v našej metropolii, čo sa pri mesačníku veľmi nedá.

Aby bolo toto miesto príjemné a útulné, zjednotili sme vizuálnu identitu Slova, vybrali pre vás farebnú škálu, ktorá dýcha eleganciou, východnou tradíciou a je zároveň svieža a príjemná na pohľad. Nezabudli sme ani na mladých. Pre nich čoskoro spustíme instagramový profil, ktorý si budú tvoriť samotní mladí a redakcia bude ich prácu iba mentorovať a koordinovať. Takto dáme priestor najmä mládežníckym pastoračným a univerzitným centrom.

V tom všetkom zažívame obrovskú podporu našich hierarchov a sme za ňu veľmi vďační. Mnohí nás doteraz vnímali viac v kontexte Prešovskej eparchie. Spolu s hierarchmi chystáme čoskoro novinku, ktorá prispeje k jasnej deklarácii toho, že sme metropolitný časopis.

Naši čitatelia si možno spomínajú na tvoje príspevky v Slove, na preklady midrašov, paterika..., poznajú ťa ako autorku Akatistu požehnaní rodín, zaregistrovali ťa ako prekladateľku z ukrajiny alebo zanietenú

dušu Rómskej misie. Ktorú časť svojej všestrannej osobnosti chceš zapájať do tvorby Slova najviac?

Ak ma niekto pozná a mal by povedať jedno slovo, ktoré ma vystihuje, určite povie „knihy“. Mám rada prácu s textom, skúšanie, čo s textom spraví, keď zmením slovo alebo hoci len slovosled, aký účinok má každé jedno slovo na čitateľa. Vítězslav Nezval raz povedal (parafrázujem): „Keď boli slová nové, žiarili. Ale častým používaním sa ošúchali a zovšedneli. A tak dnes patria dvere na dom a hviezdy na nebo. Ale položme hviezdy na stôl a dvere vedľa mora, a slová budú opäť žiarit.“ Cítite ten rozdiel? Fascinuje ma svet slov. Rada sa s nimi hrám, je to ako intelektuálny akvapark, v ktorom sa fantázia vyšantí a duša si oddýchne. Veľa čítam a zaujímam sa o široký rozsah tém a žánrov. Čítam beletriu, životopisy, poéziu, ale aj odborné knihy z geopolitiky, estetiky, teológie, histórie, psychológie a pod. Fascinujú ma archívy, ale aj všetko okolo moderného umenia.

No a popritom všetkom mám rada ľudí – tú autentickú človečinu a blízkosť. Cítiť život naživo, nie iba cez displej. Milujem to strácanie času pre iných. A toto chcem priniesť aj do Slova – texty, ktoré budú ľudom chutiť, ktoré sa budú dobre čítať, rôznosť textov, ale aj život našej Prešovskej metropolie v komplexnosti. Ukázať pestrosť našej Cirkvi ako niečo, čím sa môžeme navzájom obohacovať a inšpirovať.

Nespôsobuje ti táto rôznosť záujmov zmätok?

Podľa mňa sa to vôbec nevyučuje. Som tá istá Valéria, keď píšem úvodník, čítam odbornú knihu i keď prekladám básne Serhija Žadana. S tými istými hodnotami a vkusom. Vidím, ako mi informácie z nejakej oblasti pomáhajú oveľa komplexnejšie vnímať inú oblasť. A že čím širší záber mám, tým som spokojnejšia a vyvázenejšia. Dáva mi to nadhľad a rovnováhu. Spôsobuje to, že nemám strach z iných „bublín“, nemám ochranárske reakcie pred niečím, čo nepoznám, ani sa bezhlavo nevrhám do neznámych vôd, ale pohybujem sa v akomkoľvek prostredí spokojne a s prehľadom. Viem si bez napätia vypočuť akýkoľvek názor. Nejde

o jednorazové vypočutie. Ide o počúvanie ako životný štýl. Ak je človek jasne a pevne ukotvený v Bohu, ak „vie, kde je sever“, tá rôznosť poznania je potom veľmi obohacujúca. Ide však v prvom rade o zakorenenie sa v Bohu. O bytostnú nutnosť kráčať s ním.

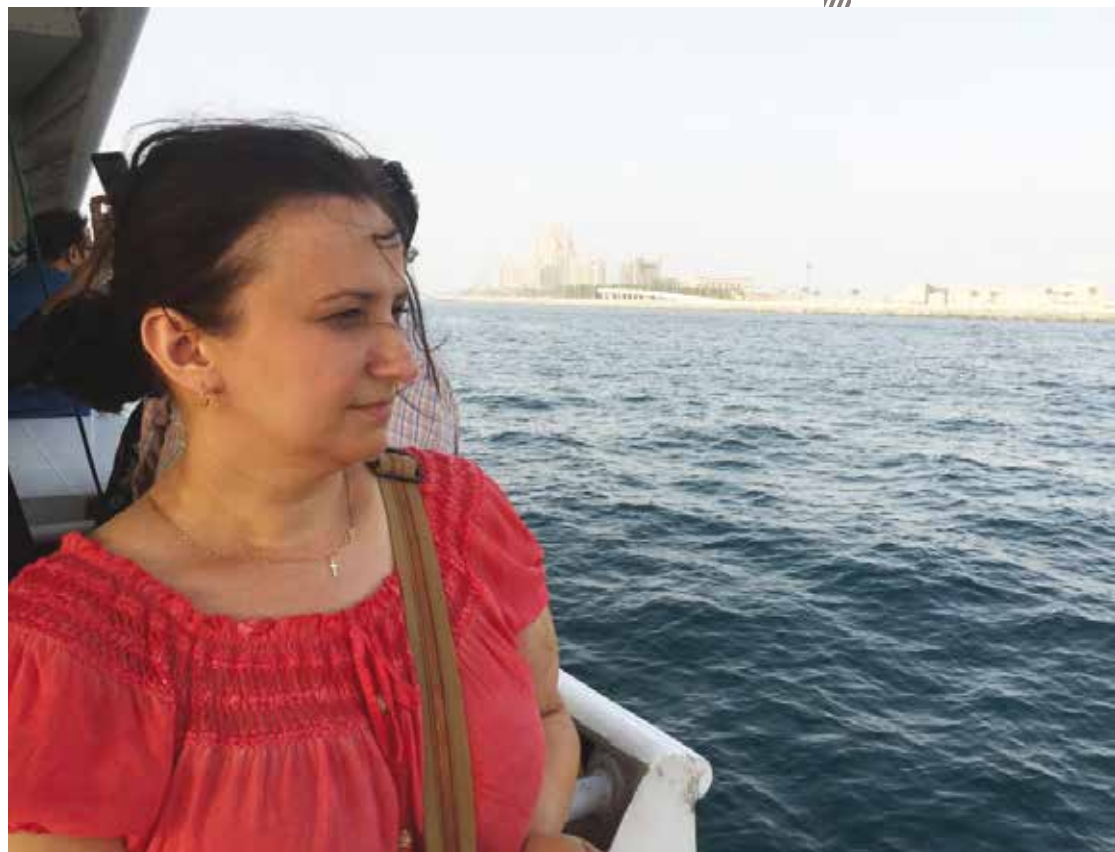
Čo si v súvislosti so Slovom predstavuješ ako svoj splnený cieľ, ktorý je možno v tejto fáze ešte v nedohľadne?

Myslím si, že niekde po ceste som stratila túžbu dávať si veľké ciele. Keď som kedysi šla do Jeruzalema, nedočkavo som túžila postaviť sa pred Múr nárekov a vyliať si tam srdce pred Bohom. Keď som tam napokon stála pred majestátnymi tisícročnými kameňmi, všetky slová sa vyparili. Vnímala som len bázeň a vďačnosť za to, ako Boh vymyslel celý môj život. Vymodeloval ho do najmenších detailov. Ja sama by som si takýto život isto nevymyslela. A tak som ho prosila len o jedno – aby to robil aj naďalej. A ja sa pokúsim neprekáčať mu a príliš nešpekulovať. Je to pre mňa životný princíp, nie iba jedna skúsenosť. Stať pred ním v závislom postoji, lebo ja v skutočnosti len málo viem o tom, čo je pre mňa dobré. O to viac je tento postoj dôležitý v prípade vedenia

redakcie, kde mám zodpovednosť za Božie dielo, za ľudí. Je to pre mňa zároveň aktívny postoj, lebo mi dáva pocit bezpečia v Božích rukách. Pociť istoty, že je blízko, že je v mojom živote aktívny, má to premyslené, vie, čo robí, a neexistuje nič, čo by ho mohlo prekvapiť a s čím by si nevedel poradiť. Takže závislý postoj je pre mňa pocitom bezpečia a dôvery pri Bohu a dáva mi slobodu a chuť byť aktívna a tvorivá pred ľuďmi.

Je niečo, z čoho máš na začiatku novej cesty strach?

Že stratím tento postoj závislosti. Že sa zapozieram do zeme na starosti, ktorých je každý deň neúrekom, že ma znechutia negatívne reakcie a situácie do tej miery, že už nebudem chcieť zdvihnúť hlavu a pozrieť sa hore. Že sa dostanem do rutiny a všetko už bude len prácou, výkonom a škrtaním zoznamov a *to do listov*. Ale to, že sme v Cirkvi, tento strach veľmi zjemňuje. Boh to s tou Cirkvou vymyslel dobre. Sme ako telo, kde sa navzájom potrebujeme, a preto si pomáhame a korigujeme sa. Verím, že budem mať vždy okolo seba ľudí, ktorí mi v pravej chvíli povedia: „Hlavu hore“ (porov. Kol 3, 1 – 4).

Jaroslavl'ská Pečerská ikona Bohorodičky

» Milan GÁBOR

Jaroslavl'ská Pečerská ikona Bohorodičky (po rus. Ярославская Печерская) zjavila svoju divotornú moc Alexandre Dobyčkinovej, obyvateľke mesta Jaroslavl'. Táto žena trpela sedemnášť rokov ťažkou chorobou reumatizmu. Veľké bolesti rúk a všetkých kĺbov jej spôsobovali psychické problémy. V tomto období sa často modlila k Božej Matke a prosila ju o uzdravenie. V roku 1823 mala sen, v ktorom jej neznámy hlas prikázal, aby našla ikonu Bohorodičky, ktorá sa nachádza v cerkvi. V sne jej bola ukázaná cerkev aj s ikonou, prostredníctvom ktorej bude uzdravená. Podľa pokynov sa Alexandra vybrala cerkev hľadať. Objavila ju poblíž jaroslavl'skej biskupskej rezidencie. Pod zvonnicou uvidela cerkev zasvätenú sviatku Vynášania úctyhodných drier úctyhodného a životodarného Kríža (liturgická pamiatka 1. augusta). Chorá pútnička Alexandra s veľkou radosťou vstúpila do cerkvi. Tu na stene uvidela namaľovanú Pečerskú ikonu Božej Matky. Ikona zobrazovala Bohorodičku sediacu na tróne s dieťaťom

Kristom. Kristus oboma rukami požehnával po stranách trónu kľačiacich prepodobných kyjevsko-pečerských otcov Antona a Teodóza. Za trónom stáli dvaja anjeli.

Alexandra pri pohľade na ikonu pocítila obrovský krč v celom tele a padla na zem. Na druhý deň sa do cerkvi vrátila. Vrúcne a zbožne sa modlila pred Pečerskou ikonou Bohorodičky. Keď podišla bližšie k ikone, aby jej vzdala úctu bozkom, pocítila úľavu od obrovskej bolesti a pochopila, že je na celom tele uzdravená.

Od tých čias začalo do jaroslavl'skej Cerkvi Vynášania úctyhodných drier úctyhodného a životodarného Kríža prichádzať čoraz viac chorých. Mnohí z nich získali po modlitbách pred divotornou ikonou Bohorodičky mnohé milosti uzdravenia. Za necelé dva mesiace vzrástol počet zázračných

yareparhia.ru

uzdravení na dvadsať. Z tohto dôvodu bola založená špeciálna kniha, do ktorej sa zapisovali všetky uskutočnené zázraky. Obyvatelia mesta z vďačnosti za prejavenu materinskú starostlivosť Božej Matky a početné zázraky uzdravení dali pre divotornú ikonu vyhotoviť pozlátenú striebornú rizu zdobenú vzácnymi kameňmi.

V tridsiatych rokoch 20. storočia, v čase prenasledovania Cirkvi, bola freska s divotornou ikonou Bohorodičky nepriateľmi kresťanstva zničená. Ikonu zoškrabali zo steny. Zmizla aj bohato zdobená riza.

27. mája 2023 (podľa juliánskeho kalendára) sa v Jaroslavli slávil 200. výročie zjavenia sa Jaroslavl'skej Pečerskej ikony Božej Matky. V deň sviatku ikony 14. mája (27. mája) sa v cerkvi pod zvonnicou spaso-preobraženského monastiera (monastier zasvätený sviatku Premenenia Pána) v Jaroslavli uskutočnilo slávnostné posvätenie nanovo obnovej a zázrakmi preslávenej divotornej Pečerskej ikony. Ikonu zreštaurovali jaroslavl'skí reštaurátori aj vďaka finančnej podpore ministerstva kultúry. Posvätenie uskutočnil jaroslavl'ský a rostovský metropolita Vadim za účasti rybinského a romanovo-borisoglebského biskupa Benjamína, ako aj pereslav'ského a ugličského biskupa Teoktista. Na slávnosti sa zúčastnili kňazi Jaroslavl'skej eparchie a mnoho veriacich. Cerkev Vynášania úctyhodných drier úctyhodného a životodarného Kríža s obnovenou ikonou je v súčasnosti súčasťou jaroslavl'ského múzea. Ikona slávi svoju liturgickú pamiatku podľa gregoriánskeho kalendára 14. mája, podľa juliánskeho 27. mája.

ČASOSLOV

Raduj sa, dobrá spoločníčka na ceste do vyhnanstva.

Raduj sa, morská hviezda, čo vedie plaviacich sa po mori.

Raduj sa, neklamná opora v záplave pohanstva.

Raduj sa, radkyňa každému, kto sa s hriechom borí.

Raduj sa, nádoba s balzomom lúbežnej vône.

Raduj sa, zo všetkých žien najčistejšia.

Raduj sa a maj nás pod ochranou tvojho plášťa tône.

Raduj sa, koruna mučeníkov najvzácnnejšia.

Raduj sa, Matka plačúca, ale neopúšťajúca!

ČASŤ Z MODLITBY AKATISTU KU KEOKOCOVSKÉJ BOHORODICKE

Vstanem a pôjdem k Otcovi

» vladyka PETER

Milé sestry a bratia, čitatelia,

august je v našej katolíckej tradícii mimoriadnym mesiacom, je časom mnohých mariánskych pútí. Každá púť má byť časom hlbkej duchovnej obnovy a spoločného putovania za Pannou Máriou a spolu s ňou. Veľké celoslovenské pútnické miesta, ako sú Šaštín, Levoča, ale i naše: Lutina, Klokočov, Litmanová i Čirč sú miestami milosti, kam prinášame svoje prosby, vďaky, bolesti i nádeje. Sú to miesta, kde je naše srdce bližšie k Bohu.

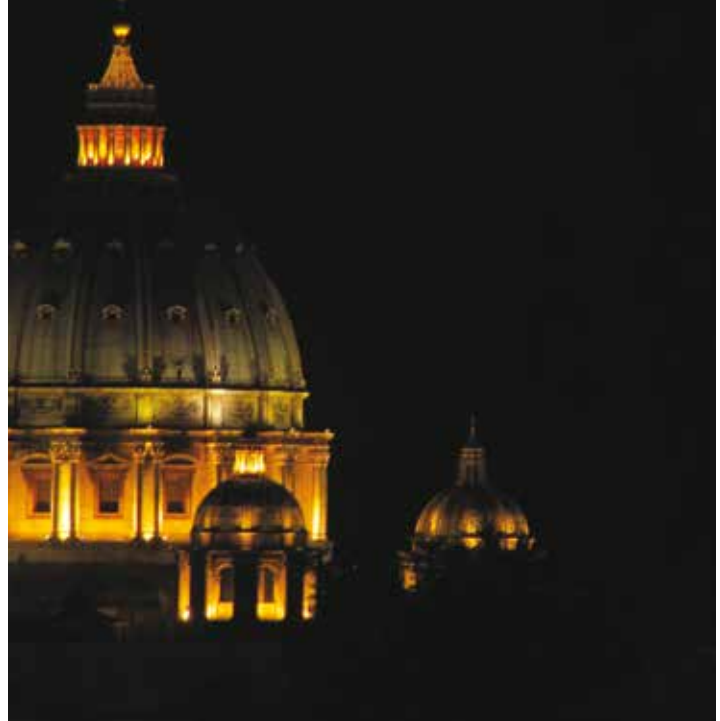
Tohtoročný august je však výnimočný aj v inom smere – nesie v sebe predchuť veľkej cesty, na ktorú sa pripravujeme v roku 2025 – púte do Ríma v rámci Jubilejného roka 2025, vyhláseného pápežom Františkom. Heslo tohto jubilea znie: „Všetci sme pútnici.“ Jednoduché, a predsa hlboké slová, ktoré nám pripomínajú, že kresťanský život nie je zotrvanie na mieste, ale dynamická cesta viery, nádeje a lásky.

Byť pútnikom znamená viac, než len fyzicky kráčať na sväté miesta. Znamená to neustále hľadať, nezostať stať, nebať

sa opustiť komfort zabehaného života, ale vydať sa na cestu – vnútornú, duchovnú, spoločnú. Pútnik kráča s cieľom, no zároveň je otvorený Božiemu prekvapeniu na každom kroku. Jubilejný rok 2025 nám túto skúsenosť ponúkne v plnosti: milióny veriacich z celého sveta sa spoja v modlitbe, pokání a radoosti z Božieho milosrdenstva.

Naša pripravovaná púť do Ríma bude súčasťou tohto veľkého príbehu. Pripravujeme sa modlitbou, praktickými krokmi lásky k blížnemu. Nejde totiž len o organizovaný výlet – ide o návrat k podstate našej viery, stretnutie s Petrovým nástupcom, obnovenie krstu a prijatie odpustkov, ktoré sú s jubileom spojené. Pre mnohých to bude prvá cesta do „srdca Cirkvi“, pre iných zasa návrat do duchovného domova.

No ešte pred tým, ako sa vydáme do Ríma, sme pozvaní putovať do náručia našej nebeskej Matky. Mariánske púte sú akoby prípravou srdca – školou dôvery, ticha

Thymian Kerbel / Pixabay.com

a pokory. Mária nás učí byť pútnikmi tak ako ona, ktorá sa po zvestovaní „ponáhľala“ k Alžbete. Mária, žena cesty a služby, zostáva vzorom pre každého, kto chce v živote viac než len pohodlie.

Preto nezabudnime, že každý deň má byť púťou, ak ho žijeme s otvoreným srdcom, v modlitbe a v láske k blížnemu. A ak sa v auguste vydáme na púť – či už fyzicky, alebo duchovne –, vezmeme so sebou aj úmysel za Cirkev, za pokoj vo svete a za plody nadchádzajúceho jubilejného roka. Všetci sme pútnikmi – na ceste domov, k Bohu.

„Pútnik je ten, kto necháva za sebou to, čo pozná, aby hľadal niečo viac: odpoveď na zmysel svojho života, uzdravenie a nádej. A Boh sa nechá nájsť tým, ktorí ho hľadajú s otvoreným srdcom.“ (pápež František)

OSOBNOSTI

Jozef Šoltýs (1925 – 1994)

Otec Jozef Šoltýs sa narodil 6. septembra 1925 v Sabinove v roľníckej rodine Jána a Heleny, rodenej Tomkovej. Po štúdiu na miestnej škole pokračoval na prešovskom gymnáziu. Teologické štúdiá absolvoval v Prešove. Sviatosť manželstva uzavrel 10. februára 1950 s Máriou Gáborovou. Kňazskú vysviacku prijal 19. februára 1950 v seminárnej kaplnke v Prešove z rúk vladyku Pavla Petra Gojdiča OSBM. Následne nastúpil do farnosti Starina (SV). Keďže nepodpísal prestup do Pravoslávnej cirkvi, tak ho vozom dovezli zo Stariny do rodného Sabinova. 11. júna 1950 zomrel v Orlove otec Štefan Beskid, ktorý takisto odmietol podpísať prestup do Pravoslávnej cirkvi. Ten si osobne u vladyku Pavla Gojdiča

pred svojimi kurátormi vyžiadala do farnosti vtedy ešte bohoslovca Jozefa Šoltýsa. Keďže kurátori trvali na jeho vymenovaní, s veľkými problémami mohol otec Jozef pôsobiť vo farnosti napriek tomu, že nepodpísal prestup. Spočiatku ho poslali na predĺženú vojenskú službu, potom mu nedávali plat. Po roku 1968 sa otec Jozef i celá farnosť mohli slobodne priznať k svojmu začleneniu do obnovenej Gréckokatolíckej cirkvi. V rokoch 1969 – 1972 bol obnovený farský chrám a pristavená sakristia. Pôbil aj v Kyjove a Šarišskom Jastrabí. Otec Jozef zomrel po odsúžení rannej svätej liturgie 3. mája 1994 na orlovskej fare v náručí svojej milovanej manželky. Jeho pohreb bol 5. mája za účasti biskupov Jána Hirku a Milana Chautura CSsR. Pochovaný je na mestskom cintoríne v Sabinove. (Juraj Gradoš)

Peggy und Marco Lachmann-Anike / pixabay.com

Načo je nám voľný čas?

» Pavol DANCÁK

Ľudia mnohé veci často extrémne nadhodnocujú. Takými vecami sú napríklad: vzdelanie, práca, kariéra, mobilné telefóny, móдне oblečenie a pod. Nadhodnocovanie je zapríčinené predovšetkým nedostatočným poznaním hodnoty týchto vecí, lebo zväčša ide o dôležitú skutočnosť, ale pre nesprávne poznanie sú nesprávne dosadzované do životnej mozaiky, a tak sa nakoniec neukáže očakávaný obraz, ale voľajáký rébus, ktorý je ťažko ozrejmitel'ny. Stáva sa to vtedy, ak napríklad enormnou snahou po poznaní alebo kariére prichádzame o zdravie alebo o vzťahy s rodinou a priateľmi. Príkladov by bolo veľmi veľa.

Na druhej strane sme svedkami toho, že mnohé veci sú podhodnocované, a to opäť z dôvodu nedostatočného poznania. A medzi takéto podhodnocované veci patrí aj voľný čas. Samotný voľný čas je veľmi podozrivý z nežiaduceho ničnerobenia či hriechnej lenivosti a my sme navyše boli vychovávaní v tom duchu, že kto nepracuje, nech nejde. No aj dnes sa oceňuje predovšetkým výkon, preto je zamyslenie nad voľným časom vysoko aktuálne.

Správne ocenenie voľného času vôbec nie je novým problémom. Už starí Gréci rozlišovali medzi dvoma druhmi života: životom práce a životom kontemplácie. Práca bola potrebná, lebo bolo treba stavať domy, pestovať obilie, chrániť mestá. Ale za vrchol ľudského života považovali práve to, čo prichádzalo potom: schopnosť zastaviť sa, rozjímať, hľadať pravdu, krásu a zmysel. To bol dôvod, prečo Táles z Miletu – prvý filozof, ktorého poznáme podľa mena – tvrdí, že šťastný je ten dom, kde má pán domu veľa voľného času. Podľa Aristotela remeselná výroba či obchod sú vhodné len pre neslobodných ľudí, lebo tieto činnosti človeka odvádzajú od toho, čo je v živote naozaj najvýznamnejšie: premýšľanie, rozjímanie, hľadanie pravdy a zmyslu. Voľný čas tak nebol len priestorom na leženie, na svojvoľné počínanie, ale bol priestorom ľudskej formácie.

S voľným časom sa spájal nielen oddych a regenerácia fyzických síl, ale predovšetkým výchova a vzdelávanie, ktoré však nespočívali v učení sa faktov, ale predovšetkým vo formovaní charakteru človeka. Podľa Platóna ide o výchovu, ktorá sa

môže uskutočniť iba v priestore voľna, v ktorom sa vychovávaný odvracia od sveta tieňov a venuje sa starostlivosti o dušu. Voľný čas nie je prázdnom s negatívnou charakteristikou, ale má posvätný charakter a predstavuje pozitívnu hodnotu, je oslobodením, je medzerou v zaneprázdnenosti každodennými starosťami, je priestorom pre to, čo je pre človeka najcharakteristickejšie. Antickí filozofi vnímali voľný čas ako dôležitú podmienku na rozvoj ducha a cností.

Myšlienka, že voľný čas má posvätný charakter a má človeka viesť k Bohu, nie je prítomná len v antickej filozofii, ale má veľmi silnú pozíciu aj v hebrejskej tradícii. V židovskej kultúre má šabat, teda sobota, mimoriadne dôležité miesto. Zo všetkých sviatkov, ktoré židovský kalendár pozná, má práve šabat najväčší význam. Tóra aj Talmud, základné texty židovstva, venujú sobote veľkú pozornosť. Nie je to len obyčajný deň odpočinku, je to najdôležitejší deň celého týždňa.

Už v prvej knihe Biblie, v Knihe Genesis, nachádzame prvý odkaz na šabat: Boh stvoril svet za šesť dní a siedmy deň posvätil. Práve tento deň si Boh vyhradil na odpočinok, a tak dal ľuďom príklad. Ak Boh „odpočíval“, mal by aj človek prestať s každodennou prácou a zastaviť sa. Sobota preto neznamená len obyčajné prerušenie

nie práce. Má hlboký zmysel, lebo je znakom slobody a pripomína, že človek nie je otrokom práce ani peňazi. Ako sa píše aj v *Katechizme Katolíckej cirkvi*: „Sobota prerušuje každodenné práce a umožňuje oddych. Je to deň protestu proti otroctvu práce a kultu peňazi.“

V Knihe Exodus je význam šabatu opísaný veľmi priamo: „Zachovávajte moju sobotu! Veď ona je znamením medzi mnou a vami z pokolenia na pokolenie, aby sa poznalo, že ja som Pán, ktorý vás posväcuje! Zachovávajte moju sobotu, nech vám je svätá! Kto ju znesväťí, musí zomrieť. Kto by v ten deň pracoval, bude vyhubený spomedzi svojho ľudu! Šesť dní budete pracovať, v siedmy deň je však Pánova svätá sobota, deň odpočinku. Každý, kto bude v sobotu pracovať, musí zomrieť! Nech Izraeliti zachovávajú sobotu a nech ju svätia z pokolenia na pokolenie ako večnú povinnosť zmluvy. Nech je ona na večné znamenie medzi mnou a Izraelitmi, lebo za šesť dní Pán stvoril nebo a zem, v siedmy deň však odpočíval a oddychoval!“ (Ex 31,13 – 17).

Šabat je viac než len deň voľna, je to deň zasvätený Bohu. Má pripomínať nielen stvorenie sveta, ale aj to, že Boh svoj ľud vyslobodil z otroctva v Egypte. Zaujímavé je, že v tento deň sú si všetci rovní; otrok aj pán, bohatý aj chudobný. Všetci majú rovnako zanechať prácu a zjednotiť sa v pokoji, ktorý dáva Boh. Práve v tejto rovine šabat predstavuje víziu slobody, keď sa všetky formy podriadenosti a každodennej driny strácajú.

Ako veľakrát vyzerá naša nedela | Cottonbro studio / pexels.com

„ Chápanie voľného času v kresťanstve má veľa spoločného s chápaním voľného času v židovstve. Podstatný rozdiel spočíva v tom, že kresťania svätia nedeľu, teda prvý deň po sobote, na pamiatku zmŕtvychvstania Ježiša Krista. Nedeľa nie je len dňom oddychu, ale podobne ako šabat v židovstve je sviatkom, ktorého centrom je radosť z Kristovho víťazstva nad smrťou. Stredobodom kresťanskej nedele je Eucharistia ako slávnostné vďakyvzdávanie. Účasť na Eucharistii znamená účasť na oslave, ktorá presahuje ľudské spoločenstvo, je to oslava, ktorá spája nebo so zemou, pretože práve cez kríž a zmŕtvychvstanie sa otvorila cesta k Bohu. Keď sa veriaci stretávajú na liturgii, dávajú najavo, že patria ku Kristovi a k Cirkvi. “

Centrom šabatu je rodina. Židia sa v tento deň stretávajú pri spoločnom stole, modlia sa, spievajú a v atmosfére pokoja si pripomínajú Božiu vernosť. Sobota symbolizuje prechod do iného času, do posvätného času. Vo svojej podstate šabat ukazuje, že všetko smeruje k Bohu. Človek nebol stvorený len na to, aby pracoval, ale aby žil vo vzťahu so svojím Stvoriteľom. Len v Bohu nachádza skutočný pokoj, ktorý presahuje bežný odpočinok. Sobota tak pripomína nielen stvorenie sveta, ale aj to, že človek je stvorený na Boží obraz, a preto má účasť nielen na práci, ale aj na Božom pokoji.

Chápanie voľného času v kresťanstve má veľa spoločného s chápaním voľného času v židovstve. Podstatný rozdiel spočíva v tom, že kresťania svätia nedeľu, teda prvý deň po sobote, na pamiatku zmŕtvychvstania Ježiša Krista. Nedeľa nie je len dňom oddychu, ale podobne ako šabat v židovstve je sviatkom, ktorého centrom je radosť z Kristovho víťazstva nad smrťou. Stredobodom kresťanskej nedele je Eucharistia ako slávnostné vďakyvzdávanie. Účasť na Eucharistii znamená účasť na oslave, ktorá presahuje ľudské spoločenstvo, je to oslava, ktorá spája nebo so zemou, pretože práve cez kríž a zmŕtvychvstanie sa otvorila cesta k Bohu. Keď sa veriaci stretávajú na liturgii, dávajú najavo, že patria ku Kristovi a k Cirkvi.

Kresťania však neobmedzujú slávenie nedele len na formálnu účasť na liturgii, lebo po liturgii nasleduje agapé, ktoré môže mať rôzne formy. *Katechizmus Katolíckej cirkvi* zdôrazňuje, že práve v nedeľu si ľudia môžu nájsť čas na rozhovor, spoločný obed, návštevu priateľov a venovať posvätný čas svojej rodine a blízkym. Nedeľa je predovšetkým dňom pokoja, premýšľania, ticha, čítania a načerpania novej sily na život. Pokojné čítanie Svätého písma pomáha človeku lepšie pochopiť seba, svoj život a svoj vzťah s Bohom.

V nedeľu sa kresťan oslobodzuje od práce a v tejto slobode si má vždy znovu uvedomiť, že je vykúpený. Túžba maximalizovať ekonomickú produkciu sa pokúša predstaviť voľný čas ako nezmyselné mrhanie časom. Pokračujúcou prácou sa však stráca to, čo sa nazýva „tvorivá prestávka“ a život i samotná produkcia utrpia škodu. Nepriateľský inštinkt vie, že ak sa podarí vykoreniť posvätný charakter voľného času, človek stratí duchovnú oporu a bude vydaný napospas ekonomickým a politickým silám. Historická skúsenosť so „subotnikmi“ a s „nedilnikmi“, ale aj súčasná skúsenosť s prepracovanosťou a vyhorením jasne ukazuje, že nesprávne ohodnotenie voľného času je kontraproduktívne. Na druhej strane vidíme, že Božie slovo prináša ovocie v životoch ľudí, ktorí sa preň bezvýhradne, a teda autenticky otvárajú.

Ach, tá recesia...

„Trhy predpovedali deväť z posledných piatich recesií.“ Starý vtip jedného z najznámejších ekonómov ilustruje, ako ľahko sa strašiak v podobe dočasného hospodárskeho poklesu dostáva do povedomia širšej verejnosti. O čo teda ide? Je to stav, keď ľudia znižujú výrobu tovarov a ponuku služieb. Príčiny môžu byť rôzne – nezriedka externý šok, akým je vojna či pandémia. Ekonomika sa však aj prirodzene vyvíja v cykloch. Keď rastie príliš rýchlo a všetci sa majú dobre, domácnosti utrácajú, firmy si požičiavajú, investujú, vyrábajú – tlačí to nahor ceny. A to pôsobí ako protivietor. Sám priznávam, že odkedy čokoláda dvojnásobne zdražela, jem jej podstatne menej. Ak takto dražie všetko, každý obmedzuje nákupy, firmy majú nižšie tržby a prepúšťajú zamestnancov, a tí potom

kaboompics.com / pexels.com

musia ešte viac šetriť. Ekonomika padá do recesie. No len čo k tomu dochádza, tovary lacnejú, pretože o tie drahé nie je záujem. A spotreba sa postupne obnovuje, vďaka čomu chcú firmy vyrábať a zamestnávať. Mechanizmus je o niečo zložitejší, keď do procesu zasahujú centrálné banky, ktoré sa snažia udržať ceny stabilné. Často však pomôžu hospodárstvu do recesie. Ak ceny stúpajú, tlmia rast tým, že dvíhajú úrokové sadzby. Pôžičky či hypotéky a spotrebné úvery sú zrazu drahšie a len málokto ich využíva. Ceny potom zvyknú klesať, hoci obeťou je ochladenie ekonomiky. Následné zníženie sadzieb, aby ceny ostali stabilné, však pôsobí presne opačne a prináša vytúženú vzpruhu. (Samuel Kolesár)

Protest proti nútenej konverzii kresťanky v Pakistane z 28. 09. 2017 | wikimedia.org

Podpora náboženskej slobody v Pakistane

Miestna pobočka organizácie Pomoc trpiacej Cirkvi (ACN) zvyšuje svoje angažovanie v Pakistane. Okrem sociálnych projektov sa snaží zintenzívniť medzináboženský dialóg a podporiť nové chápanie náboženskej slobody. Generálny tajomník ACN Elmar Kuhn sa pred niekoľkými mesiacmi zúčastnil na konferencii na Národnej univerzite moderných jazykov v pakistanskom hlavnom meste Islamabad. Kuhn bol pripojený online a pred výlučne moslimským publikom hovoril o dialógu medzi náboženstvami, vzájomnom rešpekte a spolupráci a vysvetlil pojem náboženskej slobody.

V Pakistane fanatické moslimovia opakovane podnikajú násilné útoky proti kresťanom. Každodenná diskriminácia je všadeprítomná. Pakistanské zákony proti rúhaniu takisto predstavujú veľkú hrozbu pre kresťanskú menšinu. V pakistanskom trestnom práve sa rúhanie, ktorým sa rozumie urážka islamu a pro-roka Mohameda, považuje za závažný trestný čin a môže byť potrestané doživotným väzením alebo trestom smrti. Náboženské menšiny, najmä kresťania, sú čoraz častejšie konfrontované s falošnými obvineniami založenými na osobnej nevráživosti, majetkových sporoch alebo náboženskej diskriminácii, ktoré ohrozujú ich životy.

Ďalšou formou násilia páchaného na náboženských menšinách sú

únosy žien a nútená konverzia s núteným sobášom. Každoročne je zdokumentovaných približne šesťdesiat prípadov, ale počet nenahlásených prípadov je pravdepodobne oveľa vyšší.

ACN vedie kampaň za náboženskú slobodu v Pakistane nielen na akademickej pôde, ale poskytuje aj veľmi praktickú podporu Nemocnici svätej Alžbety v Hajdarábáde a vzdelávaniu mladých žien, ktoré sa tam stávajú zdravotnými sestrami. Podporu dostali aj „lekári na kolesách“ mobilné zdravotnícke tímy, ktoré cestujú do niekedy veľmi odľahlých regiónov a ponúkajú obyvateľom aspoň základnú zdravotnú starostlivosť. Často sa starajú aj o tehotné ženy. Lekárska pomoc je podľa ACN určená príslušníkom všetkých náboženstiev. Na druhej strane v iných regiónoch boli vytvorené vzdelávacie programy pre kresťanské tímy so zameraním na vzdelávanie žien.

Ekumenická humanitárna organizácia Pomoc trpiacej Cirkvi (ACN), založená v roku 1980, sa vo svojej činnosti zameriava na Afriku, Blízky východ a Áziu, kde sú kresťania ako menšina existencne ohrození. Od roku 2024 pôsobí aj v Peru. ACN poskytuje pomoc v núdzi v prípadoch prenasledovania a vysídľovania kresťanov a veriacich iných náboženstiev. (Ján Sabol)

Dážď modlitieb za Slovensko

Že sa Slovensko zmieta v kríze identity a vzťahov, že je plné politických konfliktov, duchovných i spoločenských zápasov a nespravodlivosti, vieme všetci. Preto sa staráme o to, kto ho vedie, sledujeme politické diskusie, poniektorí chodievame na námestia, kričíme z tribún, protestujeme. S jediným cieľom – aby sme našej spoločnosti pomohli a žilo sa nám tu ľahšie. Existuje však ešte jedna možnosť, ako si pomôcť. Predstaví nám ju otec Ján Buc, jeden z iniciátorov myšlienky modlitbovej reťaze za Slovensko.

V úvodnej výzve k tejto iniciatíve ste predniesli krásne príslovia: „Ako sa dohora volá, tak sa zhora ožíva.“ V snahe oživiť a pozdvihnúť Slovensko vznikla výzva *Modlitbové zvolanie 365*. Vysvetlite nám, ako funguje?

Je to výzva na nepretržitú modlitbu za Slovensko po celý rok 2025, teda 365 dní. Vznikla zo spoločnej túžby viacerých kresťanských lídrov, ktorí sa pýtali, čo by sa stalo, keby ani jediný deň v roku nezostal bez modlitby za našu krajinu. Táto myšlienka sa postupne vyvíjala a na začiatku roka sme spustili online prihlasovanie na webovej stránke www.zvolanie.sk. Tam sa ľudia môžu zapísať na konkrétny úsek, v ktorom sa modlia za Slovensko. Každý deň je rozdelený na polhodinové bloky, aby bol pokrytý celý čas.

Predpokladám, že počet časových úsekov modlitby nie je stanovený a možno sa modliť kedykoľvek a akúkoľvek modlitbu...

Samozrejme, ľudia sa môžu zapojiť viackrát. Niektorí sa zapisujú pravidelne v tom istom čase, niektorí aj na viac úsekov za sebou. Modliť sa môžu rôzne modlitby od *Otče náš* cez žalmy, chvály až po modlitbu vlastnými slovami. Je to naozaj individuálne, nie je v tom žiadne pravidlo. Každý pondelok posielame povzbudenie pre všetkých, ktorí sa aspoň raz zaregistrovali. Na webovej stránke je i mapa, kde vidno, za ktoré miesta sa ľudia modlili. Túžime, aby okrem nonstop modlitieb za Slovensko boli aj modlitby za každé mesto, obec a všetkých ľudí, ktorí v nich žijú.

Aktuálne sme v približne polovici roka a interaktívna mapa sa zaplňa, v modlitbovej reťazi je momentálne zapojených vyše šesťnásťtisíc ľudí. Viem, že nie je dôležité vidieť výsledky hneď, ale máte už nejaké svedectvo modlitebníkov alebo vy sám osobne vnímate hoci len maličkosť, ktorá motivuje vydržať?

Je pravda, že ovocie modlitby nebýva okamžite viditeľné, ale mnohí účastníci sa delia o povzbudzujúce svedectvá. Jedna pani nám napísala, že odkedy sa začala pravidelne modliť, srdce jej začalo horieť láskou k Slovensku a ľuďom, ktorí tu žijú. Písala nám aj dvanásťročná Veronika, ktorej bolo ľúto, že sa nemôže zapájať viac. Viacerí píšu o duchovnom zápase, do ktorého vstupujú. Pre mňa osobne je silným svedectvom, že ľudia sa zapisujú na nočné hodiny a víkendy, vedia obetovať spánok i voľno. To značí, že Slovensko má srdcia, ktoré bijú pre Boha a pre našu krajinu. Sme veľmi povzbudení, že sa darí držať oheň neustálych príhovorov. A hoci možno ešte nevidíme všetky výsledky, modlitba pôsobí ako dážď, ktorý zavlažuje suchú pôdu našich srdiec i celej spoločnosti. (Adriana Matoláková)

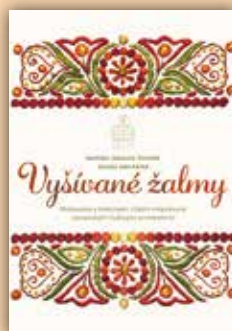

Laura Frantzová: *Krajčírka z Akádie*

Rok 1754 sa blíži ku koncu a napätie medzi Francúzmi a Britmi na kanadskom akadijskom pobreží vrcholí. Krajčírka Sylvie Galantová a jej rodina – po francúzsky hovoriaci Akádjčania, ktorí chcú zostať neutrálni – sa ocitnú uprostred konfliktu, pretože ich pozemok leží

medzi pevnosťami, na ktorých sa trepcujú vlajky súperiacich národov. Najvýraznejším a zároveň najdojímavejším prvkom Frantzovej rozprávania je zakázaná láska medzi francúzskou katolíčkou a britským rangerom Williamom Blackburnom.

V reálnych historických súvislostiach bol takýto vzťah takmer nemysliteľný – spoločenské, náboženské aj vojenské rozdiely boli neprekonateľné. A predsa sa v tomto príbehu črtá tichá revolúcia: cit, ktorý vzdoruje dobe, mocenským príkazom aj predsudkom. (i527; Martin Švikruha)

Martina Jokelová Ťuchová; Zuzana Smoleňová: *Vyšívané žalmy*

Pôvabná maľovanka, ktorá okrem oddychu pri maľovaní môže poslúžiť ako predloha na vyšívanie, je inšpirovaná tradičnou funkciou „vyšívaných nástienok“ – dekorovať a pripomínať múdrosť obsiahnutú v žalmoch. Ornamenty vychádzajú z motívov slovenských krojov

a kútnych plachiet. Maľovanka obsahuje šesťnásť ornamentov s biblickými citátmi a postup výšivky s tipmi na využitie. (Martina Jokelová Ťuchová)

Miron Kerul'-Kmec: *Zrieknutie sa svetského života*

Publikácia *Zrieknutie sa svetského života* sa venuje učeniu svätého Jána Klimaka o prvom stupni duchovného výstupu, ktoré nachádzame v jeho slávnom diele *Rebrík*. Vznikla ako príprava na farské formačné stretnutia.

Rebrík božského výstupu bol napísaný predovšetkým pre mníchov. No slová svätého Jána Klimaka na začiatku prvej kapitoly naznačujú, že jeho úmyslom je oslovit každého človeka túžiaceho po spásu. Hovorí: „Dvere večného života sú otvorené pre každého. Cieľ nášho života je nasledovať Krista a podobať sa mu v jeho božskej láske.“ A skutočne, zástupy tých, ktorí žili vo svete, počas storočí siahali po tomto jeho rebríku, aby sa vydali na cestu dosiahnutia spásy.

Publikáciu vyšla vo vydavateľstve *Filokalia* (filokalia.sk). (Miron Kerul'-Kmec)

Nádej – Pútnik nádeje

» Marián SABOL

Posledné stáročia každých dvadsaťpäť rokov slávime v Cirkvi jubilejný rok. Poznáme aj mimoriadne sväté roky – jedným z nich bol posledný mimoriadny Svätý rok Božieho milosrdenstva, ktorý sme slávili v roku 2016. Viditeľným znakom jubilejného roka je otvorenie svätej brány – viditeľného symbolu prijatia a otvorenosti Boha voči nám. To nás pozýva k tomu, aby sa v nás udialo niečo neviditeľné, čo sa prejaví v našom živote. Zjednodušene môžeme povedať, že jubilejný rok nás pozýva k putovaniu, ktorého cieľom je prejsť cez svätú bránu, uctíť si relikvie sv. apoštolov Petra a Pavla, už počas putovania zažiť zmierenie s Bohom a jeho milosrdenstvo, prehĺbiť si vieru, ktorá sa prejaví cez našu modlitbu, a v eucharistickom slávení prežívať plnosť spoločenstva.

Z vôle pápeža Františka boli duchovnou prípravou na jubilejný rok dva osobitné roky. Prvým bol rok Druhého vatikánskeho koncilu pri príležitosti 60. výročia jeho otvorenia. Bol venovaný znovuobjavovaniu jeho učenia, najmä reflexii k štyrom koncilovým konštitúciám. Rok 2024 sa stal rokom modlitby. Svätý Otec píše o obnovení túžby byť v Pánovej prítomnosti, počúvať ho a klaňať sa mu.

Už v roku 2022 napísal pápež František list k sláveniu jubilea 2025, v ktorom spomína posledné roky ako obdobie obmedzení, neistoty, pochybností, strachu, zmätku aj zatvorených kostolov, škôl a úradov. Píše: „Musíme udržiavať zapálenú pochodeň nádeje, ktorá nám bola daná, a urobiť všetko pre to, aby každý opäť získal silu a istotu pozeráť sa do budúcnosti s otvorenou dušou, dôverujúcim srdcom a prezieravou myslou. Blížiacie sa jubileum bude veľmi nápomocné pri opätovnom vytváraní atmosféry nádeje a dôvery ako znamenia nového znovuzrodenia, ktorého naliehavosť všetci pociťujeme. Preto som vybral motto: Pútnici nádeje.“ Pozýva nás byť – či už na ceste počas putovania, alebo aj na našej životnej ceste – pútnikmi nádeje.

Ludia hľadali nádej od pradávnych čias. V starovekom gréckom príbehu o Prometeovi vypustila Pandora zo skrinky všetky choroby, bolesti, biedy a strasti. Na dne skrinky ostala iba nádej, ktorej stihlo do sveta vyraziť len málo. Kresťan je človek, ktorý má nádej v živého Boha (porov. 1 Tim 4, 10). Nie je jej málo. Práve naopak. Nádej patrí medzi božské čnosti a tie sú Božím darom – prevyšujú naše ľudské schopnosti. Nádej nie je z nás. Je od neho. Nádej neklame. Je založená na istote, že nič nás nemôže odlúčiť od Božej lásky. Ako kresťania máme prinášať nádej tomuto svetu. Svätý Peter píše vo svojom liste: „Neľakajte sa ich hrozieb a neplašte sa, ale uctieajte svätého Krista, Pána, vo svojich srdciach, stále pripravení obhájť sa pred každým, kto vás vyzýva zdôvodniť nádej, ktorá je vo vás.“ (1 Pt 3, 14b – 15)

V duchu slov sv. Pavla „nádej nezanubuje“ (Rim 5, 5) je nádej hlavným poslanstvom nadsádzajúceho jubilea. V bule vyhlasujúcej jubilejný rok sa píše: „V srdci každého človeka je ukrytá nádej ako túžba a očakávanie niečoho dobrého, hoci nevie, čo prinesie zajtrašok.“ Ani my nevieme, čo prinesie zajtraší deň. Nesmieme upadnúť do pokušenia myslieť si, že nás premošlo zlo a násilie. Máme skúsenosť Cirkvi, ktorá trvá tisíročia. Skúsenosť, že napriek všetkým krízam, nepokojom a bolesti dobro vždy nakoniec zvíťazí nad zlom.

Aj svätý Pavol je realista, vie, že život sa skladá z radostí a smútkov, že láska je skúšaná, keď ťažkosti narastajú a tvárou v tvár utrpeniu sa zdá, že sa nádej rúca. Napriek tomu píše: „Chválime sa aj súženiami, veď vieme, že súženie prináša trpezlivosť, trpezlivosť osvedčenú čnosť a osvedčená čnosť zasa nádej.“ (Rim 5, 3n) Kríž, utrpenie aj prenasledovanie sú súčasťou našich životov. Z Kristovho kríža a zmŕtvychvstania pramení sila, ktorá sa mení na čnosť, ktorá súvisí s nádejou – trpezlivosť. V dnešnom rýchlym svete, keď sa veľa vecí udeje hneď, keď sa jedným kliknutím spájame s celým svetom

» Z vôle pápeža Františka boli duchovnou prípravou na jubilejný rok dva osobitné roky. Prvým bol rok Druhého vatikánskeho koncilu pri príležitosti 60. výročia jeho otvorenia. Bol venovaný znovuoobjaveniu jeho učenia, najmä reflexii k štyrom koncilovým konštitúciám. Rok 2024 sa stal rokom modlitby. Svätý Otec píše o obnovení túžby byť v Pánovej prítomnosti, počúvať ho a klaňať sa mu.

a balík objednaný dnes očakávame už zajtra, sa teraz trpezlivosť stráca. Svätý Otec v bule venovanej jubileu píše: „Zvykli sme si chcieť všetko a hneď vo svete, kde sa uponáhľanosť stala konštantou. Už nemáme čas...“ Boh sa k nám prihovára vo svojom slove. Jeho slovo je slovom nádeje. „A všetko, čo bolo kedysi napísané, bolo napísané nám na poučenie, aby sme skrze trpezlivosť a útechu z Písma mali nádej.“ (Rim 15, 4)

„Pútnik nádeje“ je aj pomenovanie, ktoré sa spája s Jánom Pavlom II., pápežom, ktorý zohral kľúčovú úlohu v modernej histórii Katolíckej cirkvi a svetovej politike. Tento výraz odkazuje na jeho neúnavnú cestu po svete, jeho pápežské návštevy a predovšetkým jeho poslanstvo nádeje, ktoré prinášal ľuďom na všetkých kontinentoch. Ján Pavol II. bol známy ako pútnik pre svoje časté cesty, ktoré podnikal, aby šíril evanjelium, podporoval mier, bojoval proti totalitným

režimom a povzbudzoval ľudí v ich viere v Boha. Putoval k ľuďom celého sveta, aby im prinášal nádej evanjelia. Absolvoval mnoho ciest, aby priniesol slová povzbudenia. Mnohé z jeho návštev boli historické a významné, napríklad jeho cesta do Poľska, ktorá zohrala zásadnú úlohu pri páde komunistického režimu v tejto krajine. Autentická nádej má silu meniť srdcia ľudí, ale aj celú spoločnosť. Aj my máme poslanie prinášať svetu nádej. Stať sa pútnikmi nádeje v našom putovaní životom.

V Katechizme Katolíckej cirkvi je nádej definovaná ako „čnosť, ktorou túžime po nebeskom kráľovstve a po večnom živote ako po svojom štastí, pričom vkladáme svoju dôveru do Kristových prisľúbení a nespoliehame sa na svoje sily, ale na pomoc milosti Ducha Svätého“. Nádej je božskou čnosťou, jej pôvodcom je Boh sám. V Liste Hebrejom sa píše: „Nechvejme sa držme nádeje, ktorú vyznávame, lebo verný je ten, ktorý dal prisľúbenie.“ (Hebr 10, 23) Boh dáva prisľúbenia, o ktoré sa môžeme oprieť a ktorým môžeme dôverovať. Ako kresťania sa už nespoliehame len na svoje sily. Spolupracujeme s Bohom na diele spásy. Neostávame sami. Na konci Evanjelia podľa Matúša Ježiš hovorí svojim učeníkom: „Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi. Chodte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna, i Ducha Svätého a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal. A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.“ (Mt 28, 18 – 20) Dôvera, že Boh je s nami každý deň, je silným základom našej viery a nádeje.

Potrebujeme svedkov, nielen teológov. Aj jednoduché, ale úprimné svedectvo viery v Boha a dôvery v jeho plán pre náš život, ktorý sa zakladá na viere v Ježiša Krista a nádeji, že naše konanie a rozhodnutia v živote budú odmenené večným životom, dokáže zasiahnuť srdce iného človeka. Evanjelium doslova znamená „dobrá (radostná) zvesť“. Nedá sa podávať radostná zvesť s kamennou, nahnevanou či smutnou tvárou. Nebudeme autentickí. Nielen obsah, ale aj forma rozhoduje. Ako odovzdáme poslanstvo nádeje bez nádeje? Radosť bez radosti, život bez života? Aj nadchádzajúci jubilejný rok nás pozýva k poslaniu byť pútnikmi nádeje, prinášať dobro, radosť, život a nádej do srdca ľudí.

Čo dodať na záver? Veľmi ma zaujala jedna veta. Bulu o vyhlásení jubilea začína Svätý Otec takto: „František, sluha sluhov

Božích. Nech tým, ktorí si prečítajú tento list, nádej naplní ich srdcia.“ Jubilejný rok je pozvaním k nádeji. Nech nielen v predvečer sviatku Narodenia Pána, keď Svätý Otec otvorí bránu Baziliky sv. Petra, naplní naše srdce nádej. Máme všetky dôvody na to, aby sme putovali s nádejou a boli svetlom sveta.

Jozef Kudzej

ZLATOKOPKA

V školi v seli Vyhorite povidať diťam učiteľ:
„Teper' s' me tu v klasi spolu,
no raz dokončite školu...
Povidzte mi dašto o fim,
čim chočete byti potim.“

Tu sja ozvav Braňo Dzvonar':
„Choču byti milionar'.
Najdu sobi krasnu ženu,
dam jii KIU pozlačenu,
kuplu jii krasny persfiňi
i diťm prjamo u Turiňi.
Pak jej voz' mu sered lita
na plavbu dovkola svita...“

Učiteľ poviv: „Dost', sidaj!'
Potim ostatňim povidať:
Tak, diťi, čuli s' me Braňa.
A čim choče byti Taňa?“

Taňa sja začerveňila
i potichy odpovila:
„No ja, pravdu povidženo,
choču byti joho ženov.“

Dnes' už snijuf i školár'ky,
že budú milionár'ky,
pak si beruf muživ planych,
bo suť zlatom ovišany.
Radše hľadajte, dívčata,
muža zo serdcjom zo zlata.

ČISLO

Dizel stražmajster v Okaťim
kupuje filci u Baťi.
Prodavač ho napomjane:
„Jake mate číslo, pane?“
„To znať každýj,“ poviv Dizel,
„predci sto pjaddesjať visem!“

Chťo sja službi znať oddati
z dušy, ne z pasiji,
može sja po časi stati
žertvov profesiji.

archív Márie Tvardzíkovej

Sila detskej modlitby

» Mária TVARDZÍKOVÁ

Sedím v kresle a pozorujem svojho syna Marka, ako sa bezstarostne hrá s vrtuľníkom. V duchu ďakujem za túto chvíľu pokoja a zároveň sa už po desiatykrát pokúšam začať písať prvú vetu tohto svedectva. Za posledné roky sa toho stalo toľko, že neviem, čím začať. Asi sa teda najskôr jemne dotknem začiatkov nášho manželstva.

Keď sme doň vstupovali, život sa zdal krásny a jednoduchý. Krok za krokom sme si začali naplňať sny - dobrá práca, nové auto, vlastný byt, narodenie malého Mateja... Skoro ako z rozprávky. Späťne si však uvedomujem, že už vtedy nám čosi chýbalo. Môj vzťah s Bohom bol síce živý, no v našom spoločnom živote bol prítomný skôr ako tichý pozorovateľ než ako ten, kto udáva smer. Akoby sme si ho uložili niekam na poličku a vytiahli len na večernú modlitbu. A potom sa náš príbeh nečakane zvrtol.

Manželova práca si vyžadovala veľa času a energie. Keďže moja rodina býva ďaleko, dni som trávila s Matejom väčšinou sama alebo v spoločnosti iných mamičiek s deťmi. Obaja sme boli unavení, podráždení a pomaly sme strácali cestu k sebe. Vzťah sa začal meniť, odcudzovali sme sa. Hovorí sa, že narodenie prvého dieťaťa býva pre manželstvo veľkou skúškou. Tá naša sa ešte prehĺbila, keď sa manžel jedného rána nedokázal postaviť z postele. Jeho telo to náročné tempo nevydržalo, chrbtica vypovedala službu a všetky naše plány sa zrazu rozplynuli.

Zdalo sa nám, že sme na všetko sami. V cudzom meste, bez rodiny nablízku. Diagnóza neznela dobre. Dokonca padlo slovo vozíčik. V priebehu chvíľ sa v nás vystriedalo množstvo pocitov: strach, úzkosť, neistota, hnev... a tá známa otázka, ktorá zaznieva v tichu: „Prečo práve my?“ Začal sa kolotoč vyšetrení, procedúr a nekonečného cvičenia. Raz bolo lepšie, raz horšie, no celkovo sa situácia nezlepšovala. Po celý ten čas Boh čakal na poličke na svoju chvíľu.

Útechu sme našli v modlitbe. Bez toho, aby sme si to vôbec uvedomovali, nás požehnával a obklopoval priateľmi, ktorí sa nám stali oporou. Postupne sa za manžela modlilo čoraz viac ľudí a jeho vzťah s Bohom sa menil. Modlitba ruženca a vzťah k Panne Márii ho časom priviedli bližšie k Ježišovi. Keď otec kráča s Bohom, má to vplyv na celý dom. V takom prostredí môže láska rásť a dozrievať. Boh už nesedel na poličke. Stal sa stredom nášho života. Spoločne sme sa učili odovzdávať mu to, s čím sme si nevedeli poradiť. A hoci manželovo zdravie neprichádzalo, Boh robil niečo oveľa dôležitejšie. Potichu menil jeho vnútro a uzdravoval náš vzťah.

Život bol opäť krásny. Hoci ho sprevádzali obmedzenia, naučili sme sa s nimi žiť a byť vďační za to, čo máme. Keď pribudli ďalší dvaja chlapi, dni boli plné smiechu aj malých súrodeneckých sporov.

Mojou prirodzenou modlitbou sú chvály, spev a skladanie piesní. V tom období ich vzniklo naozaj mnoho. Dnes nám pripomínajú, akú veľkú moc má modlitba. Manžel nikdy nebol fanúšikom tejto formy modlitby, no postupom času sa aj v tejto oblasti niečo zmenilo. Uveril, že Ježiš je živý, že má moc uzdravovať. Uveril, že svedectvá, ktoré sme každý piatok počúvali zo streamov Lámačských chvál, sú pravdivé, že zázraky sa dejú. Stále si však nebol istý, či sa niečo také môže stať aj jemu. Napokon sa ukázalo, že to ani nebolo treba. Bezpodmienečnú vieru totiž u nás niesol niekto iný.

Čas plynul, Matej mal päť rokov a blížili sa Vianoce. Už niekoľko rokov máme v rodine malú tradíciu — na začiatku pôstu napíšeme na tabuľu úmysel, za ktorý sa budeme modliť až do Štedrého dňa. Za tie roky sa tam už objavilo všeličo — od frajerky pre krstného cez prácu pre mňa i manžela až po nový dom pre našu rodinu. Práve ten rok však tieto veľkolepé prosby odštartoval.

Keďže Matej už poznal písmenká, túžil napísať úmysel sám. Písmenko po písmenku, pomaly a sústredene: „Ježiško, prosím ťa, aby ocka už nikdy nebolel chrbát.“ V jeho detskej viere bolo všetko úplne jasné. Počká do Vianoc a ocko bude zdravý. Bude sa s ním môcť bicyklovať a robiť všetko, čo mu doteraz bolesť nedovolila. Obavy však prežíval niekto iný. Celý advent manžel premýšľal o tom, čo urobí, ak uzdravenie nepríde. Zlomí tým jeho detskú vieru? Alebo sa bude do konca života tváriť, že ho chrbát nebolí, len aby ju ochránil?

Klamať napokon nemusel. Na Štedrý deň prišiel aj náš vianočný zázrak bolesti - prestali. Detská viera vo svojej čistote a jednoduchosti priniesla veľké požehnanie. Teraz už vieme, že Boh uzdravuje v čase, ktorý pozná len on. Vedel, že najskôr sa potreboval uzdraviť duch. Život je omnoho naplnejší, keď sa necháme viesť. Neznamená to, že nás už nečakajú ťažké chvíle. Znamená to, že nakoniec vždy uvidíme ich zmysel, nové milosti a požehnanie.

Do izby vbehol môj prostredný syn Peťko a chvíľa pokoja sa skončila. Súrodenecké hádky nie sú moja obľúbená časť dňa, no tentoraz si s úsmevom pomyslím, aké šťastie máme, že sú tu. Koniec koncov, Boh splnil aj ostatné ich prosby z našej tabule, ale to je už iný príbeh...

Svätý hieromučeník Sixtus II., rímsky pápež

» Ján SABOL

Gréckokatolícka cirkev si 10. augusta pripomína aj hieromučeníka Sixta II., rímskeho pápeža. Jeho meno má gréckolatinský pôvod a znamená jemný. Podľa knihy pápežov *Liber Pontificalis* svätý Sixtus pochádzal z Grécka. 30. augusta 257 sa stal nástupcom Štefana I. na rímskom biskupskom stolci. Vďaka svojmu zmierujúcemu zmýšľaniu uvoľnil napätý vzťah, ktorý vznikol medzi jeho predchodcom a biskupmi v severnej Afrike a Malej Ázii pri probléme platnosti krstov, ktoré udelili heretici. Úrad rímskeho biskupa vykonával necelý rok.

Nie je jasné, či mučenícku smrť postúpil na základe zákona cisárov Valeriána a Galliena z roku 257, ktorý nariadil najvyšší trest pre cirkevnú hierarchiu, ak vykonávala cirkevné zhromaždenia, alebo vyhľadávala pohrebiská, alebo zomrel na základe druhého zákona z roku 258, podľa ktorého biskupi, kňazi a diakoni mali byť popravení okamžite.

Podľa svedectva jeho súčasníka Cypriána 6. augusta 258 Sixta zatkli spoločne so štyrmi diakonmi počas slávenia bohoslužby v Katakombách svätého Kalixta na Via Appia. Bezprostredne potom ich sťali.

Ďalší dvaja diakoni Felicissimus a Agapistus zomreli ešte v ten istý deň, diakon Vavrinc o štyri dni neskôr. Podľa zoznamov mučeníkov z roku 354 svätého Sixta pochovali v pápežskej hrobke tejto katakomby. Jeho nástupcu Dionýza zvolili až o dva roky neskôr, v čase, keď Peržania zajali cisára Valeriána. Svätý Sixtus napísal aspoň jeden spis Dionýzovi z Alexandrie o krste heretikov, ktorý sa zachoval v arménskom preklade. Zachovali sa útržkovito aj tri listy Dionýza z Alexandrie adresované Sixtovi. O ich obsahu vo svojich *Cirkevných dejinách* píše Euzébius z Cézarey.

Svätého Sixta pochovali v Katakombách svätého Kalixta. V 6. storočí zmenili meno Chrám svätej Crescentiany na Chrám svätého Sixta a uložili tam pápežove ostatky. Po vybudovaní nového Chrám svätého Sixta na rímskom pahorku Quirinal pápež Benedikt XIII. obnovil pôvodný chrám.

Sixtus II. sa stal jedným z najviac uctievaných rímskych biskupov, ktorí zomreli

Pápež Sixtus II., freska Sandria Botticellina približne z roku 1480 v Sixtínskej kaplnke vo Vatikáne | wikimedia.org

mučeníckou smrťou. Už veľmi skoro sa okolo jeho života vytvorila legenda. V nej sa vytvoril úzky vzťah k jeho diakonovi Vavrincovi, ktorý už za čias svätého Ambróza patril k obzvlášť uctievaným svätcom. Legenda opisuje udalosť vysviacky diakona Vavrince biskupom Sixtom počas cesty na koncil do Toleda a dojemný príbeh ich spoločnej mučeníckej smrti.

Oblubu svätého Sixta u ľudí dokazuje početné množstvo jeho vyobrazení na zlatých pohároch, mozaikách, freskách a plastikách v Ríme, Ravenne, vo francúzskom Reims a nemeckom Vreden, často spoločne so svätým Vavrincem.

Aj požehnanie prvého hrozna je spojené so Sixtovým menom.

V úvode ďalšieho odseku pápež František odovzdá prvú pravdu, ktorú chce povedať mladým: „Boh ťa miluje. Neprekáža, ak si to už počul, chcem ti to znova pripomenúť. Nikdy o tom nepochybuj, čokoľvek by sa ti v živote stalo. Nech by sa dialo čokoľvek, si nekonečne milovaný. Možno skúsenosť otcovstva, akú si prežil, nebola najlepšia, tvoj pozemský otec bol možno ďaleko a neprítomný alebo, naopak, bol panovačný a vlastnícky; alebo jednoducho nebol otcom, akého si potreboval. Nevieť. No s absolútnou istotou ti môžem povedať, že bezpečne sa môžeš vrhnúť do náručia božského Otca, Boha, ktorý ti dal život a ktorý ti ho dáva v každom okamihu. V Božom slove nachádzame mnohé vyjadrenia o jeho láske. Ako keby hľadal rozličné spôsoby, ako ti ju prejať v nádeji, že niektoré z jeho slov sa dotknú tvojho srdca. Hovorí, že nás od vekov očakáva, pretože sme sa na tomto svete neocitli náhodou. Ešte skôr ako sme začali existovať, boli sme v plánoch jeho lásky. Alebo nám dáva na známosť, že vidí našu krásu, ktorú nepozná nikto iný.“ (Svätý Otec František: *Nádej nezahanbuje*, 14 – 15; krátil R. Fučko)

Andrew Neel / pexels.com

Stres náš každodenný

» Veronika VERBOVÁ

V dnešnej dobe sa v spoločnosti čoraz viac skloňuje slovo stres. Súčasná generácia má pocit, že je prevalcovaná životom. Máme prácu, rodiny, vzťahy, záujmy a na všetkých frontoch sa od nás očakáva stopercentný výkon. Je to naozaj vyčerpávajúce a frustrujúce. Niet sa čomu diviť, že čoraz viac ľudí končí s tzv. syndrómom vyhorenia. Ak tomu chceme predchádzať, mali by sme sa naučiť určité stratégie, ako stresové a záťažové situácie zvládať.

Čo je stres? Je to je reakcia ľudského organizmu na akúkoľvek zmenu, ktorá vyžaduje prispôbenie sa alebo odpoveď. Ľudský organizmus reaguje na tieto zmeny fyziologicky, ale i emocionálne. Treba si však uvedomiť, že stres je každodennou súčasťou života. Dokonca aj pozitívne udalosti v našom živote, ako je povýšenie v práci, ukončenie vysokej školy či svadba spôsobujú ľuďom stres.

Ako nám stres ovplyvňuje život? Ľudské telo je vytvorené tak, aby stres prežilo. Bude naň reagovať. Stres, ktorý nás poháňa vpred, môže byť pozitívny, pretože nás motivuje a necháva nás v pohybe. Negatívnym sa však stáva, ak človek nemá priestor na relaxáciu. So stresom je priamo spojená autonómna nervová sústava, ktorá môže byť pod dlhodobým pôsobením stresu akoby opotrebovaná. Znamená to teda, že človek musí oddychovať a byť v pokojovom stave, pretože dlhodobé a intenzívne

prežívanie stresu nie je pre organizmus zdravé a prospešné.

Ako zvládať stres každodenných dní? Najskôr nájdite zdroj stresu. Cesta zo špirály stresu sa začína hľadaním jeho zdroja. Práve teraz pravdepodobne rýchlo poviete niečo, ako je práca alebo rozpad manželstva. To je však príliš všeobecné. Musíme nájsť konkrétny zdroj, ktorý spúšťa stresovú reakciu, a poctivo sa pozrieť na svoje myšlienky, emócie a správanie, ktoré môžu stres živiť.

Začnite si písať stresový denník. Pomôže vám nájsť každodenné stresory a uvedomiť si, ako na ne reagujete. Vždy, keď sa budete cítiť vystresovaný, napíšte si do denníka poznámku: Čo spôsobilo túto stresovú situáciu? Ako sa cítim fyzicky a psychicky? Ako som na túto situáciu reagoval/reagovala? Čo som urobil/urobila, aby som sa cítil/cítala lepšie? Možno zistíte, že vás stresuje určitý typ úlohy v práci alebo prezentácia pred vedením. Možno kývnete na úlohy, ktoré sú mimo vašej pracovnej náplne, hoci sotva stíhate. Alebo vás možno ranná doprava pravidelne každý deň privádza do šialenstva, a potom to už ide jedno s druhým.

Zbavte sa nezdravých copingových stratégií. Zajedanie stresu nezdravým jedlom, fajčenie, alkohol a iné drogy. Vylievanie si stresu na iných (najčastejšie na svoji

tím alebo rodinu). Dlhé vysedávanie pred televízorom alebo telefónom. Prokrasťtinácia a hľadanie akýchkoľvek iných aktivít, aby ste sa vyhli čeleniu problémom a povinnostiam. Stiahnutie sa od priateľov a rodiny, pretože na nich nemáte náladu alebo energiu.

Už viete, čo vás konkrétne stresuje. Ale čo s tým robiť? Viac spať a chodiť na prechádzky do lesa vám pomôže len čiastočne. Musíte zmeniť spôsob, akým sa na problém pozeráte a ako naň reagujete. Preto musíte najprv pracovať so spúšťačmi stresu. Skvelo funguje koncept štyroch metód stres-manažmentu:

1. Vyhňte sa stresu. Popremýšľajte nad tým, či sa môžete niektorým spúšťačom stresu úplne vyhnúť. Niekedy nevidíme východisko, hoci existuje. Môžete sa prestať stykať s niektorými ľuďmi, ktorí vám spôsobujú stres. Niekedy sa musíte naučiť vzdať sa kontroly a začať delegovať prácu. Niektoré úlohy jednoducho musíte úplne odložiť zo stola. Skúste byť kreatívni a napíšte si všetky možné riešenia, aj keď sa vám teraz zdajú ako príliš veľký krok.

2. Zmeňte svoj prístup. Niektorým stresorom sa vyhnúť nedá. Môžeme však zmeniť spôsob, akým na ne reagujeme, a znížiť úroveň stresu na minimum. Napríklad: hovorte o svojich pocitoch a nenechajte ich v sebe bublať – povedzte šéfovi, že je toho na vás priveľa a že potrebujete pomoc. Robte kompromisy – ak vás rodinné stretnutia stresujú, choďte na ne neskôr a zostaňte len krátko. Naučte sa byť asertívny, nebojte sa povedať „nie“, keď by „áno“ znamenalo, že idete proti sebe.

„ Už viete, čo vás konkrétne stresuje. Ale čo s tým robiť? Viac spať a chodiť na prechádzky do lesa vám pomôže len čiastočne. Musíte zmeniť spôsob, akým sa na problém pozeráte a ako naň reagujete. Preto musíte najprv pracovať so spúšťačmi stresu.

3. Prispôbte sa. Ak so stresorom nemôžete nič urobiť, prispôbajte sa. Ak sa vždy snažíte byť dokonalý, znížte svoje nároky. Je v poriadku, ak nie ste vždy stopercentný. V niektorých situáciách je to dokonca strata času. Ak vás verejné vystupovanie stresuje, ale v práci sa mu nemôžete vyhnúť, prihláste sa na kurz potrebných zručností. S novými schopnosťami získate väčšiu sebadôveru a stres sa vytratí. Ak vás každý deň privádzajú do šialenstva dopravné zápchy, nájdite spôsob, ako tento čas využiť čo najlepšie. Môžete napríklad počúvať vzdelávací podcast a naučiť sa počas cesty úplne nové zručnosti. Skúste sa takisto pozrieť na stresové situácie s väčším odstupom a zamyslite sa nad tým, či budú dôležité aj o dva alebo päť rokov. Možno máte pred sebou dôležité skúšky, ale ak ich nezvládnete, môžete si ich o tri mesiace zopakovať. Niekedy pomáha predstaviť si ten najhorší možný scenár. Možno zistíte, že to aj tak vlastne zvládnete.

4. Prijmite to. Niektoré situácie sú naozaj náročné. Napríklad, keď nám niekto blízky zomrie, keď vážne ochorieme alebo nás niekto opustí. Prijatie je ťažké, ale z dlhodobého hľadiska je to stále ľahšie, ako bojovať so situáciou, ktorú nemôžeme zmeniť. Preto sa nesaňte získať kontrolu nad situáciou, v ktorej nemáte žiadnu moc. Naučte sa odpúšťať a pracovať so smútkom, hnevom alebo bolesťou, ktoré vás zvierajú. Snažte sa v každej situácii nájsť príležitosti, ako sa posunúť ďalej a byť silnejší.

Keď presne viete, aké sú vaše spúšťače stresu a ako s nimi pracovať, ste na polceste. Budete totižto môcť riešiť samotnú príčinu problému. Potom môžete prejsť na iné spôsoby práce so stresom:

Vedomé dýchanie. Dlhé a hlboké nádychy a výdychy podporujú pocit upokojenia a presmerovania. Následne sa potom budete vedieť pozrieť na problém s jasnejšou myslou.

Cvičenie. Pocity a myšlienky z hlavy sa tak premiestňujú do tela a cvičením filtrujú von. Pohyb zaplavuje naše telo endorfínmi, ktoré sú prírodnými liekmi proti bolesti – pomáhajú zlepšovať spánok, zlepšujú náladu a znižujú podráždenosť.

Odpojenie technológií a internetu. Skúste ostať pravidelne na chvíľku odpojený. Keď idete z práce domov, nesaiahnite na telefón. Skúste vnímať prítomný okamih. Na internete a za počítačom ste boli predsa celý deň. Doprajte si oddych od technológií aspoň doma.

Viac spánku. Ak človek spí sedem až deväť hodín, budí sa svieži, šťastnejší a má tendenciu byť počas dňa produktívnejší. Zároveň v situáciách, keď má tendenciu upadať do stresu, dokáže použiť efektívnejšie zvládacie stratégie, akoby keby bol zle vyspatý.

Schopnosť vedieť, čo kontrolovať a od čoho upustiť. Sme typickí tým, že sa všetko snažíme robiť čo najlepšie, ako vieme. Preto je vhodné naučiť sa, čo musíme mať pod kontrolou a od čoho môžeme upustiť. Ak si doprajeme takúto dávku slobody, ochráni nás to pred potenciálnym stresom. Venujte sa veciam, ktoré vám robia radosť – bavte sa! Život nemôžeme brať priveľmi vážne. Ak sa pre nás stanú životom len naše povinnosti, spravíme zo seba otrokov požiadia viek iných ľudí a spoločnosti. Nezabúdajte sa baviť, žiť tým, čo máte radi. Spomeňte si, aké všetky záľuby ste kedysi mali. Zamyslite sa nad tým, kedy ich zaradiť do svojho kalendára, aby ste si ich osviežili a vrátili sa k nim, pretože tieto veci vám robia radosť.

Na záver by sme vám chceli povedať poslednú a pravdepodobne najdôležitejšiu vec. Je úplne prirodzené, že v náročnej situácii zažívame vlnu emócií, ktoré sme predtým nezažili. Každá, skutočne každá kríza má svoj začiatok, ale aj koniec. A rovnako aj tá vaša. A preto, ak o tom aspoň troška uvažujete, vyhľadajte pomoc psychológa, psychiatra, terapeuta alebo kouča. Nezostávajúce na to sami.

ruslana_art / pixabay.com

Pokoj, ktorý si žena zaslúži

Leto zvyčajne býva spájané s obdobím oddychu. Ako to však reálne máme? Deti nechodia do školy, škôlky – na jednej strane sme uchránené od ranného zhonu, na druhej strane je tu každodenná príprava celodenného programu. Je fajn, keď máme poruke babky, tety či strýkov, ktorí nám pomôžu. No napriek pomoci je stále dost toho, čo treba stihnúť. Ako to teda urobiť, aby sme si v lete naozaj oddýchli a dopriali si spomaliť?

Kedy naposledy si len tak sedela a dopriala si ničnerobenie a ticho, v ktorom sa nám môže prihovoriť Boh? Viem si to dovoliť? Viem sa o seba postarať takýmto spôsobom? Cítim sa bezpečne, ak si to chcem dovoliť, kedykoľvek to potrebujem?

Nie je to luxus. Je to prirodzená potreba duše. Vo Svätom písme sa nám Boh v tejto téme prihovára na viacerých miestach. Vyberám aspoň dve: „Len v Bohu utíš sa moja duša, od neho je moja spása.“ (Ž 62, 2) „Pán jej odpovedal: ‚Marta, Marta, staráš sa a znepokojuješ pre mnohé veci, a potrebné je len jedno. Mária si vyvolila lepší podiel, ktorý sa jej nezoberie.‘“ (Lk 10, 41 – 42)

Práve toto je pozvánka aj pre nás ženy dneška. Vybrať si „lepší podiel“. Možno to znamená prijať, že nestihneme všetko, že deti nebudú mať každý deň program ako v tábore. Možno si dovoľíme sadnúť si s kávou na terasu, otvoriť žalma alebo len tak sedieť a dýchať.

Pokoj, ktorý si žena dovoľí, sa stáva darom aj pre jej okolie. Ak je vnútorne usporiadaná a načerpala silu, dokáže sa láskavejšie starať o druhých. Pokoj nie je slabosť, ale múdrosť srdca, ktoré vie, že čerpať je rovnako dôležité, ako dávať.

Podme si teda dovoliť pokojný čas s Bohom. Možno práve teraz. (Eva Zuzana Jenčušová)

Gabdu Jomart / pexels.com

Ako byť dobrým otcom: ako deťom odovzdávať vieru

» Richard VAŠEČKA

Deťom máme odovzdávať nielen náboženstvo, ale predovšetkým vieru. Ako na to?

Od najútlejšieho detstva

Opäť si vypomôžeme katechizmom: „Rodičia majú svoje deti uvádzať do tajomstiev viery už od prvých rokov života. Majú začať s výchovou detí k viere už v ich najútlejšom veku.“ (KKC 2225 – 2226) Istý rehoľný kňaz pripravoval na prvé sväté prijímanie mentálne postihnuté deti. Kňazi z okolia si ho doberali a jeden z nich sa ho na kňazských rekolekciách opýtal: „A ty si myslíš, že tomu rozumejú?“ On mu s úsmevom odpovedal: „A ty tomu rozumieš?“ Ak sme

zameraní na náboženstvo, príliš si zakladáme na intelekto. Ale Ježiš jasne hovorí: „Zvelebujem ťa, Otče, že si tieto veci skryl pred múdrymi a rozumnými a zjavil si ich maličkým.“ (Lk 10, 21)

Ako si dieťa vytvára dobrý vzťah napr. k starému otcovi? Tak, že rodičia ho k nemu privádzajú, ukážu mu, že je to blízka osoba, ktorej dôverujú a ktorá ich má rada. Časom sa osmelí a dovoľí, aby ho zobral do náručia. Zvyká si na jeho tvár a na jeho hlas. Postupne ho spoznáva a začína mu dôverovať. Boh určite nie je žiadny dedko, ale toto prirovnanie celkom dobre objasňuje, ako si vytvára vzťah k Bohu dieťa rodičov, ktorí veria v Boha, Otca. Hoci starému

otcovi preukazujeme úctu a rešpektujeme pravidlá, ktoré platia v jeho dome, predsa má prednosť srdečná láskavosť, radosť zo stretnutia, spomienky na spoločné zážitky a dojmavé vyznanie: „Vieš, zlatičko, toto je môj ocko!“ Dieťa tomu v tej chvíli nepotrebuje rozumieť. Ono to vníma, cíti a jeho srdce sa učí dôverovať osobe, ktorej dôverujú jeho rodičia. „Spôsoby života v rodine môžu pestovať citové postoje, ktoré po celý život zostávajú pravými predpokladmi a oporami živej viery.“ (KKC 2225)

Tip: Hovorte s deťmi o Bohu rečou primeranou ich veku, ale nie infantilne, detinsky. Zvestujte im vieru, nie rozprávkové príbehy.

Každodenná modlitba (porov. KKC 2205)

Modlitba je na prvom mieste stretnutie s Otcom. Až potom nejaký nábožen-

ský rituál. Deti to vidia a vnímajú. Či sa modlíme, alebo nemodlíme. Či je to pre nás len bremeno povinnosti, alebo hlboké presvedčenie a túžba po Otcovej prítomnosti a požehnaní. Či sú to slová srdca, alebo recitovanie básničky. Ak sa v rodine nemodlíme – osobne, spolu, v tichu, nahlas, na liturgii –, je to najsilnejšie vyznanie neviery.

Veľa rodičov je zronených, že ich deti sa počas modlitby „nevedia správať“. Nebojte sa! Všetko príde. Nepochovávajte ich s deťmi v iných rodinách. To robili farizeji: „Prečo sa Jánovi učeníci a učeníci farizejov postia, a tvoji učeníci sa nepostia?“ (Mk 2, 18) Buďte pri modlitbe úctiví a veďte k tomu aj svoje deti, len z nich nevychovejete farizejov, ale učeníkov Božieho Syna.

Modlite sa so svojimi deťmi, berte ich na kolená alebo – ak sú malé – nechajte ich tmoliť sa po izbe, keď sa modlíte. Hovorte pri modlitbe nahlas, zrozumiteľne a dôrazne. Spievajte Pánovi. Nechajte ich tleskať, knísať sa, tancovať. Robte to aj vy. Tešte sa z Pána. Ponúknite im nejaké jednoduché slovo, ktoré sa môže stať ich modlitbou. Zapáľte sviecu a povedzte: „Svetlo Kristovo.“ Dotknite sa ich a požehajte ich. Prosto, robte to, čomu veríte a čo vám aj im pomáha vyjadriť vieru. Ukážte im, že Bohu patrí všetka úcta, ale že sa ho netreba báť, lebo je dobrý a milosrdný.

Formulované modlitby sú dobrou pomôckou, najmä od Ježiša pochádzajúca modlitba *Otče náš*. Vyvarujme sa však hodnotenia miery viery na základe znalosti všemožných pobožností. Mnohí nábožní rodičia si pokladajú za svätú povinnosť, aby ich deti poznali (a modlili sa) rôzne formy ružencov, ale neuvedomujú si, že najdôležitejšie je, aby poznali Otca.

Tip: Ak sa v rodine pravidelne spolu nemodlíte, začnite s tým. Vyznajte pred svojimi deťmi jednoducho a jasne vieru, že Boh je milujúci Ocko, ktorému dôverujete, a pomodlite sa *Otče náš*. Ponúknite, že kto chce, môže predniesť krátko vlastnými slovami, čo má na srdci. Urobte to každý deň ráno i večer.

Ak sa v rodine spolu modlíte, porozmýšľajte, či vo vašich modlitbách nie je niečo, čo vaše deti mylí, a mali by ste s tým prestať (napr. prílišný formalizmus alebo rutina); a či nie je niečo, čo vo vašich modlitbách chýba, a mali by ste s tým začať (napr. spev alebo čítanie Písma).

Čítanie Písma

Koncilový dokument *Dei verbum* hovorí: „Kresťanská zbožnosť sa má živiť a dať sa viesť Svätým písmom. Posvätný koncil veľmi naliehavo a osobitným spôsobom vyzýva všetkých veriacich v Krista, aby častým čítaním Svätého písma nadobudli „vznešené poznanie Krista Ježiša“ (Flp 3, 8). „Lebo nepoznať Písmo znamená nepoznať Krista.“ (DV 21 a 25) Zabudnite na odovzdávanie viery svojim deťom, ak sa vaša zbožnosť neživí a nedáva viesť Písmom. Citovaný výrok sv. Hieronyma („Nepoznať Písmo...“) v origináli znie „*Ignorantia Scripturae, ignorantia Christi est*“. Doslova: „Ignorovať Písmo znamená ignorovať Krista.“

Katechizmus hovorí aj o rodinnej katechéze: „Rodinná katechéza predchádza, sprekvádza a obohacuje iné spôsoby poučovania vo viere.“ (KKC 2226) Je úlohou rodičov, zvlášť otcov, poučovať svoje deti vo viere. Pomáhať im vnikať do tajomstiev viery postupne, ako rastú a dospievajú. Môže sa to diať pri rannej či večernej modlitbe alebo v nedeľu. Vykladať Písmo, články viery, praktický kresťanský život: modlitbu, liturgiu, hľadanie povolania a pod. „Je poslaním rodičov naučiť svoje deti modliť sa a pomáhať im odhaliť svoje povolanie Božích detí.“ (KKC 2226)

Tip: Začnite si každý deň spolu čítať jednu stať zo Svätého písma (môžete napr. čítať od začiatku Evanjelium podľa sv. Marka alebo evanjelium dňa z liturgických čítaní na lc.kbs.sk). Ak to nedokázate, urobte to aspoň v nedeľu. Porozprávajte sa o tom, čo ste prečítali, a krátko sa potom pomodlite.

Bohoslužby

Deti na bohoslužby patria. Sú plnoprávnymi členmi Cirkvi. Katechizmus hovorí v rámci výkladu štvrtého Božieho prikázania: „Rodičia majú svoje deti od najútlejšieho detstva zapájať do života Cirkvi“ (KKC 2225) a „Farnosť je eucharistické spoločenstvo a srdce liturgického života kresťanských rodín; je osobitne vhodným miestom na katechézu detí i rodičov“ (KKC 2226). Praktické problémy, ktoré sú s tým spojené, treba riešiť s pokojom a rozvahou. Viest' o tom dialóg v rámci farnosti. Ak sa nedá inak a je taká možnosť, hľadať cirkevné spoločenstvo, ktoré je *family friendly* (priateľské k rodinám).

Ako mladí rodičia sme sa s Martuškou rozhodli navštevovať bohoslužby spoločne a so všetkými deťmi. Poznáme mnohých rodičov, ktorí sa rozhodli ináč alebo to po čase vzdali. Nechávali deti doma so starými

rodičmi alebo sa vystriedali. My sme sa tvrdohlavo „trepali“ s deťmi každú nedeľu i na veľké sviatky do eucharistického spoločenstva. Snažili sme sa nájsť spôsob, ktorý by umožnil nám i deťom čím plnohodnotnejšie ťažiť z bohatstva liturgie a ktorý by bol zároveň ohľaduplný k okoliu. Stálo nás to veľa síl, párkrát sme zažili nepríjemné reakcie, ale nebanujeme. Malo a má to veľmi pozitívny vplyv na jednotu rodiny, spojenie s Cirkvou i vieru detí. Viacerí rodičia, ktorí si to „uľahčili“ (v žiadnom prípade ich neodsudzujeme), sa nás pýtajú, čo majú robiť, keď ich deti nechcú „začať“ chodiť do chrámu, nerozumejú tomu, čo sa deje na liturgii, nemajú vybudovaný vzťah k Cirkvi a pod. Ani našim deťom sa niekedy nechce a zhodnotia niektorú omšu ako nudnú. Eucharistia je však pre našu rodinu srdcom Pánovho dňa. Aktívne sa spolu s deťmi zapájame do liturgie (miništrovanie, čítania, obetné dary, spev a pod.). Farnosť je naša. Myslím si, že je to aj ovocím pravidelnej a vernej účasti na bohoslužbách.

Tip: Začnite sa s deťmi krátko pripravovať na nedeľnú liturgiu (v sobotu večer alebo v nedeľu ráno). Prečítajte si liturgické čítania, vysvetľujte deťom to, čomu nerozumejú – napr. „Čo je to ten Druhý Solúnčanom?“ alebo „Prečo má farár zelené rúcho?“ a pod.

Spoločenstvo

„Kresťanská rodina je osobitným prejavom a uskutočnením cirkevného spoločenstva.“ (KKC 2204) „V súčasnom svete, ktorý je viere často cudzí, ba až nepriateľský, majú kresťanské rodiny prvoradý význam ako ohniská živej a žiarivej viery. Preto Druhý vatikánsky koncil nazýva rodinu starobylým názvom *Ecclesia domestica*, domáca cirkev.“ (KKC 1656) „Členovia rodiny si pomáhajú rásť vo viere svedectvom kresťanského života podľa evanjelia.“ (KKC 2226) Ako kresťanská rodina sme cirkevným spoločenstvom, domácou cirkvou. Nie sme ňou však automaticky len preto, lebo sa všetci jednotlivo hlásime ku kresťanstvu. Sme ňou vtedy, ak sa zdieľame so svojim životom viery a navzájom si svedčíme o tom, ako Boh koná v našich životoch. Ak úprimne vyznávame aj svoje pokušenia, zápasy a pády. Ak sa navzájom za seba modlíme a povzbudzujeme Božím slovom. Ak nás nespájajú len prirodzené väzby, ale aj viera v Ježiša Krista a vzájomná Kristova láska. Na toto všetko si potrebujeme vytvoriť priestor a spraviť to neoddeliteľnou súčasťou nášho rodinného života. Takými chvíľami spoločenstva a zdieľania viery môžu byť večerné modlitby alebo pravidelný vyhradený čas v nedeľu.

Rodina patrí aj do širšieho spoločenstva miestnej i všeobecnej Cirkvi. Potrebuje byť živou súčasťou malého kresťanského spoločenstva, komunity, hnutia, farnosti či rehoľnej rodiny. A tak isto si potrebuje byť vedomá príslušnosti ku Kristovej Cirkvi vo svete. Cirkev je spoločenstvom spoločenstiev. Nikto, žiaden jednotlivec ani žiadna rodina, sa nemôže izolovať od Cirkvi. Viera nie je súkromná záležitosť. K výchove detí vo viere nevyhnutne patrí aj skúsenosť kresťanského spoločenstva. Zvlášť deti potrebujú svedectvo a skúsenosť viery zažiť medzi svojimi veriacimi rovesníkmi. A to nielen jednorazovo, napr. na letnom kresťanskom tábore, ale aj pravidelne v rámci malého kresťanského spoločenstva či vo farnosti. Veľmi dobrým prostredím pre deti môže byť aj kresťanská škola.

Tip: Nadviažte pravidelný kontakt s ďalšími veriacimi rodinami vo svojom okolí. Poobzerajte sa a zistite, aké možnosti poskytuje vaša farnosť alebo aktívne kresťanské spoločenstvá, hnutia či komunity – pre vás i pre vaše deti. Vyberte si ponuku, ktorá je pre vás najrealnejšia a začleňte sa do niektorého spoločenstva kresťanov.

Služba

Mnoho rodín podlieha konzumným a individualistickým trendom: žiť si pre seba,

CENTRUM PRE RODINU
ZLATÁ BAŇA – SIGORD
centrumsigord.sk, 0903 983 316 – 7

CENTRUM PRE RODINU SIGORD
POZYVA MANŽELOV
NA VIKEND

12. - 14. 09. 2025

S KSAWERY KNOTZOM

RADOŠŤ ZO SEXU

Objavte krásu a hĺbku manželskej intimity
v Božom svetle!
Vikendová duchovná obnova s autorom známej
knihy *Sex ako ho nepoznáte*
ponúka manželským párom pohľad na sexualitu
ako dar a cestu k jednote, radosti a svätosti.

Kontakt a príspevanie cez QR kód:
centrum.rodina@gmail.com
www.centrumsigord.sk
0903 983 316 - 317

18. – 21.09. **Kurz prípravy na manželstvo**
(Príspevok na kurz je 100 eur za osobu.)

26. – 28.09. **Kurz Rút** (Príspevok na kurz je 170 eur za manželský pár.)

starat' sa len o svoje pohodlie a blahobyť. Katechizmus pripomína, že „kresťanská rodina vykonáva evanjelizačnú a misionársku činnosť“ (KKC 2205). Svätý Ján Pavol II. zdôrazňuje, že „si nemôžeme len tak spokojne žiť, keď myslíme na milióny bratov a sestier, ktorí, hoci vykúpení Kristovou krvou, predsa žijú bez poznania Božej lásky“ (*Redemptoris missio* 86). Znakom viery a prostriedkom jej rastu je jej ohlasovanie: „Nie je totiž možné, aby niekto prijal Božie slovo a uveril v Božie kráľovstvo, a nestal by sa jeho svedkom a hlásateľom.“ (Pavol VI.: *Evangelii nuntiandi* 24) Súčasťou výchovy detí vo viere je aj povzbudzovanie k svedectvu a ohlasovaniu viery.

Výchova k viere sa takisto nedá oddeliť od milosrdnej lásky: „Ak má niekto pozemský majetok a vidí brata v núdzi, a srdce si pred ním zatvorí, ako v ňom môže ostávať Božia láska?“ (1 Jn 3, 17) Nemožno vychovať z detí učeníkov Krista, ak im zvestujeme evanjelium, z ktorého vypadli blahoslavenstvá i beda (porov. Lk 6, 20 – 26) a slová Kráľa: „Čokoľvek ste neurobili jednému z týchto najmenších, ani mne ste to neurobili“ (Mt 25, 45).

Tip: Otvorte oči a srdcia a nájdite spolu s deťmi príležitosti zriecť sa časti svojho pohodlia a blahobytu a podeliť sa s vierou a pozemským majetkom s niekým na Slovensku alebo vo svete, najlepšie pravidelnou a dlhodobou formou.

Svätosť

Výchova vo viere je záväzkom, ktorý sme na seba zobrali pri krste svojich detí. Ten nenaplníme len tým, že ich budeme vodiť do kostola a zabezpečíme im prijatie sviatostí. Ján Pavol II. píše: „Pýtať sa katechumena: ‚Chceš sa dať pokrstiť?‘ znamená zároveň sa ho aj pýtať, či sa chce stať svätým.“ (*Novo millennio ineunte* 31) Neexistuje tu žiadna polovičatosť: „Usilujte sa o svätosť, bez ktorej nik neuvidí Pána.“ (Hebr 14, 12) Táto myšlienka bola v apoštolskej cirkvi taká silná, že Pavol vo svojich listoch nazýval veriacych svätými: „Pavol a Timotej, služobníci Krista Ježiša, všetkým svätým v Kristovi Ježišovi, čo sú vo Filipách“ (Flp 1, 1).

Byť svätým neznamena byť bezchybným alebo perfektným v ľudskom ponímaní. Slovo svätý znamená v hebrejčine oddelený, patriaci. Oddelený od poškvry tohto sveta (Sk 2, 40; Jak 1, 27; Rim 12, 2) a patriaci Bohu (1 Pt 2, 9). Neznamena to izolovanosť od sveta, ktorý Boh miluje a do ktorého nás Ježiš posielal, ale o jasný postoj, kam

patríme: „Vieme, že sme z Boha a celý svet je v moci zlého“ (1 Jn 5, 19).

Cieľom Božej výchovy nie je, aby sme boli veriaci, ale „aby sme mali účasť na jeho svätosti“ (Hebr 12, 10). „Ako svätý je ten, ktorý vás povolal, buďte aj vy svätí vo všetkom svojom počínaní; veď je napísané: ‚Buďte svätí, lebo ja som svätý.‘“ (1 Pt 1, 15 – 16)

Tip: Zvoľte si svätosť ako štandard svojho života. A povedzte o tom aj svojim deťom. Povzbudením pre vás môžu byť kvalitné životopisy svätých, z ktorých si môžete spoločne čítať.

Asi všetci by sme chceli mať „veriace deti, ktoré nemožno obviňovať z neviazanosti a neposlušnosti“ (Tit 1, 6). Predstavovali by sme si, že keď na ne zakričíme, ozvú sa nám ako malý prorok Samuel: „Hovor, Pane, tvoj sluha počúva“ (1 Sam 3, 9). A keď im niečo prikážeme, budú reagovať ako Ježiš: „Áno, Otče, tebe sa tak páčilo.“ (Mt 11, 26) Ale prečo to málokedy tak funguje?

Po všetkých tých myšlienkach, radách a tipoch vám prezradím tajomstvo. Pochádza už od Adama: „Keď Boh stvoril Adama, urobil ho na Božiu podobu, muža a ženu ich stvoril, požehnal ich a dal im meno človek, keď boli stvorení. Keď mal Adam stotridsať rokov, narodil sa mu syn, jemu podobný, podľa jeho obrazu, a nazval ho menom Set.“ (Gn 5, 1 – 3)

Naše deti sú Božimi deťmi. Sú stvorení na jeho obraz a podobu. Sú však aj našimi deťmi. Nám podobní, podľa nášho obrazu. Rozdiel medzi Božím obrazom a našim obrazom je hriech. Naš hriech. Naša nedôvera. Naša svojvôľa. Naša neposlušnosť. Naša vlažnosť.

Výchova detí sa preto musí vždy začínať naším pokáním: „Kristus Ježiš prišiel na svet zachrániť hriešnikov; a ja som prvý z nich.“ (1 Tim 1, 15) „Bože, buď milostivý mne hriešnému.“ (Lk 18, 13)

Je dobré, keď sa zdieľame, radíme a vzdelávame vo výchove. Ale to, čo potrebujeme na prvom mieste, je hlboká *metanoia*, obrátenie, premena zmýšľania a srdca. Láska je tvorivá. Ak budú naše srdcia premenené Bohom, s pomocou Božej milosti si s výchovou našich detí poradíme. Vtedy totižto budeme odrážať obraz Otca. A to je naša úloha: „Napodobňujte Boha ako milované deti.“ (Ef 5, 1) Aby sme mohli povedať s Ježišom: „Kto vidí mňa, vidí Otca.“ (Jn 14, 9)

Mozaika

Príbehy poslušníka

Riešenie

Píše a kreslí Dada Kolesárová.

Ahoj, deti, keď chceme vyjadriť, že to, čo vidíme navonok, ovplyvňuje a vyjadruje to, čo je skryté vnútri, hovoríme, že šaty robia človeka. Odev, ktorý nosíme odhaľuje, čo je pre nás dôležité. Zároveň však aj to, čo si na seba oblečieme, usmerňuje naše správanie. Trocha inak, keď si obujeme tenisky a tepláky, a inak, keď sme v obleku s kravatou alebo dlhej večernej róbe.

Pri krste sme symbolicky prijali biele rúcho. Deti dostávajú malú bielu košeľku, dospelých niekedy obliekajú do dlhých bielych košiel. Prečo? Biela symbolizuje nový život, čistotu, nevinnosť, bezhriechosť. Aj Kristovi pri premenení zbelelo rúcho. A v Zjavení apoštola Jána sa dozvedáme, že tí, ktorí zomreli ako mučeníci, si „oprali rúcha a zbielili ich v Baránkovej krvi“ (Zjv 7, 14).

Čierna a biela

Kristovo rúcho

Pýcha	Dobroprajnosť
Lakomstvo	Činorodnosť
Závisť	Mierumilovnosť
Hnev	Pokora
Šmilstvo	Štedrosť
Obžerstvo	Cudnosť
Lenivosť	Štriedmosť

V minulosti sa pri krste ľudia vyzliekli a ponárali sa do vodného kúpeľa na znak toho, že zomierajú hriechu. Potom vystúpili von ako noví ľudia a obliekli ich do bielych šiat, ktoré symbolizovali Krista. Preto sa pri krste spieva: „Ktorí ste v Krista pokrstení, Krista ste si obliekli. Áleluja.“ Toto rúcho potom ako výsadu nosili celý týždeň – od Bielej soboty (pred Nedelou Vzkriesenia) do ďalšej nedele, keď ho odkladali.

Úloha: Nájdí svoju krstnú košeľku a na našu papierovú doplní svoje meno, dátum narodenia a dátum krstu.

Krstná voda je ako dokonalá guma, ktorá vygumuje všetky čarbanice – hriechy. V prvom rade dedičný hriech, potom aj všetky ostatné. No len toto nestačí. Po krste musí každý človek znova a znova obmývať svoju dušu, svoje srdce v sivatosti zmierenia. Je to akoby si znova vybielil – vypral alebo vygumoval svoje začiatky, špinavé krstné rúcho. Boh túži, aby sme boli svätí, odetí do Krista, aby sme zanechávali hriech a rástli v čnostiach. Tak sa mu budeme stále viac podobáť.

Úloha: K hriechu nájdí protiklad čnosti.

Pápež František zreteľne zdôrazňuje hodnotu mladého človeka v Božích očiach: „Pre neho si skutočne vzácny; nie si nevýznamný, si pre neho dôležitý, pretože si dielom jeho rúk. Musíš dôverovať, že Boh na teba pamätá. Jeho pamäť nie je pevný disk, ktorý nahráva a archivuje naše údaje; jeho pamäť je nežné, súcitné srdce, ktoré sa teší, keď z nás môže definitívne vymazať každú stopu zla. Nechce si pamätať tvoje chyby a vždy ti pomôže, aby si sa poučil zo svojich pádov, pretože ťa miluje. Snaž sa zostať chvíľu v tichu a nechaj sa od neho milovať. Usiluj sa umlčať všetky vnútorné hlasy a zostaň chvíľu v objatí jeho lásky.

Je to láska, ktorá sa nenanucuje a negnia-
vi; láska, ktorá nevysúva na okraj, nenúti
mlčať a nemlčí; láska, ktorá neponižuje
a nepodrobuje si druhého. Je to Pánova
láska, láska každodenná, diskretná a úcti-
vá, láska, ktorá je slobodná a oslobodzuje,
láska, ktorá uzdravuje a pozdvihuje. Je to
Pánova láska, ktorá skôr pozdvihuje, ako
zráža, ktorá skôr zmieruje, ako zakazuje,
ktorá skôr ponúka nové možnosti, ako
odsudzuje, ktorá sa skôr zameriava na bu-
dúcnosť ako na minulosť.

Keď od teba niečo žiada alebo keď do-
pustí, aby si čelil životným výzvam, očá-
káva, že mu dáš priestor, aby ťa pobádal
ísť dopredu a aby ti pomáhal dozrievať.“
(Richard Fučko)

Vladyka Cyril v kolégiu | archiv kolégia / kolegium.grikatke.sk

Sedmopočetníci

Kolégium sv. sedmopočetníkov v Košiciach je priestor, ktorý ponúka mladým ľuďom príležitosť rásť vo viere, vzdelaní a spoločensťve. Ide o celoročný program intelektuálnej, duchovnej a osobnostnej formácie, ktorý je otvorený nielen pre vysokoškolákov, ale pre všetkých mladých, ktorí túžia zmysluplne rozvíjať svoje obzory a diskutovať o témach, ktoré formujú dnešný svet.

Program kolégia stojí na troch pilieroch: spoločensťve, štúdiu a duchovnom živote.

Počas roka sa konajú verejné prednášky, diskusie, workshopy, exkurzie či kultúrne podujatia. Témy sú rozmanité – od aktuálnych spoločenských otázok cez históriu, teológiu, kultúru až po osobnostný rozvoj. „Prednášky hostí v kolégiu mi otvorili nové obzory. Cením si, že sme sa nebáli ťažkých a aktuálnych tém,“ hovorí Daniela, jedna z prvých kolegiantiek.

„Prednášky boli pre mňa výnimočné tým, že ponúkli širokú paletu tém a osobný

Americká fikcia

Thelonius Monk Ellison je úspešný vysokoškolský profesor literatúry, ktorý si však neberie pred ústa servítka, čo vedie k tomu, že si musí zobrať nútené voľno. Tento čas voľna sa Monk rozhodne stráviť so svojou rodinou v Bostone. Keďže však Monk vždy venoval viac času svojim knihám ako svojim súrodencom, ich vzťahy nie sú najlepšie. Monkova frustrácia sa naplno prejaví, keď sa rozhodne pod pseudonymom napísať brakové dielo postavené na stereotypizácii černošskej gangster kultúry. Problém však nastáva, keď sa zo žartu stane kniha, o ktorú majú vydavatelia záujem, a mohol by to byť konečne Monkov veľký a dlho očakávaný debut a posun v kariére. (Slavomír Greg ml.)

Peter Křemen: Vďačnosť (EP)

Slovenský spevák a skladateľ Peter Křemen, ktorý pred rokom vydal svoj debutový album, prichádza v tomto roku s EP, na ktorom môžeme nájsť päť skladieb. Piesne sú zamerané na texty. V jednoduchých aranžmánoch a akustickejšom prevedení vyniká hĺbka slov, ktoré zachytávajú poslucháča v rôznych situáciách. Intimita hudobnej a textovej zložky má potenciál osloviť a povzbudiť. Albumom znie vďačnosť za život, jeho radosti, ale i starosti. Album si môžete vypočuť na známych streamovacích platformách. (Dominik Petřík)

prístup lektorov. Pomohli mi hlbšie premýšľať o hodnotách, smerovaní a úlohe jednotlivca v spoločnosti,“ zdieľa svoju skúsenosť Lucia. Rachel zase vyzdvihuje otvorenosť diskusií: „Veľmi som ocenila možnosť pýtať sa a viesť dialóg. Pomohlo mi to lepšie sa zorientovať v čase, keď je na mladých obrovský tlak na výkon, nezávislosť a rýchle rozhodnutia.“

Kolégium je však viac než len prednášky – je to spoločenstvo a miesto, kde vznikajú priateľstvá a kde sa hodnoty žijú v každodennosti. „Atmosféra v kolégiu je otvorená, priateľská a podporujúca. Nie je to len internát, ale miesto, kde sa žije rešpekt, modlitba a služba,“ zhodnotil svoje pôsobenie Michal. Duchovný život, spoločné liturgie, modlitby a duchovné obnovy tvoria neoddeliteľnú súčasť programu a ponúkajú priestor na prehĺbenie vzťahu s Bohom.

Nechýbajú ani spoločné vikendové výlety, divadelné predstavenia či návštevy múzeí, ktoré otvárajú nové pohľady na svet a dejiny. Ako spomína Laura: „Výstava v Múzeu obetí komunizmu vo mne zanechala silný dojem a pripomenula mi, aké dôležité je nezabúdať na minulosť.“

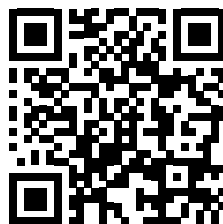
V čase, keď sa na mladých kladie veľký dôraz na výkon, efektivitu a individuálny úspech, ponúka kolégium bezpečný priestor na celostný rozvoj človeka. Formácia tu neznamená len získavanie vedomostí, ale aj pestovanie schopnosti viesť dialóg, hľadať odpovede, rozlišovať a konať svedo-

mito. Práve takáto formácia je kľúčová pre budúcich lídrov, odborníkov i angažovaných členov spoločnosti.

Kolégium predstavuje nadštandardné vzdelávanie, ktoré sa nekončí pri akademických vedomostiach, ale kladie dôraz na hodnoty, charakter a osobný rozvoj. Spojenie teórie a praxe, duchovného rozmeru a spoločenskej angažovanosti vytvára jedinečné prostredie, kde mladí ľudia môžu rásť v plnosti – na osoh nielen sebe, ale aj svetu, ktorý potrebujú.

Kolégium sv. sedmopočetníkov pozýva všetkých mladých, ktorí chcú rásť vo viere, vedomostiach a charaktere. Príležitosť zapojiť sa majú aj rodičia, podporovatelia a priatelia – či už účasťou na verejných podujatiach, dobrovoľníckou pomocou, alebo podporou aktivít kolégia. Spoločne sa tak vytvára priestor, kde môže vyrastať generácia mladých ľudí pripravených premýšľať, slúžiť a meniť svet k lepšiemu.

Viac informácií o programe a možnostiach zapojenia je k dispozícii na: www.kolegium.grkatke.sk.

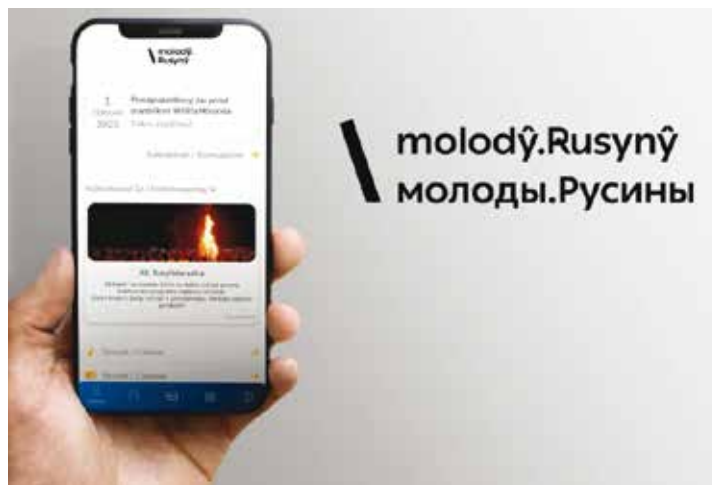

Ikonostas istej východoslovenskej farnosti má jednu textovú zvláštnosť. Otvorená kniha evanjelia, ktorú drží Kristus v rukách, nenesie na sebe zvyčajné verše, napr. *Podte ku mne všetci, ktorí sa namáhate*, ale úryvok o tom, ako učeníci s Ježišom prechádzali v sobotu cez pole a keďže boli hladní, trhali klasy a jedli ich, čo zákon interpretovaný farizejmi zakazoval. V debate, ktorá nasleduje po tejto snahe zahnať aspoň trochu hlad, Ježiš vysvetľuje dôležitý aspekt celého zákona i všetkých predpisov: je ním láska a Božie zameranie na dobro človeka. Kedysi sa mi tento nápis na ikone zdal mierne scestný a nesprávne zvolený, lenže keď cez túto udalosť pozeráme na liturgiu a celý duchovný život kresťana, môžeme si nanovo uvedomiť, že pri tom všetko má ísť o lásku človeka k Bohu a jej aktualizáciu aj prostredníctvom liturgických predpisov alebo iných nariadení Cirkvi. Nič iné totiž predpisom a pravidlám nedáva zmysel, naplnenie ani dôvod na ich spĺňanie. Ak človek nemiluje Boha, zbytočne bude niečo riešiť, ak by sme chceli parafrázovať slogan reklamy na nemenovaný nápoj. Pri požívaní darov sa kňaz modlí: „Ty sám si naplnenie zákona a prorokov, Kriste, Bože náš. Ty si naplnil celý Otcov plán spásy.“

Mám sa modliť pred jedlom, aj keď ho jem znova na druhý deň? (Karin)

Táto otázka vyvolala u kňazských kolegov viacero úsmevov. Je dôležité poznamenať, že modlitba pred jedlom ako taká je už sama osebe dobrým zvykom. Niekedy ide o zábavný táborový rituál, inokedy o jednoduché prežehnanie sa v reštaurácii či v jedálni. V každom prípade sa nikdy nemodlíme iba za to konkrétne jedlo, ktoré máme na tanieri, ale aj za ľudí, ktorí ho s láskou pripravili, v tomto prípade s láskou vybrali z chladničky a zohriali, i za to, že máme to šťastie mať dostatok jedla aj na viacero dní, nežijeme iba z kúska chleba, ktorý nás možno ani nenasytí, a už ho niet.

V modlitbe po obede z časoslova s vďačnosťou po prijatí pozemských darov – jedla dokonca prosíme aj o nebeské kráľovstvo a pokojné spoločenstvo. Aj ten, s ktorým zdieľame stôl, je pre nás darom, a hoci je jedlo to isté, spolustolujúci môže byť iný. Nech je nám na povzbudenie aj citát z Prvého listu svätého apoštola Pavla Korinťanom: „Či teda jete, či pijete, či čokoľvek iné robíte, všetko robte na Božiu slávu.“ Tak nech sa Boh oslávi znova. 😊 (Richard Fučko)

Aplikovaný Rusín

Všetko, čo mladý Rusín potrebuje. Rusínsky slovník, spevník, videá, nové príspevky, udalosti a mnoho iného. Takto lakonicky sa začína i končí popis aplikácie molody.Rusyny. Ak sa od nového akademického roka ocitneš na *intráku* obkolesený Rusínmi, určite oceniš slovník, spevník ti môže pomôcť na najbližšej rusínskej liturgii či akcii, o ktorej ti táto *apka* povie viac. (Richard Fučko)

PRVÉ PRIJATIE SVIATOSTI ZMIERENIA

SLÁVNOSTNÉ PRIJATIE EUCHARISTIE

Kapišová

Kristína Žaková

Čabov

Pavol Kocan

Dihé Kličovo

Lukáš Oláh

Hlivištia

Martin Filko

Hrčeľ

Ladislav Beň

Jovsa

Ján Dobrocký

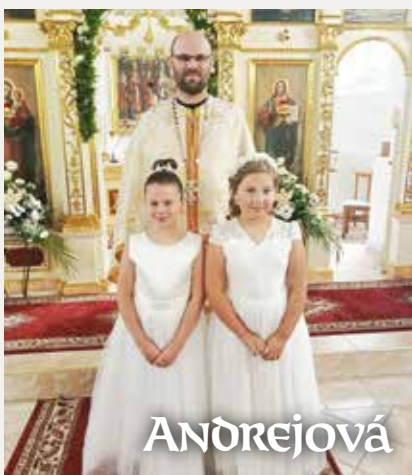
Kojšov

Lubomír Bučko

Košice-Furča

Marián Horňák

ANDREJOVÁ

Alena Petrišáková

SVIDNIČKA

Tomáš Chavko

ČEJKOV

Marko Németh

MARTIN

archív farnosti

MATIAŠKA

archív farnosti

POPRAĎ

Nikolas Fečunda

PREŠOV

Dominika Čarnogurská

SABINOV

Marián Dudič

VEĽATY

Ladislav Beň

VERNÁR

Vladimír Alexa

KAPIŠOVÁ

Šimon Salanci

Jubilejný chrám na Horehroní

» Miroslav CHORENDŽÁK; foto: Róbert Ragan, Miroslav Chorendžák

V minulých číslach sme vám predstavili jubilejné chrámy v Poprade a Kráľovskom Chlenci. Nastal čas prejsť hranice východného Slovenska a ukázať vám, že gréckokatolíci nežijú iba na východe krajiny, ale sú roztrúsení po celom Slovensku. Územie mimo samosprávnych krajov Košíc a Prešova patrí do Bratislavskej eparchie. S manželkou Veronikou sme sa vybrali do farnosti Telgárt na Horehroní, kde sme okrem jubilejného chrámu navštívili aj inšpiratívnu akciu *Ozveny staroslovienčiny*.

Ak si pozriete zoznam jubilejných chrámov na území Slovenska, väčšina z nich sa nachádza buď v mestách, alebo je spojená s pútnickými miestami. Chrám Najsvätejšej Trojice v obci Telgárt nie je ani chrámom v meste, ani pútnickým miestom. A predsa je jubilejným chrámom.

Dostať sa do tejto horehronskej obce môžete rôznymi spôsobmi. Ekologickejšie je sadnúť do vlaku, keďže Telgártom prechádza železničná trať Červená skala – Margecany. Jeden z úsekov sa nazýva *Telgártska slučka*. Ak ste po nej ešte nešli, rozhodne to skúste. Na tejto trase objavíte rôzne skvosty železničnej dopravy. Jedným z nich je *Chmarošský viadukt*, ktorý patrí medzi najkrajšie kamenné mosty na Slovensku. Alebo *Tunel Kornela Stodolu*, ktorý je jediným špirálovitým tunelom na Slovensku.

Druhou možnosťou dopravy je cesta autom. My sme vyrazili z Prešova, obišli Poprad a z obce Hranovnica si to namierili priamo do Telgártu. Dvadsaťkilometrový úsek Hranovnica – Telgárt je mimoriadne náročný najmä v zime. Užijete si

serpentíny, zákruty, stúpania i klesania. Ako na horskej dráhe. Náročnosť úseku i nevšedná krása okolia vás však nenechajú bez emócií a radosti z cieľa. Pútnici si ešte pred prehliadkou obce a chrámu môžu zísť na kávu či horúcu čokoládu do vagóna. Áno, čítate správne. Vagón s názvom *Depo Café* sa nachádza tesne pred tabuľou obce. Okrem kávy si v spomenutej kaviarni môžete dať aj chutný obed v neďalekej *Kolibe* alebo si rovno objednať ubytovanie v blízkom ubytovacom zariadení. O ubytovanie nie je núdza ani v samotnej obci.

Ale poďme sa pozrieť na to hlavné, kvôli čomu sme sem prišli – na jubilejný chrám. Ako bolo spomenuté, Telgárt nie je ani pútnické miesto, ani mesto. Je to rázovitá obec na Horehroní. Do mesta to majú Telgártania najbližšie do Popradu, ale keďže Telgárt patrí už do Banskobystrického kraja, jeho okresným mestom je Brezno, vzdialené približne 47 km, čo naozaj nie je málo. Spolu so susedným Šumiacom sú to jediné dve farnosti Bratislavskej eparchie, ktoré sídlia v obci. Miestnym správcom farnosti je otec Michal Janoč-

ko, ktorý tu žije s manželkou Mariannou a dvoma deťmi. Chrám Najsvätejšej Trojice sa nachádza hneď oproti fare a je dominantou obce. Po vstupe do chrámu si môžete všimnúť ikonostas, ktorý vám hneď udrie do očí svojou krásou. To, že je to naozaj jubilejný chrám, zdôrazňuje banner na starodávnej kazateľnici. Na pravej strane chrámu je tabuľa, ktorá odkazuje na miestneho rodáka, kňaza Pavla Spišáka, ktorý bol prvým prekladateľom svätej liturgie do slovenského jazyka.

Spoznávanie jubilejného chrámu sme spojili s akciou, ktorú sme prezentovali v júlovom čísle Slova s názvom *Ozveny spod hole*. Program jubilejných *Ozvien* sa začal už ráno slávnostným posvätením pylónu vladykom Petrom, venovanému

30. výročiu vzniku festivalu. Tí, ktorí mali túžbu, mohli vystúpiť na Kráľovu hoľu a potom si spoločne zaspievať ľudové piesne. Spoločný program pokračoval po obede. Predstavili sa v ňom rôzne súbory a umelecké telesá zo Slovenska i zahraničia. Každé vystúpenie bolo ozdobou aj ukážkou krásy darov, ktoré dal Boh človeku. Ako vo svojom úvodnom slove povedal vladyka Peter, bratislavský eparchiálny biskup: „Zpívám rád a chĕl bych trochu lásky dát“, spev protagonistov rozdával veľký kus lásky a hodnôt našich predkov. Nebolo to len pripomenutie si tradícií, ale najmä hodnôt, ktorými naši predkovia žili. Umeľci z Telgártu, Vernára, Šumica, Heľpy, Rejdovej, Osturne, Trenčína a mnohí ďalší svojou troškou skrášlili daný

moment. Večerný program sa následne odohrával v dome kultúry.

V nedeľu program *Ozvien* pokračoval svätou liturgiou v jubilejnom chráme v Telgárte, ktorej v cirkevno-slovanskom jazyku predsedal vladyka Peter. Spevom ju sprevádzala folklórna skupina Telgárt z Telgártu, Gréckokatolícky spevácky zbor pri chráme sv. Cyrila a Metoda z Trenčína a FS Kralycja z Kyjeva (UA). Po zaambónnej modlitbe vladyka Peter posvätil zvon, ktorý nesie meno *Zosimos*. Po skončení svätej liturgie sa pozvaní hostia presunuli na spoločný obed, kde rôzne skupiny pri stoloch svojím spevom znova umocnili vzácnosť akcie.

Telgárt a jeho jubilejný chrám síce neponúkajú mestské možnosti zábavy a nakupovania, ale sú miestom, ktoré ponúka príležitosť byť pútnikom nádeje nielen v jubilejnom roku.

Iste poznáte známu ľudovú pieseň *Na Kráľovej holi, stojí strom zelený*. Podľa fotografií na Kráľovej holi žiaden zelený strom nie je. Neoverili sme si to osobne, keďže sme až na jej vrchol nevystúpili. Asi si púť do Telgártu spojenú s výstupom na Kráľovu hoľu zopakujeme. Tentoraz vlakom. Pridáte sa? Budeme radi, ak nám pošlete svoje fotky a podelíte sa s dojmami z púte. 😊

Tatranská svätá liturgia

» Richard FUČKO; foto: Nikolas Fečunda/niko.cr2

V prvý júlový deň zaplnili Tatranskú Lomnicu turisti s jasným cieľom – vystúpiť na Skalnaté pleso, aby ďakovali Bohu za dar najvyššie položenej kaplnky v strednej Európe – vo výške viac ako 1 751 metrov nad morom.

Túto kaplnku zasvätenú Presvätej Bohorodičke posvätil pred desiatimi rokmi (1. júla 2015) vладыka Ján Babjak SJ, vtedajší prešovský arcibiskup metropolita. Jubilejným oslavám 10. výročia predsedal vладыka Jonáš Maxim, prešovský arcibiskup metropolita, spolu s ním slávil svätú liturgiu aj spišský diecézny biskup František Trstenský a mnohí kňazi z okolia i sympatizanti myšlienky.

Kaplnka sa nachádza v historickej budove kultúrnej pamiatky *Encián*, v ktorej sa nachádza aj *Galéria Encián* a vyhlídková veža. Myšlienku i samotnú realizáciu spojenú s viac ako desaťročnou údržbou má na svojich pleciach Patrik Kolesár. Bol v Dolomitoch v Taliansku a tam videl, že v dolinách sú kaplnky so stálou službou. Jednoducho sa rozhodol, že aj vrchári v Tatrách by mohli mať v doline kaplnku. Keď sa mu to pre platnú legislatívu

nepodarilo zrealizovať v skalnatej doline, rozhodol sa nájsť kaplnke priestory na vrchole lanovky Skalnaté pleso. Svoj zámer predostrel otcovi Miroslavovi Bartošovi, ktorý bol v tom čase farárom farnosti Poprad. Ten sa pre jeho nápad zapálil a poveril Patrika návštevou arcibiskupského úradu. Vладыka Ján si nápad vypočul, minútu premýšľal a rozhodol sa túto iniciatívu podporiť. Podľa slov z posviacky, vладыka s veľkou radosťou privítal myšlienku zriadiť na tomto mieste kaplnku, pretože aj sem ľudia prichádzajú vo veľkom počte, obdivujú krásu hôr a je dobré, keď tu budú môcť objaviť aj krásu svojej duše.

Pôvodná vízia je, aby bola počas sezóny ponúkaná sporadická prítomnosť kňaza, ale personálne a priestorovo možno zatiaľ sláviť sväté liturgie a sväté omše na striedačku počas sezóny – v nedeľu poobede

a vo sviatky. Môže do nej prísť ktokoľvek, je to miesto, kde môžu ľudia v tichosti porozmýšľať či pomodliť sa a poďakovať Najvyššiemu, či už na začiatku túry, alebo po jej úspešnom zdaní. Počas každej bohoslužby sa spoločenstvo veriacich modlí za všetkých horských a leteckých záchranárov, lesníkov i správcov územia, horolezcov i vrchárov, chatárov, nosičov, zamestnancov až po samotných návštevníkov a turistov.

Malý tím spolu s biskupmi ráno absolvoval aj výstup lanovkou na Lomnický štít, z ktorého požehnali celú krajinu. V úvode svätej liturgie sa prítomným prihovril vладыka Jonáš. Vyzdvihol krásu prírody a výnimočnosť miesta, na ktorom sa zhromaždili, aby ďakoval za desať rokov služby tejto kaplnky, uprostred neba a lastovičiek. Pozval prítomných, aby priniesli pred Božiu tvár všetky svoje radosti a starosti, modliac sa za pokoj pre

celú krajinu. „Ináč, lastovičky sa naozaj začali niekedy okolo roku 2016, teda rok po posvätení, usádzať na budove,“ dodal s úsmevom Patrik Kolesár na obede.

V homílii Božie slovo rozlomil otec biskup František. V spomienkach sa vrátil k návšteve pápeža Františka, propagátora ochrany Božieho stvorenstva, ktorý si už v Bratislave všimol tatranské štíty a upozornil, aby končiare, ktoré smerujú k nebu, boli neustálou pripomienkou smerovania nahor, k Bohu. Pohľad na to, čo človeka presahuje, ho privádza k Bohu.

Turistom sa priblížil obrazom balenia ruksaku, v ktorom je iba to, čo je nutné – nikto si nenesie zbytočnú váhu. Aj v duchovnom živote sa človek musí vhodne zbalit – nezaťažovať sa ničím, čo ho tlačí k zemi, ale kráčať v ústrety vrcholom.

V závere homílie ponúkol prítomným tri rady na čas letných prázdnin a dovoleníek. Ráno začať modlitbou, chválou Bohu za nový deň, kdekoľvek človek je. Druhou radou je hľadať nielen dobrý hotel a reštauráciu, ale zároveň googliť aj najbližší chrám, aby človek mohol

sláviť aj svätú liturgiu či omšu. Poslednou radou je byť znakom Ježiša – kto sa pozrie na usmievavého pútnika, uzrie Krista. Pomôžte druhému, povzbudte ho, pozdvihnite ho.

Na konci prítomným poďakoval samotný hýbateľ myšlienky Patrik Kolesár, ktorý počas svätej liturgie čítal stať z Listu svätého apoštola Pavla Rimanom o dôležitosti ohlasovania Krista a hľadania Boha. Poďakoval vladykovi Jánovi za jeho dôveru a vieru v jeho ideu, prítomným biskupom za to, že v tejto dôvere a snahe vytrvalo pokračujú, a všetkým prítomným i kňazom, že chodievajú do tejto kaplnky, niekedy nehodiac ani na počasie či množstvo prítomných veriacich. Poďakoval aj prítomným donátorom inventáru kaplnky Františkovi Majerčákovi z IKV Žakovce a krstnej Helenke Zavackej, a každému, kto mu pomáhal a neustále pomáha udržiavať kaplnku otvorenú. Osobitne poďakoval riaditeľovi strediska Dušanovi Slavkovskému a jeho tímu za skrytú pomoc. V neposlednom rade členom rady spolku a rodine, že majú s ním a jeho projektmi trpezlivosť, a istej Saške, ktorej identita ostala skrytá.

Naši redaktori s rodinami

Modlitba bola zakončená spoločnou fotografiou, po ktorej prítomní využili neďaleké priestory na chutný obed v krásnej tatranskej prírode.

Jozef Kmec

Zástupcovia eparchie v Bruseli

BRUSEL ■ 2. – 4. júna navštívili zástupcovia Košickej eparchie na pozvanie europoslankyne Miriam Lexmann sídlo Európskeho parlamentu v Bruseli. Okrem arcibiskupa Cyrila Vasiľa SJ delegáciu tvorili kňazi a zamestnanci biskupského úradu. Delegácia rokovala s tlačovou referentkou frakcie EPP Katarínou Korduliakovou Kissovou a potom s českým europoslancem Tomášom Zdechovským o rómskej problematike a vzdelávaní. Dopoludňajší program uzavreli debatou so zástupcami organizácií *FAFCE* a *One of us* o význame a dôležitosti ochrany ľudského života a podpory rodiny. S Miriam Lexmann prediskutovali viaceré podnety, ako angažovanosť Gréckokatolíckej cirkvi pri pomoci ukrajinským utečencom, marginalizovaným rómskym komunitám i mladým ľuďom. Utorokový program uzatvorili so zástupcami *ADF International*, kresťanskou právnickou organizáciou, ktorá sa zameriava na ochranu základných slobôd a dô-

tojnosti každého človeka prostredníctvom advokácie. Poslednou utorňovou časťou programu bolo stretnutie s Antonellou Sbernou, podpredsedníčkou Európskeho parlamentu, ktorá zodpovedá za implementáciu článku 17 zmluvy o fungovaní EÚ. Zodpovedá za dialóg medzi EÚ a cirkvami, náboženskými združeniami a filozofickými organizáciami. Večerný program uzatvorila svätá liturgia a stretnutie so slovenskou komunitou v Bruseli.

V stredu sa program zástupcov Košickej eparchie začal bohoslužbou v Slovenskej katolíckej misii v Bruseli. Delegácia navštívila Dom európskej histórie, kde si prezrela expozíciu o dejinách Európy. Po obede sa delegácia stretla so zástupcami kancelárie europoslankyne. Pokračovali rokovaním s komisiou európskych biskupských konferencií COMECE. Záver dňa patril konferencii *EP dialogue with churches*, ktorú viedla podpredsedníčka EP Antonella Sberna. (TS KE)

Pavel Szady

Púť do Jaroslavi

POĽSKO ■ 28. júna prebehla štvrtá metropolitná púť do poľskej Jaroslavi. Viac ako tristo pútnikov najmä zo Zemplína a Šariša spolu s prešovským arcibiskupom metropolitom Jonášom Maximom sa prišlo modliť a vyprosovať si milosti pred ikonou Brána milosrdenstva. Program začali modlitbou ruženca. Vladyka Jonáš sa s otcami Matúšom Marcinom a Michalom Pavliškom pomodlili akatist, počas ktorého bola možnosť prijať sviatosť zmierenia.

Svätú liturgiu s vladykom Jonášom koncebrovala desiatka kňazov. Vladyka v homílii zdôraznil potrebu trpezlivosti sám so sebou i s inými. Ako vzor trpezlivosti vyzdvihol Presvätú Bohorodičku. Po liturgii bola prednáška otca Juraja Gradoša, v ktorej priblížil dôkazy, že ikona v Jaroslavi naozaj pred 355 rokmi ronila krvavé slzy v Klokočove. Na záver púte sa otec Marcel Pisio modlil moleben, počas ktorého vladyka s kňazmi myroval pútnikov. Spoločenstvo modlitieb a pôstov *Klokočovská rodina* prinieslo na púť kópiu klokočovského obrazu, ktorú požehnal pápež František v Ríme. (Juraj Gradoš)

USA ■ Vo východnom karmelitánskom kláštore v meste Sugarloaf v USA bola zvolená nová igumena – predstavená. Matka Kristína Ličková pôvodom zo Slovenska prijala v júni svoju voľbu za igumenu Kláštora svätého Zvestovania v Sugarloafe v Pensylvánii. Matka Kristína je treťou predstavenou komunity, ktorá existuje už štyridsaťsedem rokov od jej založenia biskupom Michaelom Dudickom v roku 1977. Matka Kristína, narodená v Stropkove na Slovensku, zložila svoje sľuby v roku 1996 v tamojšom kláštore. (eparchia v Passaicu)

VATIKÁN ■ Pápež Lev XIV. ukončil mandát arcibiskupa Cyrila Vasiľa v jeho misii v Indii a vyjadril mu úprimnú vďačnosť za vykonanú službu. Slovenský jezuita Mons. Cyril Vasil' SJ pôsobil približne dva roky ako pápežský delegát s osobitnými právomocami pre Sýrsko--malabarskú katolícku cirkev, osobitne pre archieparchiu Ernakulam-Angamaly, v ktorej dlhodobo pretrvával vážny spor v oblasti liturgie. Myšlienka poveriť pápežského delegáta vzišla z rozhovorov medzi biskupmi permanentnej synody Sýrsko-malabarskej cirkvi a vatikánskym štátnym sekretárom kardinálom Pietrom Parolinom, ako aj prefektom Dikastéria pre východné cirkvi arcibiskupom Claudiom Gugerottim. (TK KBS)

TURECKO ■ Ekumenický pravoslávny patriarcha Bartolomej prijal vo svojej rezidencii v istanbulskej štvrti Fanar vyše osemdesiat ukrajinských detí, ktoré prišli do Turecka na niekoľko dní oddychu. Počas stretnutia vyhlásil, že vojna je tragédiou ľudstva a odporuje Božej vôli. Deťom vyjadril podporu a prísľub, že sa bude za ne a ich rodiny neustále modliť. Vyzval aj medzinárodné authority, aby sa zaviazali k výmene všetkých vojnových zajatcov a umožnili tak zjednotenie rodín. (TK KBS)

UKRAJINA ■ V Užhorode si v polovici júla pripomenuli piate výročie úmrtia biskupa Milana Šášika. Počas dvoch dní si účastníci uctili jeho pamiatku svedectvami, spoločnou modlitbou a vďakou za dar jeho biskupskej služby. Podujatie na Gréckokatolíckej teologickej akadémii v Užhorode otvoril rektor akadémie Petro Bereš, ktorý bol osobne blízky biskupovi. Novinár Oleksander Havroš sa podielil o dojmy z mediálnej spolupráce s biskupom. Nasledujúci deň konferencia pokračovala v rezidencii biskupov. Biskup Teodor Matsapula pripomenul prínos biskupa Milana k rozvoju mnišstva. Osobitným momentom bola spomienka brata biskupa Milana Juraja Šášika zo Slovenska. Jedným z rečníkov bol aj otec Peter Krenický, ktorý pôsobil v tamojšej eparchii. Účastníci sa nakoniec presunuli do katedrály v Užhorode, kde sa za biskupa Milana konala svätá liturgia s panachýdou. (Mukačevská eparchia)

UGKC

Gréckokatolícky kardinál prevzal baziliku v Ríme

RÍM ■ Mladý ukrajinský kardinál Mykola Byčok, biskup Eparchie svätých Petra a Pavla v Melbourne pre katolíkov gréckokatolíckeho obradu v Austrálii, prevzal Baziliku svätej Sofie v Ríme, ktorá je duchovným centrom ukrajinskej komunity. Počas slávnostnej ceremónie 22. júna sa prihovril obetiam vojny na Ukrajine a inde so slovami: „Nie ste zabudnutí. Krv mučeníkov je semenom Cirkvi. Z ich obety vyrastie nový život, nové povolania a nová svätosť.“

Bazilika svätej Sofie, postavená v šesťdesiatych rokoch v byzantskom štýle, sa po začiatku vojny stala miestom solidarity a zbierky pomoci pre obeť ruskej agresie. Kardinál zdôraznil, že tento kostol má byť symbolom konca násilia a začiatkom spravodlivého mieru založeného na pravde, dôstojnosti a spravodlivosti. Pripomenul aj hlboké väzby s generáciami veriacich, najmä tých, ktorí zažili vyhnanstvo a prenasledovanie. (TK KBS)

Michal Pavliško

Synoda biskupov Ukrajiny

RÍM ■ Vladyka Jonáš Maxim, prešovský arcibiskup metropolita, sa od 8. do 10. júla zúčastnil ako hosť na zasadnutí Synody biskupov Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi v Ríme. Ukrajinskí biskupi sa na stretnutí tzv. veľkej synody zúčastňujú raz v roku a po minuloročnom zasadnutí v ukrajinskom pútnickom mieste v Zarvanici sa v rámci Jubilea 2025 stretli v Ukrajinskom pápežskom kolégiu sv. Jozafáta v Ríme. Témou tento rok bola *Pastoračná starostlivosť o rodiny vo vojnovom období*. Vladyka Jonáš oboznámil biskupov s aktuálnou situáciou v Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku, s výzvami a súčasnými spôsobmi evanjelizácie. Hlava Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi arcibiskup Sviatoslav Ševčuk sa v mene celej UGKC poďakoval vladykovi Jonášovi za pastoračnú starostlivosť o veriacich, ktorí prišli na územie Slovenska. (Michal Pavliško)

Generálna kapitula

RÍM ■ 14. júla 2025 sa svätou liturgiou na oltári svätého Bazila Veľkého v Bazilike svätého Petra vo Vatikáne začala 12. generálna kapitula sestier Rádu svätého Bazila Veľkého. Slávenie eucharistie viedol biskup Hrihorij Komar, apoštolský administrátor Apoštolského exarchátu pre veriacich Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi v Taliansku, spolu s otcom Robertom Lisejkom, protoarchimandritom baziliánskeho Rádu svätého Jozafáta a mnohých kňazov. Vladyka v homílii vyzval sestry, aby hľadali a poznali svoje korene, a zaželel im, aby boli dobrou zemou, na ktorej Božie slovo vyklíči a bude môcť nás meniť a dávať nám silu. Povzbudil ich k trpezlivosti, vytrvalosti a schopnosti čakať, lebo je potrebný čas, aby semeno prinieslo ovocie. Témou kapituly bolo *Stavať mosty nádeje*. Odkazuje na slávenie Jubilejného roka 2025 a zároveň upriamuje pohľad do budúcnosti sestier baziliánok – k budovaniu jednoty v rozmanitosti, k otvorenosti voči potrebám všetkých komunit rádu a voči sebe navzájom. Prítomných bolo tridsaťosem sestier delegátok z dvanástich provincií, viceprovincií a delegatúr rádu. Kapitula sa konala na Pápežskom ukrajinskom kolégiu sv. Jozafáta v Ríme a jej cieľom bolo zhodnotiť šesťročné pôsobenie generálnej rady, preskúmať zmeny v konštitúciách a smerniciach, zvoliť nové vedenie a stanoviť úlohy do budúcnosti. Zo Slovenska prišlo na generálnu kapitulú päť delegátok. (Vatican News)

Samuel Dávid Bombár

Festival duchovných piesní

PREŠOV ■ Počas vikendu 13. – 15. júna 2025 sa uskutočnil 34. ročník Medzinárodného festivalu duchovných piesní byzantského obradu organizovaný Gréckokatolíckym arcibiskupstvom v Prešove a Združením Sakrálné spevy Východu pod záštitou vladyku Jonáša Maxima, prešovského arcibiskupa metropolitu.

Prešovskou katedrálou sa niesli krásne tóny byzantských duchovných piesní v podaní slovenských aj zahraničných speváckych zborov. Zo Slovenska účinkovali: Gréckokatolícky katedrálny zbor sv. Jána Krstiteľa z Prešova, Zbor sv. Cyrila a Metoda pri Katedrálom chráme Narodenia Presvätej Bohorodičky z Košíc, gréckokatolícky katedrálny zbor Chrysostomos z Bratislavy a Kňazský zbor sv. Jakuba. Zo zahraničia sa predstavil spevácky zbor Gaudeamus z Brna (Česká republika) a Ukrajinský gréckokatolícky zbor Augustína Vološina pri katedrálom chráme v Užhorode (Ukrajina).

Zbory opäť preukázali vysokú umeleckú úroveň interpretácie. Festivalový koncert bol hlbokým duchovným zážitkom pre všetkých poslucháčov prítomných v chráme aj pre tých, ktorí koncert sledovali v priamom prenose TV Logos. Ozvláštnením programu bolo odovzdávanie ďakovných listov súčasným aj bývalým členom prešovského katedrálneho zboru vladykom Jonášom Maximom, ktorými vyjadril vďaka za účinkovanie v speváckom zbere, ktorý pôsobí už od roku 1968. Záver koncertu patril tradičnému mohutnému spoločnému spevu všetkých zúčastnených, zaznela Bortňanského skladba *Budi imja Hospodne*.

Festival prebiehal počas troch dní. V piatok ho otvoril slávením svätej liturgie metropolita Jonáš, v sobotu program pokračoval festivalovým koncertom a v nedeľu bol zakončený dopoludňajším slávením svätých liturgii v katedrále, ktorých slávenie okrášlili spevom zbory z Bratislavy a Užhorodu. Podujatie z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia a mesto Prešov. (Valéria Hricovová)

Spoločný kurz farností

KOŠICE ■ Uprostred mesiaca, 14. júna, sa v Gréckokatolíckom pastoračnom centre (GPS) v Košiciach stretli účastníci posledného z trojice evanjelizačných kurzov s názvom Odovzdaj Krista, aby zakončili sedemtyždňové kráčajúce duchovnou obnovou. Kurz spojil účastníkov gréckokatolíckej i rímskokatolíckej farnosti sídliska Košice-Nad jazerom za osobnej účasti kaplánov i farárov oboch farností.

Duchovná obnova sa niesla v téme poslednej prednášky *Zatiahni na hlbinu*, v ktorej rezonovala výzva svätého Jána Pavla II. z Jubilejného roka 2000. Spoločný čas bol naplnený dobrou kávou a koláčikmi, modlitbou *Akatistu k Svätému Duchu* v kaplnke GPS-ka, ukážkou nahraných svedectiev i zdieľaní vlastných svedectiev vo veľkej skupine účastníkov. Po neformálnom čase prítomní odhalili jednoduchosť evanjelizácie – dostali pripravené kartóny a na jednej strane mali opísať svoj život pred evanjelizačným kurzom, na druhej strane mali ukázať, čo im absolvovanie kurzu dalo. Následne počas refrénu gospelovej piesne *Amazing grace* tieto kartóny prezentovali a za búrlivého potlesku odchádzali z pripraveného pódia v átriu. Na záver vo veľkej skupine spoločne s prítomnými kňazmi hľadali odpoveď na otázku čo ďalej po skončení série kurzov. (Richard Fučko)

Michal Leščišin

Ekologické memorandum

PREŠOV ■ Na arcibiskupskom úrade v Prešove 18. júna prebehlo podpísanie memoranda o spolupráci medzi Konferenciou biskupov Slovenska a neziskovou organizáciou *Správca zálohového systému*. Za Konferenciu biskupov Slovenska, v zastúpení Mons. Bernarda Bobera, predsedu KBS, bol signatárom memoranda vladyka Jonáš Maxim, prešovský arcibiskup metropolita a predseda environmentálnej subkomisie KBS, a za neziskovú organizáciu jej riaditeľ JUDr. Marián Áč. Podpisom memoranda sa tak aj cirkevné štruktúry a organizácie chcú aktívne podieľať na rozvoji informovania o zálohovaní, ale aj reálne podporiť zber zálohových fliaš a obalov. Zvlášť na veľkých cirkevných zhromaždeniach, ako sú národné púte či veriacimi navštevované pútnické miesta, budú v blízkej budúcnosti prispievať k podpore recyklácie a zberu zálohových fliaš a obalov. Vladyka Jonáš Maxim vyjadril podporu projektu, zvlášť poukazujuúc na 10. výročie vydania encykliky pápeža Františka *Laudato si'*, v ktorej sa hovorí o našej zemi ako o domove, ktorý treba zveľaďovať a chrániť. Zálohovanie plastových fliaš a plechoviek funguje na Slovensku od 1. januára 2022 a doteraz sa podarilo vyzbierať už viac ako 3,3 miliardy fliaš a plechoviek. (Michal Pavlišinovič)

zamestnanci Domu sv. Júdu Tadeáša

Slávnosť v charitnom dome

HUMENNÉ ■ V charitnom zariadení v Humennom sa 18. júna konala odpustová slávnosť z príležitosti sviatku sv. apoštola Júdu Tadeáša, ich patróna. V úvode prijímatelia a zamestnanci zariadenia privítali hostí: vladyku Jonáša Maxima, duchovných otcov a zástupcu primátora mesta Humenné Ondreja Babjarčíka. Počas slávnostnej svätej liturgie vladyka Jonáš vo svojej homílii rozprával o Júdovi Tadeášovi a povzbudil prítomných, aby tak ako apoštol nosili tvár Ježiša Krista všade tam, kam prídu, či domov k rodine, alebo znova späť na toto miesto. Po svätej liturgii nasledoval príhovor vedúcej zariadenia Marty Piteľovej, program prijímateľov s recitovaním básničiek a voľná diskusia s vladynom Jonášom. Pri vzájomnom rozhovore prijímatelia vladykovi Jonášovi s radosťou povedali niečo o sebe, o trávení svojho voľného času, o tom, ako prebiehajú ich dni, a takto sa mohli vzájomne spoznať. Na záver vladykovi Jonášovi odovzdali dary: kyticu a kôš plný ručne vyrobených výrobkov. (Martina Piteľová)

Michaela Matejová, TS KE

Cyklotúra na púť športovcov

KLOKOČOV ■ Tohtoročná tridsaťkilometrová trasa cyklotúry mladých Košickej eparchie viedla od baziliky minor v Michalovciach do Klokočova. Podujatie sa v slnečnú sobotu 21. júna nieslo v duchu jubilejného roka a spojilo mladých v modlitbe, pohybe a radosťom spoločenstve. Cyklotúru otvoril vladyka Milan Chatur, ktorý sa pomodlil úvodný desiatok ruženca a udelil požehnanie na cestu. Na bezpečnosť tridsiatich cyklistov dohliadala polícia, servisman i zdravotník. Púť viedla cez Zalužice, Hnojné, Jovsu, Kusín až do Klokočova. V každej z obcí sa pútnici zastavili v miestnom chráme, kde ich privítal miestny kňaz. Nechýbala modlitba ďalších desiatkov ruženca a pohostenie. Vyvrcholením cyklotúry bol príchod do Klokočova, kde sa podujatie prepojilo s púťou športovcov, organizovanou v rámci jubilejného roka. Mladí sa tak mohli zúčastniť na slávnostnom požehnaní športových dresov, stretnúť sa so známymi športovcami na autogramiáde a nechýbalo ani chutné občerstvenie v podobe výborného guláša a osviežujúcej zmrzliny. (Emil Zorvan)

archív farnosti

Pútnici nádeje

SPIŠ ■ V sobotu 21. júna sa konala spoločná púť veriacich oboch katolíckych obradov z Prakoviec a Gelnice po jubilejných chrámoch Spiša. Tridsaťtri pútnikov s otcom Jozefom Pirom a otcom Adamom Mackovjakom začalo putovanie katechézou o význame jubilejného roka. Kľukatú cestu do Spišskej Novej Vsi prekonali modlitbou ruženca. Zoznámili sa s prvým chrámom – Premenenia Pána s nádhernými mozaikami, ktoré predstavil otec Radoslav Šimko. Nasledoval *Akatisť požehnania rodín*, svätá liturgia a duchovný stôl vystriedal telesný v blízkych Harichovciach u spišského šefkuchára Petra Debrecéniho. Priestor na oddych i rozhovory s krátkym presunom priviedli pútnikov na Spišskú Kapitulú, kde sa pomodlili pobožnosť jubilejného roka v Katedrále sv. Martina. Predstavenie histórie *Spišského betlehemu* sprievodkyňou umocnilo dojem a vďačnosť aj za toto milostivé miesto. Tandem odrátavaných kilometrov a zriek ruženca priviedol pútnikov opäť do prvého bodu tohto jubilejného spišského okruhu nádeje. (Adam Mackovjak)

Michal Barna

Posviacka farskej budovy

ZUBNÉ ■ 22. jún bol významným dňom pre farnosť Zubné. Za účasti vladyku Jonáša sa v tento deň završila snaha vybudovať novú farskú budovu v obci. Po privítaní starostkou Michaelou Vasilenkovou a správcom farnosti Ivanom Barnom vladyka posvätil exteriér i interiér fary. Slávnosť pokračovala svätou liturgiou v Chráme Zostúpenia Svätého Ducha za účasti kňazov z okolia. V homílii vladyka poukázal na potrebu rozpoznania Božieho volania a vyzdvihol ochotu veriacich, ktorí v postkoronovej dobe nabrali odvahu a rozpoznali potrebu vybudovať novú farskú budovu.

Na konci liturgie udelil vladyka Jonáš celej farnosti ďakovný list za aktívnu a nezištnú pomoc pri stavbe fary. Miestny správca otec Ivan Barna poďakoval vladykovi a všetkým, ktorí sa materiálne a duchovne zjednotili pre dobré dielo. Po završení duchovnej časti slávnosti nasledovalo občerstvenie pri chráme a posedenie pri slávnostnom stole. Hudobne ho spestrilo vystúpenie ľudovej hudby Sokolej, ktorá pôsobí pri FS Chemlon z Humenného. (Ivan Barna)

archív Bratislavskej eparchie

Evanjelizačný tábor

SKALKKA PRI KREMNICI ■ Deti a mládež Bratislavskej eparchie si i tento rok odniesli nezabudnuteľné zážitky a nové vedomosti z Letného evanjelizačného tábora LET 2025, ktorý bol už po pätnásty raz od nedele 29. júna do piatka 4. júla. Tohtoročným dejiskom tábora bola Skalka pri Kremnici, výnimočná horským prostredím s nádhernými lesmi, ktoré účastníci spoznávali počas hier a túry. Spolu stojeden účastníkov vrátane animátorov, kňazov a vладыku Milana Lacha, ktorý na tábore strávil štyri dni, vytvorilo atmosféru radosti, nadšenia, zábavy, ale hlavne kresťanského spoločenstva s bohatým programom.

Účastníci boli rozdelení do dvoch skupín – starší nad 15 rokov a mladší do 15 rokov. Téma oboch skupín bola o svedectve podľa slov z Jánovho evanjelia: „Ale aj vy vydávate svedectvo, lebo ste so mnou od začiatku“ (Jn 15, 27). Počas tábora sa starší snažili odkryť podstatu toho, čo znamená byť svedkom – mať skúsenosť s Bohom, nechať sa odlákať od nej, nebať sa umierať tomuto svetu pre Boha, ktorý je láska, a v tejto slobode „prinášať ovocie“ ľuďom okolo seba. Mladší účastníci boli počas katechéz ponorení do pútavého príbehu Jozefa Egyptského, ktorý sa vo svojom živote stal vzácnym svedkom Božej dobroty i napriek neľahkým okolnostiam, ktoré ho mohli oddeliť od viery. Veľká vďaka patrí našim animátorom a kňazom, ktorí boli svedkami Božej lásky skrze svoju službu a obeť pre deti. Nezabúdame ani na všetkých ostatných, ktorí stáli v pozadí príprav. (Martin Šiffalovič)

Storočnica chrámu

PRITULANY ■ Slávením archijerejskej svätej liturgie si v sobotu 28. júna pripomenuli veriaci i rodáci obce Prituľany sto rokov od posvätenia murovaného gréckokatolíckeho Chrámu sv. Kozmu a Damiána. Odpustovej slávnosti predsedal emeritný biskup Marián Andrej Pacák C SSR.

Na úvod prítomných privítala starostka obce Tatiana Baľová. Pred svätou liturgiou vладыka Marián Andrej posvätil nový evanjeliár, ktorý zakúpili veriaci obce na čele s duchovným správcom farnosti Michalom Fedinom. Vo svojej homílii sa vладыka zamerl na dôležitosť častého prijímania sviatostí.

Po skončení svätej liturgie nasledovalo myrovanie a sprievod okolo chrámu. Liturgické obrady svojim spevom sprevádzalo vokálne zoskupenie *Alfonzo* pod vedením Tiny Markovej. Slávnosť sa ukončila slávnostným obedom v dome kultúry. (Viktor Verba)

Spoločný kuľas

KOŠICE ■ V sobotu 28. júna, v predvečer sviatku sv. apoštolov Petra a Pavla, sa mládež z ukrajinského spoločenstva v Košiciach zúčastnila na záverečnom podujatí pri príležitosti ukončenia študijného roka. Stretnutie otvoril otec Miroslav Medviď C SSR.

Večer sa začal neformálnym spôsobom, hrami a varením kuľasu. Jedlo trocha pripomína náš slovenský guláš. Po chutnej večeri nasledovali rozhovory, ktoré sa zakončili zdieľaním účastníkov. Hovorili o tom, čo tento rok prežili, kam sa posunuli, čo ich obohatilo. Nasledoval radostný večer, piesne a voľná zábava. O polnoci sa účastníci pomodlili polnočnicu s otcom Pantelejmonom a diakonom Pimenom. Aj týmto spôsobom poďakovali Bohu za jeho ochranu a blízkosť.

Študenti s veľkou radosťou strávili tento čas a mnohí z nich, hlavne chlapci, nabrali novú silu stráviť ďalšie mesiace bez návratu domov na Ukrajinu. (sr. Alžbeta Gerberyová)

Stanislav Gábor

Slávnosť so sväteniami

BRATISLAVA ■ V nedeľu 29. júna, v deň sviatku apoštolov Petra a Pavla, sa v bratislavskej Katedrále Povýšenia svätého Kríža konal eparchiálny odpust na počesť týchto patrónov eparchie. Archijerejskú liturgiu v cirkevnej slovančine o 9.00 slúžil vладыka Milan Lach SJ. Archijerejskú liturgiu v slovenskom jazyku o 11.00 slúžil vладыka Peter Rusnák, spoluslužili viacerí kňazi, diakonizoval archidiakon Michal Vadrna a diakon Marek Vachna, spevom sprevádzal katedrálny zbor Chrysostomos pod vedením dirigenta Martina Škovieru.

Na začiatku slávnosti udelil vладыka Peter nižšie svätenia kandidátovi Timotejovi Krížkovi z Bratislavy, ktorý je ženatý a má tri deti. V závere liturgie protosynkel otec Vladimír Skyba zablahoželal vладыkovi Petrovi Rusnákovi i kancelárovi otcovi Petrovi Sabolovi k meninám. Slávnosť sa skončila spevom pápežskej hymny, *mnoholitstvijem* a myrovaním. Sviatočné chvíle mohli následne všetci prítomní prežívať aj pri spoločnom agapé v aule a na nádvorí eparchiálneho úradu. (Stanislav Gábor)

Prvý Anima camp

DVORIANKY ■ Od 29. júna do 3. júla sa v Centre pre mládež v Dvoriankach uskutočnil prvý z dvoch animátorských kempov Košickej eparchie. Po úvode a privítaní sa mestský park v Trebišove stal útočiskom pre prácu v skupinkách, evanjelizačné aktivity aj nemálo zábavy. Pondelok sa začal katechézou na tému Božej lásky. Voľný čas a poobedné aktivity Prekonaj sa skrze výstup z komfortnej zóny priniesli zároveň trochu praktického náhľadu a prepojenia medzi témami. Večernou témou o hriechu a jeho následkoch otvorili animátori príležitosť spoznávania hriechu a pomenovanie v pravde a úprimnosti, ktoré pokračovalo počas cesty tmy a nočného adorovania, a rozjímania v chráme.

O viere v Ježiša a túžbe po spásе bola utorková katechéza. Po obede a oddychu program ponúkol umocnenie témy skrze svedectvá hostí z komunity Cenacolo. Pri západe slnka mladí prijímali sviatosť zmierenia a radostne kráčali s Božím slovom v ústrety krížu ako znaku víťazstva, nie smrti. Streda sa stala dňom spoznávania Svätého Ducha a spoločenstva. Charakteristickým prvkom prvého animátorského kempu bola prítomnosť rodičov. Večerom svedectiev v už uzavretom spoločenstve *Animy* prešli do posledného dňa. Vedúci tím dynamickou formou pripravil počas štvrtkového doobedia poslednú z ponúknutých tém – tému modlitby. Pre súčasných účastníkov animátorskej školy sa už teraz otvorili dvere do práce s deťmi a mládežou eparchie nielen na kempe eparchie, ale aj vo svojich farnostiach. (Karolína Zamboriová a Ráchel Zorvanová)

Emil Dzvonik

Oslava jubilea chrámu

RUSKOVCE ■ Odpustová slávnosť svätých apoštolov Petra a Pavla v Ruskovciach bola v nedeľu 29. júna zároveň pripomenutím 100. výročia posvätenia miestneho chrámu. Archijerejskú svätú liturgiu slávil vладыka Cyril Vasil' SJ, košický eparchiálny biskup. V homílii poukázal na to, že práve cez skúsenosť zlyhania a slabosti boli apoštol Peter a Pavol schopní prijať Božiu milosť a stať sa nástrojmi evanjelizácie celého sveta. Slávnosť otvorila pieseň k stému výročiu chrámu, ktorú zložila pani Mária Fedičová a predniesli muži z folklórneho súboru Ruskovčan. Na príprave sa podieľal farský administrátor otec Martin Mihalčo a starostka obce Anna Ohradzanská, ktorí spolu s veriacimi vytvorili dôstojnú a radostnú atmosféru. Na záver sa starostka poďakovala pani Fedičovej za jej dlhoročnú činnosť vo folklórnom súbore a službu farnosti i obci, ako aj otcovi Martinovi Mihalčovi. Prítomní kňazi, hostia a pútnici mali možnosť uctiť si relikvie sv. Petra a Pavla. (Peter Paľovčík)

archív farnosti

Netradičný farský tábor

HERLANY ■ Veriaci z farnosti Košice-Staré Mesto sa vydali 30. júna na dobrodružstvo – tábor v Herľanoch. Už názov *Misia Utajený* mohol našepkať, v akom duchu sa budú niesť táborové dni. Cieľom účastníkov bolo odhaliť identitu strážcu, ktorému Kráľ zveril do rúk svojho syna Princa na ochranu. Každý deň účastníci odkryli stopu, ktorá im pomáhala ísť naprieč odhalením a povzbudila posolstvom. V pondelok sa zamýšľali nad prvou – *Ticho, ktoré počúva*. V utorok sa rozprávali o tom, aké náročné by bolo sprevádzanie Princa bez dôvery. V tento deň mali futbalový turnaj. Obohatením programu bola návšteva Bianky Hricovej z Kynologického klubu Čaña, ktorá ukázala, čo naučila psíkov Ailin a Litu. V stredu odhaľovali pripravenosť strážcu slúžiť a ochraňovať slabých skrze lásku. Štvrtková stopa znela: *Odvaha a viera*. V piatok spoločne prišli na to, že tajomným strážcom bol sv. Jozef. Povzbudení príkladom jeho života sa plní zážitkov vrátili domov. (Rastislav Pintér)

MALÁ TRŇA ■ Júnová porada kňazov zo Sobraniec na čele s protopresbyterom otcom Jozefom Fabiškom bola 13. júna v obci Malá Trňa. Program sa začal prehliadkou historickej pivnice spojenou s ochutnávkou vín a syrov. Vďaka Erike Macikovej sa dozvedeli viac o príprave nápoja. Stretnutie vyvrcholilo modlitbou, obedom, zdieľaním skúseností, plánmi na leto, ako aj výstupom na tokajskú vežu v tvare tokajského suda. (J. Horňák)

VECHEC ■ V sobotu 14. júna sa uskutočnilo ďalšie stretnutie miništrantov Čemernianskeho protopresbyterátu. Program začali v chráme molebenom a katechézou otca Petra Rusnáka. Miništranti v skupinkách pracovali s animátormi. Vytvárali plagáty so symbolickou životnou cestou. Popoludní si zahrli florbal a futbal. Na záver spoločne poďakovali Bohu za spoločne strávený čas. (A. Fejková)

KOROMLA ■ 15. júna na križovej ceste v Koromli boli oslavy sv. Huberta, patróna poľovníkov. Akciu zastrešuje *Polovnícka spoločnosť Viničky* v Koromli s farnosťou Koromľa. Hlavným slúžiteľom a kazateľom bol otec Martin Mráz, protosynkel Košickej eparchie. Po svätej liturgii nasledoval príjemný čas v kruhu miestnej duchovnej rodiny pri guláši. (L. Toth)

KOŠICE ■ Na farskom dvore Košice-Staré mesto sa 16. júna konalo už tradičné farské popoludnie. Otvorili ho modlitbou ruženca. Farský areál sa naplnil vôňou pečených jedál, smiechu a príjemných rozhovorov. Počas aktíviti deti s rodičmi hľadali slová skryté po areáli. Z nich zložili citáty o rodine. Prekvapením boli zvieratka, káčatko, zajac a morča, ktoré priniesla Bianka Hricová. Nasledovali športové aktivity a modlitby Taizé. (R. Pintér)

VOJČICE ■ V rímskokatolíckom chráme vo Vojčiciach sa 19. júna zišli veriaci oboch obradov, aby spoločne oslávili sviatok Najsvätejšieho Kristovho tela a krvi. Svätú omšu slávil Peter Šalagovič spolu s Róbertom Demkom z gréckokatolíckej farnosti a Martinom Miňom. Eucharistická procesia so zastaveniami viedla ku gréckokatolíckemu chrámu. Jeho vchod zdobil kvetinový koberec. Po záverečnom požehnaní nasledovalo na farskom dvore agapé. (veriaci)

LUTINA ■ 21. júna sa manželky kňazov zhromaždili v Lutine na duchovnej obnove, ktorú viedol vладыka Jonáš Maxim. Po modlitbe tretej hodinky sa zo strany arcibiskupa zrodila myšlienka založiť ženský zbor manželiek kňazov. Vладыka Jonáš ako tému obnovy vybral vzťah Marty a Márie. Nosnou témou bol potom príbeh starozákonnej ženy Judity. Počas rozjímania bola možnosť pristúpiť k sviatosti zmierenia. Po liturgii sa venovali téme duchovného rastu. (K. Koščová)

TREBIŠOV ■ Stredná odborná škola sv. Jozafaťa sa koncom júna stala miestom, kde spoločenstvo Skala rodín zorganizovalo aj tento rok *Deň rodiny*. Nechýbali chvály vedené skupinou Skalaband, *Akatisť požehnaní rodín* a relikvie bl. rodiny Ulmorcov. Bezkonkurenčným zážitkom bola penová šou. Radosť zo stretnutia umocnilo spoločné hľadanie pravého životného pokladu – Ježiša. (D. Burdová)

STARÁ LUBOVŇA ■ V Cirkvi máme ukrytý poklad: rodinu. V nadväznosti na tieto slová sa v nedeľu 22. júna v lesoparku pod Lubovnianskym hradom uskutočnilo popoludní stretnutie kňazských rodín. Bol to požehnaný čas Božej prítomnosti v objatí prírody, pri rozhovoroch, *opekačke* a športe. (I. Halgašová)

LEVOČA ■ 5. a 6. júla bola mariánska púť v Levoči. Niesla sa v duchu 30. výročia návštevy tohto pútnického miesta pápežom sv. Jánom Pavlom II. Hlavným celebrantom slávnostnej svätej omše v nedeľu 6. júla bol apoštolský nuncijs na Slovensku Mons. Nicola Girasoli. V sobotu 5. júla popoludní vладыka Milan Lach predsedal sláveniu gréckokatolíckej liturgie. Vладыka Milan putoval do Levoče so svojimi rodákmi z Ľubice. (S. Gábor)

Archieparchiálna slávnosť

STROPKOV ■ Archieparchiálna odpustová slávnosť sa začala v piatok večer po modlitbe ruženca Veľkou večierňou a archijerejskou svätou liturgiou, ktorú slúžil vладыka Milan Chatur. Po svätej liturgii sa prítomní pomodlili so zodpovedným za Arcibratstvo ruženca otcom Jozefom Trojom *Akatisť k Matke ustavičnej pomoci*. Duchovný program bol zakončený tichou eucharistickou adoráciou. V deň sviatku 5. júla po sviatočnej utierni, ktorej predsedal otec Cyril Bučko, bola ranná svätá liturgia a *Akatisť k sv. Cyrilovi a Metodovi* slávený otcom Jozefom Jurčenkom. Vyvrcholením odpustovej slávnosti bola archijerejská svätá liturgia, ktorú slávil vладыka Jonáš Maxim, prešovský arcibiskup metropolita. V homílii poukázal na význam misie slovanských apoštolov a na našu úlohu takisto odovzdávať vieru druhým, ale odovzdávať ju ako svedectvo vlastného života. Počas archijerejskej svätej liturgie bola udelená sviatosť kňazstva diakonovi Štefanovi Závacckému. Slávnosť sa zakončila myrovaním a sprievodom okolo chrámu. Popoludní bol ešte farský deň, kde sa v družnom spoločenstve stretli rodiny s deťmi a veriaci. Jubilejná odpustová slávnosť bola krásnym duchovným zážitkom. (Metod Marcel Lukačik)

Obnovený chrám

JAKUBANY ■ Veriaci farnosti Jakubany slávil pri príležitosti sviatku sv. apoštolov Petra a Pavla v nedeľu 13. júla odpustovú slávnosť spojenú s posviackou obnoveného interiéru a exteriéru chrámu, nového rozpisu nástenných ikon, prestola a žertvenika v bočnej Kaplnke Matky ustavičnej pomoci. Odpustovej slávnosti predsedal vладыka Jonáš Maxim, prešovský arcibiskup metropolita. Pozvanie prijali vладыka Marián Andrej Pacák a kňazi, ktorí vo farnosti Jakubany pôsobili alebo z nej pochádzajú. Pred chrámom vладыku Jonáša privítal starosta obce Jakubany Jozef Mačuga a farár farnosti Peter Malcovský. V homílii vладыka Jonáš povzbudil veriacich, aby v tomto chráme stále zažívali stretnutie s Kristom a nehanbili sa za svoju vieru a identitu gréckokatolíka. Domáci farár Peter Malcovský poďakoval vладыkovi Jonášovi za posvätenie chrámu a ohlásené Božie slovo. Vyjadril vďaka prítomným kňazom a všetkým darcom a dobrodincom, ktorí prispeli k realizácii obnovy interiéru a exteriéru alebo k dôstojnému sláveniu odpustovej slávnosti. Na záver bol sprievod okolo chrámu a myrovanie. Slávnosť bola umocnená nádherným spevom veriacich. Mnohí z nich, od detí až po dospelých, prišli oblečení vo svojom tradičnom jakubijskom kroji. (René Fečko)

Marianna Sahajdová

Cyrilo-metodské slávnosti

STARÁ LUBOVŇA ■ Cyrilo-metodské slávnosti v skanzene pod hradom Lubovňa sa niesli v duchu duchovnej hĺbky, kultúrnej tradície a úcty k dedičstvu našich vierozvestcov. Návštevníci si 5. júla mohli vychutnať bohatý program, ktorý sa začal prednesom *Proglasu* – veršovaného predhovoru k staroslovien-skemu prekladu Biblie, pokračoval svätou liturgiou a vyvrcholil slávnostným posvätením ručne písanej ikony sv. Cyrila a Metoda. Súčasťou podujatia bolo aj predstavenie techniky ikonopisectva, kde si návštevníci mohli na vlastné oči pozrieť proces tvorby ikony. O hudobné spštenie sa postarala speváčka Ivana Brilllová, ktorá dotvorila sviatočnú atmosféru podujatia. Ikona sv. Cyrila a Metoda bola vytvorená tradičnou technikou. Na ikone sú zobrazené postavy svätcov – sv. Metod stojí vľavo, oblečený v biskupskom rúchu východného obradu, pravou rukou žehná a v ľavej drží zatvorené evanjelium. Sv. Cyril na pravej strane je zobrazený ako mních, v ruke drží zvitok s cirkevno-slovanskou abecedou zapísanou cyrilikou. Okolo postáv sú zakomponované písmená hlaholiky a v dolnej časti ikony sa nachádza starosloviensky nápis: „Svätí praotcovia Cyril a Metod, proste Boha za nás!“ Ikona tvorila centrálny duchovný prvok podujatia, ktoré pripomenulo, že odkaz sv. Cyrila a Metoda je stále živý. (Petra Lišková)

Domínik Duřala

Koncom mesiaca riedko vysejeme na záhon zimný hlávkový šalát, aby sa do septembra až októbra vyvinuli silné rastliny. Pokračujeme v zbere plodovej zeleniny a ovocia. Presvetľujeme kríky bobuľovín. Vysádzame cibulky, ktoré majú kvitnúť na jar na záhonoch. Nezabudneme vložiť semená strukovín po zbere na 48 hodín do mrazničky, aby sa v nich zničili všetky vývojové štádiá zriarok. Trávnik prevzdušníme alebo prehrabeme, tým sa odstráni odumretá tráva a veľká časť machu. Podľa klimatických podmienok, prevažne od konca septembra a v októbri, vysádzame cesnak na prezimovanie. Pokračujeme v sadení jahôd. Delíme a presádzame trvalky, delením si rozmnožíme aj skalničky.

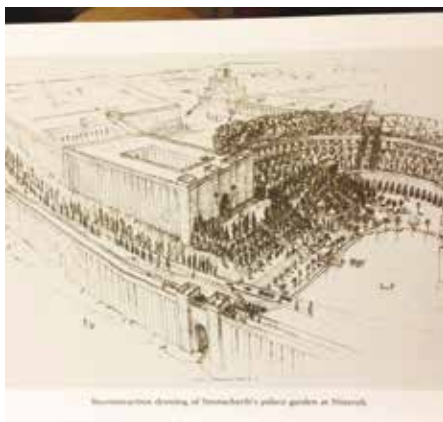
- 1** | Začiatok registrácie MNO do zoznamu prijímateľov z 2% na ďalší rok
- 13** | Deň pozitívneho myslenia. Pozitívne myslenie vedie k pozitívnym akciám a krokom, ktoré vedú k pozitívnym výsledkom. Má vplyv na zdravie a život človeka, ako je predĺženie života, zníženie depresii, väčšia obranyschopnosť, lepší psychický a fyzický stav a podobne.
- 14** | Dni európskeho kultúrneho dedičstva sú významným celoeurópskym podujatím organizovaným od roku 1992 pod záštitou Rady Európy. Konajú sa tradične v priebehu mesiaca september približne v 50 štátoch Európy. Majú za cieľ pripomínať širokej verejnosti význam a bohatstvo európskeho kultúrneho dedičstva.
Svätá liturgia za priateľov časopisu Slovo
- 20** | Otvorenie Katolíckej univerzity v Ružomberku (2000)
- 28** | V Medvedom sa narodil Miron Petraševič (1890), významný gréckokatolícky kňaz.
- 29** | Sviatok sv. Michala, patróna chorých. V tento deň slávi sviatok aj sv. archanjel Gabriel a Rafael. Sv. Gabriel je patrónom pracovníkov v komunikačných technológiách a sv. Rafael je patrónom chorých, slepcov, pútnikov, cestujúcich, námorníkov, vysťahovalcov, lekárníkov, pokrývačov, baníkov...
V Bratislave zomrel významný východoslovenský básnik Pavol Horov (1975), rodák z Bánoviec nad Ondavou.
- 30** | Pápež Lev XIII. vydal v Ríme encykliku *Grande Munus* o sv. Cyrilovi a Metodovi (1880).
Posledný deň na podanie opravného daňového priznania z príjmu, ak daňovník má aj príjmy zo zahraničia (Juraj Gradoš)

pexels.com – Kaique Rocha

Novoročné predsavzatie

O pár týždňov máme nový cirkevný rok – aj keď mu chýbajú svetské fanfáry, šampanské a ohňostroje, predsa je to začiatok niečoho nového. Sviatky začínajú svoj obvyklý kolobeh, duchovne sme naplnení augustovými odpustovými slávnosťami, možno až duchovne prejevení. Preto je to správny čas na nejaké duchovné predsavzatie, ktoré nás ponese obyčajnými i sviatočnými dňami. Nemusíme si dávať žiadne. Skúsme začať jednoducho, zľahka – pravidelne, raz týždenne či aj každý večer sa opýtajte sami seba, čo som v tomto dni alebo týždni urobil pre Boha. A čo urobil v tomto čase Boh pre mňa? Ak si trúfate, môžete si viesť aj modlitebný denník, v ktorom zaznamenáte odpovede na tieto otázky. (Richard Fučko)

Záhada Senacheribovho paláca v Ninive | flickr.com / Victor Keegan

Obliehanie Jeruzalema

Druhá kniha kráľov opisuje obliehanie Jeruzalema kráľom Senacheribom v roku 701 pred Kristom a udalosť, keď Pánov anjel zabil v asýrskom tábore stoosemdesiatpäťtisíc vojakov, čím znemožnil ďalšie obliehanie mesta. Bolo to v čase proroka Izaiáša a kráľa Ezechiáša. Doteraz nebol dôkaz potvrdzujúci historickosť udalosti. Archeológ Stephen Compton pomocou moderných mapovacích techník našiel zhodu táborov v Ninive, v Lachise, ktorý dobyli, a pri Jeruzaleme na mieste neskorších krutých bojov v izraelskej šesťdňovej vojne v roku 1967. (Juraj Gradoš)

TSKE

Požehnanie bylín

Sviatok Zosnutia Presvätej Bohorodičky v poznámke spomína aj požehnanie bylín. Vychádza sa z legendy, podľa ktorej v okamihu, ako bola vzatá do neba, začala z hrobu vychádzať nádherná vôňa bylín a kvetov. Je pochopiteľné, že podľa tradície sa malo pripomínať – práve v období dozrievania obilia a rozkvetu prírody, že Mária sa tradične uctievala ako „lúčny kvet a lalia v údoliach“ – ako sa spomína v starozákonnej knihe Pieseň piesní. Aj preto na plaščenici nájdeme vonné oleje a lupene kvetov. (Richard Fučko)

Joao Lopes Cardoso / JMJ Lisbon 2023

Pápežov spovedník

Pred nami sú veľké odpustové slávnosti a počas nich sa veriaci môžu v pokoji vyspovedať. Ak by ste mali zrútať, koľkokrát ste sa už v živote spovedali, bolo by to istotne ťažko spočítať. Niektorí ľudia sa spovedajú častejšie a niekto možno raz do roka. Nebojte sa, teraz nejdeme zisťovať počet vašich spovedí 😊. Keďže táto rubrika má názov *Pápežské rekordy*, zaujímalo by nás, či poznáte odpoveď na otázku, či sa spovedá aj samotná hlava Katolíckej cirkvi. Svoje odpovede nám zasielajte na mail: inercia@casopisslovo.sk. (Miroslav Chorenžák)

Z perlorodky

V predchádzajúcom článku o etikete sme nahryzli tému pozdravu. Ešte sa do nej ponoríme a vylovíme ďalšie perly zdvorilosti.

Deti sa dokážu pozdraviť vtedy, keď sa im rozviaže jazyk, teda okolo dvoch – troch rokov. Ostať ticho pri stretnutí je poriadny prešlap a deti to musia vedieť. Začnime teda doma. Naučme ich, aby sa zdravili prvé. Preukazujeme im neoceniteľnú službu. V budúcnosti sa vďaka tomu určite vyhnú mnohým trápny situáciám. Navyše, cez túto „ranú spoločenskú drezúru“ sa im toto i ďalšie pravidlá zdvorilosti stanú natoľko blízke, že sa v dospelosti budú v spoločnosti pohybovať ľahko a slobodne.

Nezabúdajme ani na to, že pri vstupe do miestnosti zdravíme všetkých, najprv neznámych, potom známych. Vo veľkých priestoroch – na stanici, v letiskovej hale, nákupných centrách a pod. sa nezdravíme (iba ak stretneme známeho). No keď vstúpime do menších priestorov (čakáreň u lekára, menší obchod, divadelná lóža), vhodný pozdrav nesmie chýbať. Iné to je, ak nás pozvú do prednáškovej sály, aby sme sa prihovorili hoci aj trom stovkám ľudí. Prvým slovom musí byť pozdrav.

Aj keď sa vyberieme na prechádzku či túru a niekoho stretne, patrí sa pozdraviť. Podľa protokolu sa pozdrav dobré ráno používa do ôsmej hodiny a dobrý večer po siedmej večer. V zime to však môžeme posunúť podľa toho, ako to prirodzene cítime. (Dada Kolesárová)

Indikt?

1. septembra sa začína v našom obrade liturgický, resp. cirkevný rok nazývaný Indikt. Liturgický rok je slnečný rok, ustanovený Cirkvou, v priebehu ktorého spomína Cirkev na Kristove tajomstvá a sprítomňuje ich, aby veriaci ľud z nich čerpal spásanosnú milosť. Liturgický rok je veľkou duchovnou knihou, ktorá nás učí, ako máme Boha milovať, slúžiť mu, oslavovať ho, a tak spasit svoju dušu. Začiatok liturgického roka nazývame aj začiatkom Indikta. Indikt pochádza z latinského slova *indictio* a znamená ohlásenie, určiť cenu, odhadnúť. Prvé indikty sa objavili za cisára Diokleciána v roku 297. V začiatkoch sa tento termín používal iba na finančný rok. V tomto období totiž bolo nariadené na základe výnosu cisára uskutočňovať súpis a ohodnotenie pozemkov. Postupne sa však termín indikt začal používať aj na označenie rozličných dátumov spoločenského života. Otcovia Nicejského snemu v roku 325 prijali 1. september za začiatok liturgického roka a tak to ostalo vo východnej cirkvi do dnešných čias. Boli totiž mnohé iné názory na trvanie liturgického roka. Rímskokatolícka cirkev odvíja nový cirkevný rok od Adventu. Na liturgii sa číta stať z evanjelia, v ktorej sa spomína, že Ježiš Kristus prišiel do synagógy v Nazarete a prečítal slová proroka Izaiáša: „Duch Pánov je nado mnou, preto ma pomazal... hlásať milostivý rok Pánov.“ (Lk 4 18 – 19) (grkat.net)

peexels.com / Stephen Meyers

Pád svahu rozochvel Zem

Pred dvomi rokmi megacunami na východe Grónska, vytvorená zosuvom pôdy spôsobovala deväť dní vibrácie zemskej kôry. Vyplýva to zo štúdie sedemdesiatich vedcov zo štrnástich krajín sveta. Táto megacunami sa zaradila medzi najvyššie zaznamenané vlny na planéte. Spôsobil ju kolaps 1 200-metrového svahu, ktorý sa po rozpade ľadovca zrútil do fjordu. Ten zdvihol vlnu širokú viac než desať kilometrov s pôvodnou výškou približne dvesto metrov. Tá sa neskôr ustálila na siedmich metroch, no voda sa každých deväťdesiat sekúnd prelievala z jednej strany fjordu na druhú, čím vytvárala vibrácie šíriace sa zemsou kôrou celej planéty, dodáva štúdia. Najvyššia zaznamenaná megacunami bola v roku 1958 na Aljaške, kde zosuv pôdy zdvihol vlnu, ktorá svahy na protilahom brehu zasiahla do výšky 524 metrov. (Juraj Gradoš)

Vrch blahoslavenstiev

Dnešný Vrch blahoslavenstiev (Scheich Ali) je miesto, kde si kresťanská tradícia pripomína známu Ježišovu *Reč na vrchu* (Mt 5, 1 – 7, 29), ktorá sa začína ôsmimi blahoslavenstvami. Nachádza sa na svahu kopcovitého kraja stúpajúceho od Genzaretského jazera. V roku 1889 túto lokalitu odkúpili františkáni a v roku 1935 tu v rámci archeologického prieskumu odborníci z Terra Sancta odkryli zvyšky kláštora, kostola a keramiky, všetko datované do 4. – 5. stor. po Kristovi, ako aj časť stavby z 10. stor. po Kristovi.

V rokoch 1937 – 1938 tu bol podľa návrhu Antónia Barluzziho postavený súčasný oktogonálny chrám s príslušným kláštorom pre sestry františkanky a hospicom. Bohatá architektonická kompozícia interiéru i exteriéru súčasného chrámu vyjadruje osem blahoslavenstiev, súhrn celého Ježišovho kázania. Chrám má osemhranný pôdorys a rovnú strechu, nad ktorou sa čnie kupola ukončená krížom. Na stavbu

wikimedia.org – Gerd Eichmann

bol použitý upravený miestny čierny čadič, biely nazaretský vápenec a rímsky travertín.

Kamenná dlažba zobrazuje symboly siedmich cností. Vnútro kupoly zdobí zlatá mozaika a tesne pod ňou je osem štvorcových vitrážových okien (na každom sú slová jedného z blahoslavenstiev). Tesne popri chráme vedie arkádami zdobená chodba s výhľadom na jazero a záhradu. V záhrade sa uchováajú dve skaly; jedna označená krížom pripomína

miesto, na ktorom podľa tradície sedel Ježiš Kristus, keď kázal na vrchu.

Pri návšteve Vrchu blahoslavenstiev si pútnik do hĺbky uvedomí, po akých posvätných miestach kráča. Romantické prostredie skrýva iba jedno riziko: myslieť si, že Ježišove slová boli len pokojné a povzbudivé. Boli aj náročné a radikálne, vyslovené s autoritou, vyzývajúce zmeniť spôsob života. (spracované podľa knihy Mariána Gavendu *Zem, po ktorej kráča Boh*)

SEP 1 PONDELOK
ZAČIATOK CIRKEVNÉHO
ROKA
PREPODOBNÝ SIMEON
STĽPNÍK

... vošiel v sobotu do synagógy a vstal, aby čítal... (Lk 4, 16)

Ježiš vstupuje do synagógy v Nazarete – do prostredia, ktoré poznal, medzi ľuďmi, ktorí poznali jeho rodinu. A predsa ich reakcia na jeho slová nie je jednoznačná. Spočiatku ho obdivujú, no neskôr ho odmietnu. Táto scéna nám pripomína, že aj my môžeme byť slepí voči Božiemu pôsobeniu tam, kde to najviac poznáme – v každodennosti, vo vlastnej rodine, v bežných slovách a skutkoch. Boh často hovorí práve cez známe veci, cez ticho, cez obyčajné stretnutia. Dôležité je, aby sme ho vedeli rozpoznať – a nezatvorili si srdce len preto, lebo niečo neprichádza podľa našich predstáv. Veď práve tie známe veci môžu niesť milosť, ak sa na ne pozeráme očami viery.

Liturgia: 1 Tim 2, 1 – 7, zač. 282; Lk 4, 16 – 22a, zač. 13 (Indiktu); Kol 3, 12 – 16, zač. 258; Mt 11, 27 – 30, zač. 43 (prepod.); predobraz. antif. a blažen., každodenný vchod; tropár z Indiktu, Bohorodičke a prepodobnému, *Sláva*, kondak prepodobnému, *I teraz*, z Indiktu; prokimen, *Aleluja* a pričasten z Indiktu (HS: 262, 179, 188; PZ: 232, 135, 145; HP: 247, 130, 139)

SEP 2 UTOROK
MUČENÍK MAMANT
... povolal k sebe tých, ktorých sám chcel, a oni prišli k nemu. (Mk 3, 13)

Ježiš si povoláva apoštolov nie preto, lebo boli dokonalí, ale preto, lebo ich chcel. Nevyberá si najvplyvnejších, ale tých, ktorí sú ochotní prísť k nemu. Tento úryvok nás učí, že povolanie do služby Bohu nie je odmena za výnimočné schopnosti, ale dar z Božej vôle. Každý z nás je Pánom volaný po mene – nielen do úradov, ale predovšetkým do blízkosti s ním. Skôr než konáme, potrebujeme byť s Kristom. Iba z tohto vzťahu môže prameniť pravé svedectvo. Bohu nezáleží len na tom, čo robíme, ale hlavne, kým sa stávame v jeho prítomnosti.

Liturgia: 2 Kor 8, 16 – 9, 5, zač. 187; Mk 3, 13 – 19, zač. 12; každodenné antif.; menl. časti z utorka (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

SEP 3 STREDA
HIEROMUČENÍK ANTIM
Keď sa to dopyčuli jeho príbuzní, išli ho odvieť, lebo hovorili: „Pomiatol sa.“ (Mk 3, 21)

Byť verný Božiemu poslaniu niekedy znamená ísť aj proti očakávaniam vlastnej rodiny či okolia. Ježiša nepochopili dokonca ani tí najbližší, a to nás môže povzbudiť v situáciách, keď aj my zažívame nepochopenie, výsmech či odmietnutie. Niekedy ľudia nerozumejú nášmu duchovnému rozhodnutiu, modlitbe, službe, či túžbe žiť čisto a pravdivo. No Kristus nás učí, že pravda a vernosť Bohu sú viac než spoločenské uznanie. Ježiš sa nebojí čeliť ani falošným obvineniam – odpovedá jasne, ale pokojne. Aj my sme pozvaní k takejto vnútornej slobode: nebyť závislí od mienky sveta, ale hľadať pravdu a stáť pri nej – s dôverou v Boha.

Liturgia: 2 Kor 9, 12 – 10, 7, zač. 189; Mk 3, 20 – 27, zač. 13; každodenné antif.; menl. časti zo stredy (HS: 156; PZ: 111; HP: 112)

SEP 4 ŠTVRTOK
HIEROMUČENÍK BABYLAS
Lebo kto plní Božiu vôľu, je môj brat i moja sestra, i matka. (Mk 3, 35)

Ježišove slová môžu znieť tvrdsie, než v skutočnosti sú. Neznehodnocuje svoju rodinu, ale rozširuje pojem príbuzenstva – ukazuje, že najhlbšie spojenie s ním vzniká cez vzťah k Bohu, nie cez biologické väzby. Plniť Božiu vôľu je v očiach Ježiša výrazom duchovnej blízkosti. A túto blízkosť neponúka len výnimočným jednotlivcom, ale každému, kto túži žiť podľa pravdy. Byť Ježišovým bratom či sestrou teda nie je vec náhody, ale voľby – rozhodnutia každý deň načúvať, kráčať s Bohom a žiť jeho slovo. A to nás povzbudzuje: nikto nie je vylúčený z Ježišovej rodiny, ak má otvorené srdce Božej vôle.

Liturgia: 2 Kor 10, 7b – 18, zač. 190; Mk 3, 28 – 35, zač. 14; každodenné antif.; menl. časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

SEP 5 PIATOK
PROROK ZACHARIÁŠ
Rozsievач vyšiel rozsievач. (Mk 4, 3)

Ježiš rozpráva podobenstvo o rozsievачovi – obraz, ktorý je jednoduchý, a pritom nesmierne hlboký. Božie slovo je ako semeno: zdanlivo malé, ale s obrovským potenciálom života. No to, či prinesie úrodu, závisí od pôdy – od nášho srdca. Denne počúvame množstvo slov, ale nie každé prenikne hlboko. Božie slovo potrebuje pripravené, otvorené a trpezlivé srdce. Niekedy sa môžeme vnútorne cítiť ako skalnatá pôda alebo pôda zarastená trnami. No aj tvrdú pôdu možno postupne obrábať – s modlitbou, sviatosťami, otvorenosťou. Dôležité je nevzdať sa. Boh stále rozsieva a túži, aby sme v jeho slove našli silu rásť.

Liturgia: 2 Kor 11, 5 – 21a, zač. 192; Mk 4, 1 – 9, zač. 15 (radové); každodenné antif.; menl. časti z piatka; zdržanlivosť od mäsa (HS: 159; PZ: 114; HP: 114)

SEP 6 SOBOTA
SPOMIENKA NA ZÁZRAK
ARCHANJELA MICHALA
V KOLOSÁCH
... čo je cisárovo, cisárovi, a čo je Božie, Bohu. (Mt 22, 21)

Ježiš je vystavený zákernému pokusu – náboženski vodcovia ho chcú nachytať na slove. No namiesto pasce dostávajú múdru výzvu k rozlišovaniu. Kristus neodmieta občianske povinnosti, ale pripomína, že nad každou autoritou stojí Boh. Život veriaceho má teda dve roviny: zodpovednosť voči svetu a vernosť Bohu. Problém nastáva vtedy, keď sa tie dve dostanú do rozporu – a práve vtedy treba mať srdce formované Božím slovom, aby sme vedeli, čo komu patrí. „Bohu, čo je Božie“ znamená dať mu samých seba – svoje srdce, čas, dôveru. Peniaze môžeme dať štátu, ale naše vnútro patrí len Bohu. A práve tam sa rozhoduje o všetkom podstatnom.

Liturgia: 1 Kor 2, 6 – 9, zač. 126; Mt 22, 15 – 22, zač. 90; každodenné antif.; menl. časti zo soboty (HS: 160; PZ: 115; HP: 115)

SEP 7 NEDEĽA
TRINÁSTA NEDEĽA
PO PÄĎESIATNICI
PREDSVIATOK NARODENIA
PRESVÄTEJ BOHORODIČKY
Istý hospodár vysadil viničnu... (Mt 21, 33)

Dnešné podobenstvo o zlych vinohradníkoch je výzvou na hlboké zamyslenie nad našim vzťahom s Bohom a zodpovednosťou, ktorú nesieme voči dňom, ktoré nám boli dané. Pán domu vysadil vinohrad, staral sa oň a dal ho do rúk vinohradníkom, aby prinášal úrodu. Tento obraz nám pripomína, že Boh je ten, kto všetko dáva – náš život, schopnosti, talenty i príležitosti. On nás pozýva, aby sme z týchto darov vytvorili niečo hodnotné, niečo, čo obohatí nás aj druhých. Vinohradníci v príbehu však neplnia svoje povinnosti. Namiesto vďačnosti a starostlivosti začínajú konať zle – ubližujú služobníkom pána domu, ktorí ich majú viesť a pripomínať im ich zodpovednosť. Napokon zavraždia aj jeho milovaného syna. Môžeme sa zamyslieť, koľkokrát aj my odmietame Božie volanie, jeho slovo alebo pomoc, keď prichádza do nášho života. Koľkokrát sa vzdávame zodpovednosti, ktorú nám Boh zveril? Koľkokrát namiesto lásky, pokory a služby siahneme po sebeckosti, zlosti alebo ignorancii? Ježiš

nám v tomto podobenstve hovorí, že on je kameň, ktorý stavitelia odmietli, ale ktorý sa stal základom. Toto nás pozýva na hlbokú osobnú reflexiu. Môžeme sa opýtať sami seba: prijímame Ježiša ako pevný základ svojho života? Stavíme na ňom každý deň svoj charakter, svoje rozhodnutia a vzťahy? Alebo ho často zavrhuje tým, že sa spoľehame len na seba, alebo hľadáme istoty inde? Výzva podobenstva je zároveň výzvou k plodeniu ovocia. Nie je to len o viere ako o pojme, ale o konkrétnych skutkoch – o ovocií lásky, milosrdenstva, spravodlivosti a služby druhým. Boh nás nevyzýva len k tomu, aby sme o ňom hovorili, ale aby sme sa stali jeho rukami a nohami v tomto svete, aby sme prinášali dobro a nádej tam, kde vládne bolesť a beznádej. Nechceme byť ako vinohradníci, ktorí zneužívajú Božiu dôveru. Chceme byť verní, dôverovať Bohu, nechať sa ním viesť a byť jeho nástrojmi pre dobro v našom okolí. Ak odmietame Boha a jeho lásku, sami sa pripravujeme o život v jeho plnosti. Nech nás dnešné slová vedú k hlbšej dôvere v Boha a k rozhodnutiu každý deň sa otvárať Ježišovi, ktorý je pevný základ našej viery a nádeje. Nech sa staneme vernými vinohradníkmi, ktorí svoje životy stavajú na ňom a prinášajú ovocie, ktoré poteší Boha i ľudí okolo nás.

Liturgia: Gal 6, 11 – 18, zač. 215; Jn 3, 13 – 17, zač. 9 (nedeľa pred Povýš.); 1 Kor 16, 13 – 24, zač. 166; Mt 21, 33 – 42, zač. 87 (radové); predobraz. antif. a blažen.; tropár 4. hlasu a z predsviatku, *Sláva:* kondak hlasu, *I teraz:* z predsviatku; prokimen, *Aleluja* a pričasten z nedele pred Povýšením (HS: 147, 263, 268; PZ: 100, 233, 238; HP: 101, 249, 255)

SEP 8 PONDELOK NARODENIE PRESVÄTEJ BOHORODIČKY

Skôr sú blahoslavení tí, čo počúvajú Božie slovo a zachovávajú ho. (Lk 11, 28)

Dnešný sviatok Narodenia Presvätej Bohorodičky je ako tiché predznamenanie veľkého Božieho zásahu do dejín ľudstva. V liturgii Cirkvi sa hovorí, že „narodenie Panny Márie je radosťou pre celý svet“, lebo práve ona sa stala bránou, ktorou vstúpil Boh medzi nás. Keď sa narodí dieťa, často si kladieme otázky: Čo z neho vyrastie? Aký bude jeho život? A práve tieto otázky sú výnimočne silné pri pohľade na malú Máriu, narodenú svätým Joachimovi a Anne. Ľudia netušili, že práve toto dieťa bude nositeľkou Božieho Syna, že sa stane živým chrámom, v ktorom Boh nájde svoje prebývanie. Jej rodičia, Joachim a Anna, boli podľa tradície dlhé roky bezdetní – a v ich kultúre to znamenalo veľké spoločenské aj

duchovné poníženie. No nestratili nádej. Ich modlitby a dôvera v Boha boli napokon vypočuté. A nielen vypočuté – Boh ich požehnal viac, než si dokázali predstaviť. Narodilo sa im dieťa, ktoré sa stane Matkou Mesiáša. Ich príbeh je výzvou aj pre nás: dôverovať Bohu aj vtedy, keď všetko hovorí proti nádeji. Boh vidí hlbšie než my, koná vtedy, keď si myslíme, že je už neskoro, a povoláva k veľkým veciam aj tých, ktorí sa cítia bezvýznamní. Narodenie Márie je ako nový začiatok – po dlhej noci starozákonného očakávania vychádza prvý lúč úsvitu. V Márii sa začína uskutočňovať plán spásy. Svätý Augustín píše, že „Mária je matkou hlavy (Krista) aj matkou tela (Cirkvi)“. S ňou sa teda nezačína len príprava na Vtelenie, ale aj príprava na to, že sa Boh stane Emanuelom – Bohom s nami. Jej narodenie je požehnaním pre všetkých – nielen pre vyvolený národ, ale pre celé ľudstvo. Preto liturgia hovorí: „Tvoje narodenie, Bohorodička, Panna, zvestovalo radosť celému svetu...“ Tento sviatok nás pozýva vnímať silu každého začiatku – aj toho najmenšieho. Hoci je Máriino narodenie len „prvým krokom“, v Božích očiach je už naplnené prísľubom. Všetko veľké sa rodí cez malé a verné rozhodnutia. Mária sa nestala Bohorodičkou preto, že mala výnimočné schopnosti, ale preto, lebo mala výnimočnú ochotu: „Hľa, služobnica Pána.“ Toto áno sa začína pripravovať už pri jej narodení – vo viere rodičov, v Božom pláne a v čistote jej života. Dnes môžeme Bohu ďakovať za Máriu – za jej život, ktorý je požehnaním pre celý svet. Môžeme sa od nej učiť byť tými, ktorí Bohu dávajú priestor. Aj keď nič veľké necítíme, aj keď svet o nás nevie. Veď v tichu srdca môže rásť niečo, čo zmení svet. Nech aj naše srdce – ako to Máriino – zostane otvorené, verné a čisté. Aby aj cez nás mohol Boh prísť do tohto sveta.

Liturgia: Flp 2, 5 – 11, zač. 240; Lk 10, 38 – 42; 11, 27 – 28, zač. 54; predobraz. antif.; menl. časti z Narodenia (HS: 264; PZ: 234; HP: 250)

SEP 9 UTOROK OBDOBIE PO SVIATKU NARODENIA PRESVÄTEJ BOHORODIČKY SPRAVDLIVÍ PÁNOVI PREDKOVIA JOACHIM A ANNA

Dávajte pozor na to, čo počúvate! (Mk 4, 24)

Ježiš nás vyzýva, aby sme nielen počúvali, ale aj pozorne počúvali. Božie Slovo je mocné, no aby mohlo pôsobiť v našom živote, potrebujeme mu venovať celú svoju pozornosť a otvorené srdce. Podobenstvá, ktoré Ježiš používa, sú výzvou k rozlišovaniu, aby sme dokázali odhaliť Božiu pravdu

v každodenných situáciách. Semeno, ktoré vyrastá a rastie samo, nám pripomína, že Božie kráľovstvo nie je výsledkom našej snaživosti, ale Božej moci a milosti, ktorá pôsobí v nás. Našou úlohou je byť trezriví a vytrvalí, starať sa o svoj vnútorný život a dôverovať, že Boh privádza veci do plnosti vo svojom čase.

Liturgia: 2 Kor 12, 20 – 13, 2, zač. 196; Mk 4, 24 – 34, zač. 17 (radové); Gal 4, 22b – 31, zač. 210b; Lk 8, 16 – 21, zač. 36 (svätcom); predobraz. antif. a blažen.; menl. časti z Narodenia a o spravodlivých (HS: 265; PZ: 235; HP: 252)

SEP 10 STREDA MUČENICE MÉNODORA, MÉTRODORA A NYMFODORA Tu sa strhla veľká víchrica a vlny sa valili na loď... (Mk 4, 35)

Učeníci čelia búrke na jazere a prežívajú strach, zatiaľ čo Ježiš pokojne spí. Táto scéna nám pripomína, že v našich životoch sa objavujú búrky – ťažkosti, obavy, neistoty. Často sa bojíme, sme nervózni, keď sa zdá, že všetko je mimo kontroly. No Ježiš nám ukazuje, že naša dôvera má byť hlbšia než okolnosti. On je pokoj uprostred búrky, ktorý sa nás nikdy nevzdáva. Aj keď sa zdá, že spí, je stále prítomný, koná a ochraňuje. Výzva pre nás je: „Kto je Ježiš?“ – v momentoch strachu pozvať vieru, ktorá prekoná každú búrku, lebo náš Pán je mocný a žije s nami.

Liturgia: 2 Kor 13, 3 – 13, zač. 197; Mk 4, 35 – 41, zač. 18; predobraz. antif. a blažen.; menl. časti z Narodenia (HS: 264; PZ: 234; HP: 250)

SEP 11 ŠTVRTOK PREPODOBNÁ TEODORA ALEXANDRIJSKÁ ... vyšiel z hrobov oproti nemu človek posadnutý ne- čistým duchom. (Mk 5, 2)

Príbeh o človeku posadnutom démonmi je silným obrazom Božej moci, ktorá oslobodzujú a zúfalý, no Ježiš prichádza a prináša svetlo a slobodu. Jeho moc je väčšia než všetky sily, ktoré nás môžu držať v zajatí – či už ide o strach, závislosti, alebo vnútorné zranenia. Navyše, Ježiš nás posiela, aby sme túto slobodu zvestovali. Ako ten muž, ktorý po oslobodení začal hovoriť o tom, čo sa mu stalo. Aj my sme povolani byť svedkami Božej milosti v našich životoch, odvážne a s vďačnosťou. Nech nás tento príbeh povzbudí, že žiaden temný príbeh nie je väčší než svetlo Krista.

Liturgia: Gal 1, 1 – 10; 1, 20 – 2, 5, zač. 198; Mk 5, 1 – 20, zač. 19; predobraz. antif.; menl. časti z Narodenia (HS: 264; PZ: 234; HP: 250)

SEP 12 PIATOK ZAKONČENIE SVIATKU NARODENIA PRESVÄTEJ BOHORODIČKY

Neboj sa, len ver! (Mk 5, 36)

Príbeh Jaira nás učí, aká dôležitá je viera v čase zúfalstva. Jairus padá k Ježišovým nohám s prosbou o pomoc pre svoju umierajúcu dcéru. Aj keď mu povedia, že dievča zomrelo, Ježiš ho povzbudí: „Neboj sa, len ver!“ Tieto slová sú aj pre nás dnes, aby sme nezanevreli na nádej ani vtedy, keď sa zdá, že všetko je stratené. Ježišova moc premáha smrť a prináša nový život. Keď povstane dievča, ukazuje nám, že v Božej prítomnosti nie je koniec koncový, ale začiatok niečoho nového. Tento príbeh nám pripomína, že Boh je vždy so svojimi deťmi, že dokáže uzdraviť, obnoviť a dať nám silu kráčať ďalej. Nech aj my prijímame Ježišove slová plné nádeje: „Neboj sa, len ver!“

Liturgia: Gal 2, 6 – 10, zač. 201; Mk 5, 22 – 24, 5, 35 – 6, 1, zač. 20 (radové); 1 Kor 4, 1 – 5, zač. 130; Mt 23, 1 – 12, zač. 93 (radové z nasl. dňa); predobraz. antif.; menl. časti z Narodenia; zdržanlivosť od mäsa (HS: 264; PZ: 234; HP: 250)

SEP 13 SOBOTA PAMIATKA ZALOŽENIA CHRÁMU VZKRIESENIA SOBOTA PRED POVÝŠENÍM SVÄTÉHO KRÍŽA

„A za koho ma pokladáte vy?“ opýtal sa ich. (Mt 16, 16)

Ježiš sa pýta svojich učeníkov na ich názor: „Kto som podľa vás?“ Je to otázka, ktorá je aktuálna aj pre nás dnes. Nie je to len o vonkajšom vnímaní, ale o osobnom vyznaní viery. Peter priznáva to, čo mnohí cítíme v srdci: Ježiš je Mesiáš, Syn Boží. Táto odpoveď je základom našej viery a kameňom, na ktorom je postavená Cirkev. Naše vlastné svedectvo a život by mali vychádzať z tohto hlbokého presvedčenia. Ježiš nás pozýva, aby sme si uvedomili, kto je pre nás on osobne – nielen historická postava, ale živý Pán, ktorý nás volá k nasledovaniu a dôvere. **Liturgia:** Hebr 3, 1 – 4, zač. 307; Mt 16, 13 – 18, zač. 67 (zal. chrámu); 1 Kor 2, 6 – 9, zač. 126; Mt 10, 37 – 11, 1, zač. 39 (sobota pred Povýš.); predobraz. antif. a blažen.; tropár Založenia chrámu a predsviatku, *Sláva I teraz:* kondak zo Založenia, ostatné zo Založenia chrámu (HS: 269; PZ: 239; HP: 256)

SEP 14 NEDEĽA POVÝŠENIE SVÄTÉHO KRÍŽA

Je dokonané. (Jn 19, 30)

Sviatok Povýšenia svätého Kríža je jedným z najhlbších kresťanských tajomstiev, ktoré nám pripomína, že kríž – znak bolesti, utr-

penia a smrti – je zároveň znakom najväčšej Božej lásky a víťazstva nad smrťou. Ježiš, ktorý niesol svoj kríž až na vrchol Golgoty, nebol porazený, ale svojou smrťou otvoril cestu k večnému životu a zmiereniu človeka s Bohom. „Dokonané je!“ znamená, že všetko, čo Boh plánoval na spásu sveta, sa naplnilo. Je to výrok, ktorý prináša nielen záver, ale aj nový začiatok. Tento moment je naplnením prísľubov, prekonaním hriechu a temnoty, a začiatkom novej éry milosti a odpustenia. Príbeh Márie, mladej ženy, ktorá stratila otca pri tragickej nehode, nám môže pomôcť lepšie porozumieť sile kríža v našich životoch. Po strate otca sa jej svet zrútil, pociťovala bolesť, smútok, ale aj hnev na Boha. V hĺbke svojho utrpenia však stretla kňaza, ktorý jej ukázal, že kríž nie je len znakom utrpenia, ale i útechy a nádeje. Prostredníctvom modlitby pri kríži začala prijímať svoju bolesť a premieňať ju na zdroj sily a dôvery v Boha. Naučila sa, že ak prijímame svoj kríž s Ježišom, on nás vedie k novému životu, kde bolesť nie je koniec, ale cesta k hlbšej láske. Dnešný sviatok nás volá, aby sme aj my „povyšili“ svoje kríže – svoje ťažkosti, starosti, bolesti – a položili ich Bohu v modlitbe. Každý kríž, ktorý nesieme, má svoj zmysel, keď ho ponúkame Pánovi, ktorý s nami trpí a ktorý premieňa naše slabosti na zdroj sily. Možno práve teraz prežíva ťažké chvíle, ktoré sa zdajú neúnosné. Nezabúdaj, že nikdy nie si sám. Kríž Krista je známkou Božej prítomnosti uprostred bolesti, pozýva nás, aby sme aj v utrpení zachovali vieru a nádej. On povedal: „Dokonané je!“, aby nám ukázal, že všetko, čo prežívame, je súčasťou veľkého Božieho plánu lásky, ktorý vedie k večnému životu.

Liturgia: 1 Kor 1, 18 – 24, zač. 125, Jn 19, 6 – 11a, 13 – 20, 25 – 28a, 30b – 35a (Kríž); menl. často zo sviatku Povýšenia Kríža, zdržanlivosť od mäsa (HS: 270; PZ: 241; HP: 257)

SEP 15 PONDELOK PRESVÄTÁ BOHORODIČKA SPOLUTRPITEĽKA VELKOMUČENÍK NIKITA

Pri Ježišovom kríži stála jeho matka... (Jn 19, 25)

Dnešný úryvok z evanjelia nám ponúka hlboký pohľad do posledných chvíľ Ježišovho pozemského života, keď sa jeho pozornosť neobracia len na seba, ale s láskou sa stará o svoju matku Máriu, ktorá pri kríži stojí a trpí s ním. Mária, Presvätá Bohorodička, sa tak stáva Spolutrpiteľkou – ženou, ktorá zdieľa utrpenie svojho Syna až do konca. V okamihu, keď Ježiš odovzdáva Máriu apoštolovi, dáva nám vzor toho, ako má vyzeráť spoločenstvo viery. Mária prijíma úlohu matky všetkých veriacich, pozýva nás k tomu, aby sme sa naučili žiť v jednote,

zdieľať radosť aj bolesť a nachádzať útechu v spolutrpení i nádeji. Príbeh jednej ženy menom Eva nám môže pomôcť pochopiť silu tohto spolutrpiteľstva. Eva stratila manžela, ktorý zomrel po dlhej chorobe. Zažila bolesť, smútok a osamelosť, no v rodine i v cirkevnej komunite našla ľudí, ktorí s ňou trpeli, modlili sa za ňu a pomáhali jej. Práve tieto vzájomné prejavy spolutrpenia jej dali silu pokračovať ďalej, načerpať nádej a skúsiť znovu milovať a veriť. Mária nám pripomína, že nie sme sami vo svojom utrpení. Jej príklad nás učí prijímať a niesť kríže druhých ľudí, byť spolutrpiteľmi v duchu lásky a milosrdenstva. Spoločenstvo viery sa rodí práve tam, kde je miesto na zdieľanie bolesti a vzájomnú podporu. Dnes na sviatok Presvätej Bohorodičky Spolutrpiteľky môžeme otvoriť svoje srdcia a poprosiť Máriu, aby nám pomohla žiť s vierou a láskou v každej skúške života, aby sme v jej príklade našli útechu, odvahu a nádej.

Liturgia: Gal 2, 11 – 16, zač. 202; Mk 5, 24 – 34, zač. 21 (radové); Flp 2, 5 – 11, zač. 240; Jn 19, 25 – 27, zač. 61; (Bohorodičke); predobraz. antif. a blažen.; vchod: ... *za nás ukrižovaný...*, tropár Krížu a Spolutrpiteľke, *Sláva:* kondak Krížu, *I teraz:* Spolutrpiteľke; prokimen, *Aleluja* a pričasten z Povýšenia; namiesto *Svätý Bože*, sa spieva *Tvojmu Krížu*, namiesto *Dôstojné je*, sa spieva *Zvelebuje* a irmos (HS: 273; PZ: 244; HP: 257) Peter Vaško

SEP 16 UTOROK VELKOMUČENÍCA EUFÉMIA

Pohoršovali sa na ňom. (Mk 6, 3c)

Aké zvláštne je pohoršovať sa na niekom, kto robí dobro. V istej dedine ľudia opravili cestu na vlastné náklady. Po mnohých žiadostiach o pomoc im nikto nevyhovelo, a tak sa ľudia spoločne spojili a zrekonštruovali cestu sami. Po namáhavej práci a po zapojení každého občana starosta chcel, aby sa v okolí vedelo, akí dobrí ľudia tam žijú, a tak zavolať reportéra z istej televízie, aby prišiel natočiť reportáž o dobrých ľuďoch, ktorí sa vedeli zomknúť pre dobré dielo. Pri telefónnej komunikácii však zostal zaskočený, keď mu redaktor povedal: „A stalo sa tam niečo vážne, niekoho postrelili alebo znásilnili?“ Starosta odpovedal: „Nie, prečo?“ Redaktor odvetil: „Lebo to nebude mať sledovanosť. Ak sa niečo stane, napríklad havária alebo vražda, zavolajte nás a vtedy prideme.“ Často to robíme aj my, ak sa stane niečo zlé, túžime o tom vedieť, ale ak nastane niečo dobré, tak si to buď nevšimneme, alebo sa na tom ešte pohoršíme a skonštatujeme, prečo to neurobili ináč. Nepohoršujme sa na iných, ale hľadajme chyby na sebe, aby sme sa mohli zlepšovať.

Liturgia: Gal 2, 21 – 3, 7, zač. 204; Mk 6, 1 – 7, zač. 22; predobraz. antif. a blažen. (alebo prvá a druhá antifóna zo sviatku a tretia každodenná s refrénom sviatku); ostatné zo sviatku Povýšenia (HS: 272; PZ: 242; HP: 259)

SEP 17 STREDA MUČENÍCA SOFIA A JEJ TRI DCÉRY VIERA, NÁDEJ A LÁSKA ... začal ich posielat' po dvoch. (Mk 6, 7)

Apoštolov posielala po dvoch, aby sa im ľahšie šlo. Lebo ako hovorí Kniha Kazatel': „Dvaja sú na tom lepšie ako jeden“ (porov. Kaz 4, 9). Posielala ich po dvoch, lebo sú dve prikázania lásky, a to láska k Bohu a láska k bližnému. A láska môže byť minimálne medzi dvomi. A tak ako oni aj my máme ohlasovať evanjelium nielen slovom, ale aj príkladom svojho vlastného života. Lebo ohlasovať evanjelium slovom a potvrdzovať ho skutkami lásky voči bližnému je životný štýl a nie len naučená teória. Podobne aj manželstvo je poslaním dvoch ohlasovať evanjelium príkladom manželského života. Boh ustanovil dvoch, muža a ženu, aby spoločne kráčali na ceste spásy. Nespojil ich v tajomstve manželstva s úmyslom, aby bojovali proti sebe, ale aby spoločne bojovali proti nástrahám, ktoré útočia na každého z nás. Aby mali navzájom v sebe oporu a podporu aj napriek tomu, že nikto z nich nie je dokonalý. Preto ich spojil, aby sa spoločne dopĺňali a došli do nebeského kráľovstva.

Liturgia: Gal 3, 15 – 22, zač. 207; Mk 6, 7 – 13, zač. 23; menl. časti ako 16. septembra (HS: 272; PZ: 242; HP: 259)

SEP 18 ŠTVRTOK PREPODOBŇNÝ EUMENIOS DIVOTVORCA A začal ich učiť mnohým veciam. (Mk 6, 34)

Cirkevný otec Teofylakt si všimá, že Pán dal ľuďom to, čo je užitočnejšie, čiže pokrm Božieho slova, a potom dal zástupu i telesný pokrm. Podobne Ježišovo konanie môžeme vidieť vo viacerých uzdraveniach, ktoré vykonal. Pri uzdravení ochrnutého hovorí: Odpúšťajú sa ti hriechy, vstaň, vezmi si lôžko a choď. Možno aj my často prosíme Boha v modlitbe o niečo, a nedostávame to. Prečo je to tak? Pretože Boh je dobrý Otec a vie, čo potrebujeme a kedy to potrebujeme. Je to podobné, ako keď dieťa prosí rodičov o sladkosť a rodičia mu ju nedávajú. Nie preto, lebo ho nemajú radi, ale práve naopak – milujú ho a vedia, že najprv potrebuje poriadny pokrm, aby rástlo, a až potom môže dostať to, po čom túži. Ak by mu to rodičia dali, splnili by sice jeho prianie, ale neskôr by sa dieťa sťažovalo na bolesti brucha. Preto dôverujeme

Božiemu plánu, že ak niečo nedostávame, Boh má pre nás pripravené niečo lepšie.

Liturgia: Gal 3, 23 – 4, 5, zač. 208; Mk 6, 30 – 45, zač. 25; menl. časti ako 16. septembra (HS: 272; PZ: 242; HP: 259)

SEP 19 PIATOK MUČENÍCI TROFIM, SABATIOS A DORYMEDONT ... odišiel na vrch modliť sa. (Mk 6, 46)

Ctihodný Béda hovorí: „Nie každý, kto sa modlí, vystupuje na vrch, iba ten, kto sa modlí dobre a pri modlitbe hľadá Boha. Kto však prosí o bohatstvo, svetskú česť či o smrť nepriateľa, ten vysielal k Bohu prosby ležiac v najhlbšom bahne.“ Dôvod, prečo Pán po prepustení ľudu odišiel modliť sa na vrch, vysvetľuje Ján, keď vraví: „Keď Ježiš spoznal, že chcú prísť, zmocniť sa ho a urobiť ho kráľom, znova sa utiahol na vrch celkom sám.“ (Jn 6, 15) Preto Ježiš túžiac po vzťahu s Otcom vystupuje na vrch, aby sa nedal ničím rušiť. Napodobňujme Krista a pri modlitbe hľadáme ústranie, aby nás túžby tohto sveta neobrali o vzťah s Otcom. Preto aj my pri modlitbe nasledujme Krista, ktorý nás učil, ako sa modliť. Ak si zoberieme modlitbu Otče náš, je dobré si všimnúť, že v nej najprv prosíme o to, aby sa stala Božia vôľa, aby prišlo Božie kráľovstvo, aby sa posvätilo Božie meno, a až tak nasledujú prosby o to, čo potrebujeme my. A tak naozaj ak dodržíme postupnosť prosieb, ani naša modlitba nebude len o našom egoizme, ale o vzťahu so samotným Bohom. Preto vystupujeme v modlitbe na vrch, t. j. vystupujeme zo svojho egoizmu a trávme čas s Otcom, aby sme vedeli, čo je správne pre náš život.

Liturgia: Gal 4, 8 – 21, zač. 210; Mk 6, 45 – 53, zač. 26; menl. časti ako 16. septembra; zdržanlivosť od mäsa (HS: 272; PZ: 242; HP: 259)

SEP 20 SOBOTA SOBOTA PO POVÝŠENÍ VELKOMUČENÍK EUSTATIOS A SPOL. ... pristúpili k nemu jeho učeníci a ukazovali mu chrámové stavby. (Mt 24, 1)

Pozri, aké stavby. Učeníci vo svojej prirodzenosti ukazujú Kristovi, čo dokázal človek postaviť. Podobne sa aj my chválime tým, čo sme sami dokázali urobiť. Koľko úsilia sme do toho dali. Zabúdame však na to, že bez Boha by nič z toho neostalo stáť. Podobne ako hovorí Kristus Pilátovi: „Keby ti to nebolo dané zhora...“ (Jn 19, 11b) Nenechajme sa zviest' myšlienkou, že všetko dokážeme zvládnuť sami. Jediný,

kto dokáže vytvoriť niečo sám, je Boh, ale aj napriek tomu utvára spoločenstvo so svojím stvorením, o ktoré sa chce podeliť. Dvaja muži vstúpili do reštaurácie, aby sa naobedovali. Boli to priatelia, ktorí sa nevideli dvadsať rokov. Keď im priniesli objednané jedlo, jeden z nich hovorí druhému: „Pomodlíme sa spoločne ako kedysi?“ Ten druhý mu odpovedá: „Načo sa mám modliť, veď na to všetko, čo idem jesť, som si musel zarobiť vlastnými rukami, nič mi nespadlo samo. Sám sa musím postarať o seba, takže ďakovať akémusi Bohu za to, čo je moje, je nezmysel.“ Ten prvý sa len pousmial a dodal: „Keby ti Pán nepožehnal prácu, nič z toho by si nemal. Lebo Boh stvoril aj teba a dal ti všetko, čo máš vo svojom živote. To, čo si však vybudoval ty, je len tvoja veľká pýcha, pre ktorú nevidíš, ako ťa Boh požehnáva.“

Liturgia: 1 Kor 4, 17 – 5, 5, zač. 132; Mt 24, 1 – 13, zač. 97 (radové); 1 Kor 1, 26 – 29, zač. 125b; Jn 8, 21 – 30, zač. 30 (sobota po Povýš.); menl. časti ako 16. septembra (HS: 272; PZ: 242; HP: 259)

SEP 21 NEDEĽA NEDEĽA PO POVÝŠENÍ PÄTNÁSTA NEDEĽA PO PÄTDESIATNICI ZAKONČENIE SVIATKU POVÝŠENIA

Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma. (Mt 16, 24)

Boh je láska. Ak Boh dáva človeku zákon, tak je postavený na láske, pretože aj vnútrotrojčné vzťahy sú tvorené na láske. Dôkazom je Desiat Božích prikázání, z ktorých prvé tri sa týkajú lásky človeka voči Bohu. Ďalších sedem nás učí vzťahu človeka k svojmu bližnému. A tak môžeme vidieť, že Boh od nás nechce stavby, majetky, materiálne veci, ale chce mať s nami osobný vzťah. Ak máme vzťah s Bohom, potom ovocie toho vzťahu, teda lásku môžeme dávať svojim bližným. Preto keď Kristus zomrel na kríži, dal nám najväčší dar lásky – seba samého. Aj dnes, keď zakončujeme sviatok Povýšenia svätého Kríža nad celým svetom, môžeme vnímať tento veľký dar lásky pre nás. Ale slovo kríža nechceme počúvať v našom živote. Často by sme chceli, aby nám ho Kristus zobral. Prečo je to tak? Pretože si nevedomujeme, že práve ten náš kríž, ktorý prijímame, nás privedie do nebeského kráľovstva. Preto nás aj sám Kristus pozýva prijať svoj kríž: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma.“

Liturgia: 2 Kor 4, 6 – 15, zač. 176; Mt 22, 35 – 46, zač. 92 (radové); Gal 2, 16 – 20, zač. 203; Mk 8, 34b – 9, 1, zač. 37 (ned.)

Po Povýš.); predobraz. antif. a blažen.; vchod: ... *ktorý si vstal z mŕtvych...*, tropár 6. hlasu a z Povýšenia, *Sláva*: kondak hlasu, *I teraz*: z Povýšenia; namiesto *Svätý Bože*, spievame *Tvojmu Krížu*; prokimen, *Aleluja* a pričasten nedeľný a z Povýšenia; namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Zvelebuj* a irmos (HS: 146, 272; PZ: 242; HP: 259)

SEP PONDELOK 22 HIEROMUČENÍK FÓKAS

... keď karhal tetrarchu Herodesa pre Herodiadu... (Lk 3, 19)

Keď kráľ Dávid zhrešil s Betsabe, prišiel k nemu prorok Natanael, aby ho napomenul. Dávid uvedomujúc si svoje konanie vstúpil do pokánia a prosil Boha o odpustenie. Dávid potreboval pokarhanie a pomohlo mu to. Kráľ Herodes bol pokarhaný Jánom Krstiteľom mnohokrát. Ako hovorí evanjelium, často bol v rozpakoch, keď počúval Pánovho predchodcu. Nepomohlo mu to. Prečo? Pretože bol natoľko zaslepený hriechom a svojim okolím, že nedokázal hľadať pravdu. Preto sa ani my nenechajme zaslepiť hriechom, ale počúvajúc Božie slovo kriticky pozerajme na svoj život, aby sme mohli vstúpiť do nebeského kráľovstva.

Liturgia: Ef 4, 25 – 32, zač. 227, Lk 3, 19 – 22, zač. 10; každodenné antif.; menl. časti z pondelka (HS: 154; PZ: 108; HP: 109)

SEP UTOROK 23 POČATIE JÁNA KRSTITEĽA

... mysleli si, že je synom Jozefa, ... (Lk 3, 23)

Po prečítaní rodokmeňa Ježiša Krista si môžeme povedať, že to je len na vedomosť, ale nie na duchovnosť. Nie je to však pravda. Ak sa pozrieme na rodokmeň Ježiša Krista, nájdeme tam ľudí, ktorí mali svoje hriechy, svoje ťažkosti, ale aj radosti. Ale v evanjeliu nie sú uvedené všetky mená od Adama po Krista. Sú tam uvedení tí, ktorí hľadali cestu k Bohu, aj keď boli hriešni. Uvedomovali si, že bez Boha ich život nie je naplnený. Preto pozerajúc na mená v rodokmeni hľadáme životné príbehy, ktoré nám môžu byť príkladom na dosiahnutie nebeského kráľovstva. Ale príklady hodné nasledovania pre nebeské kráľovstvo nemusíme hľadať len v Kristových predkoch, ale aj v Kristových nasledovníkoch, t. j. u tých ľudí, ktorí sa vzdali svojho vlastného života len preto, aby s Kristom mohli byť vo večnosti. Kto sú tí nasledovníci Krista? Tí, ktorí sú Cirkvou vyhlásení za svätých.

Liturgia: Ef 5, 20 – 26, zač. 230; Lk 3, 23 – 4, 1, zač. 11 (radové); Gal 4, 22b – 31, zač. 210b; Lk 1, 5 – 25, zač. 2 (Predchod.); predobraz. antif. a blažen.; menl. časti z Počatia (HS: 277; PZ: 248; HP: 261)

SEP STREDA 24 PRVOMUČENICA A APOŠTOLOM ROVNÁ TEKLA

V tých dňoch nič nejedol. (Lk 4, 2)

Svätý Ján Zlatoušty hovorí: „Ježiš však veľmi rozumne pri pôste neprekročil počet dní, koľko sa postili oni. Aby si nik nemyslel, že prišiel ako prelud a neprijal pravé telo, čiže je nad ľudskú prirodzenosť.“ Kristus nám týmto konaním ukazuje potrebnosť pôstu aj v našich životoch. Učí nás, že diabol má predovšetkým tri zbrane, ktorými sa zvykne vyzbrojovať, aby porazil myseľ človeka. Jedna je obžerstvo, druhá chvastavosť, tretia ctižiadosť. Začal teda tým, čím už zvíťazil, a to nad Adamom. Naučme sa teda chrániť pred obžerstvom a prepychom, lebo sú to diablove zbrane. Pozerajme na svätých, ako bojovali s démonom, a všimnime si, že diabol používa stále tie isté overené nástroje, nad ktorými mnohí s Božou pomocou zvíťazili. Preto používajme duchovné zbrane, ktorými sú: pôst, modlitba a almužna. Tri základné piliere duchovného života.

Liturgia: Ef 5, 25 – 33, zač. 231; Lk 4, 1 – 15, zač. 12; každodenné antif.; menl. časti zo stredy (HS: 156; PZ: 111; HP: 112)

SEP ŠTVRTOK 25 PREPODOBNÁ EUFROZÍNA

... v sobotu vošiel do synagógy a vstal, aby čítal. (Lk 4, 16b)

V sobotu sa židia schádzali do synagógy, aby tam zanechali svetské záležitosti, zotrvali tam s tichým srdcom a rozjívali nad prikázaniami zákona. Preto čítame, že podľa svojho zvyku vošiel v sobotu do synagógy. Prečo vstupujeme do chrámu v nedeľu my? Pre akúsi mŕtvu tradíciu alebo čo by o mne povedali iní? Kristus vstupuje do synagógy preto, aby sa v modlitbe stretol so svojim Otcom. Preto aj my si máme vedieť vyhradiť ten jeden deň, ktorý dáme Bohu, nie ako povinnosť, ale ako výsadu, že môžeme budovať spoločenstvo s našim nebeským Otcom. Ale aj keď prídeme so správnym úmyslom do Božieho chrámu, často nám môžu utekať myšlienky k iným svetským veciam, preto sa modlime srdcom a nie len ústami.

Liturgia: Ef 5, 33 – 6, 9, zač. 232; Lk 4, 16 – 22a, zač. 13; každodenné antif.; menl. časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

SEP PIATOK 26 ODCHOD DO VEČNOSTI SVÄTÉHO APOŠTOLA A EVANJELISTU JÁNA TEOLÓGA

... iba k onej vdovy do Sarepty v Sidone. (Lk 4, 26)

Ctihodný Béda píše: „Sidon sa prekladá ako márný lov a Sarepta ako oheň alebo nedostatok chleba.“ Oboje vyjadruje pohanov, ktorí sa venovali márnemu lovu, čiže slúžili zisku a záležitostiam sveta, a trpeli ohňom telesných žiadostivostí, ako aj nedostatkom duchovného chleba. Eliáš, čiže prorocká reč, potom, ako sa vytratil chápánie Písma, prišiel pre neveru Židov k Cirkvi, aby ho prijala, a on živil a osviežoval srdcia veriacich. Podobne Kristus ako Eliáš prišiel medzi ľud, ale nie všetci ho prijali. Niektorí túžili len po zázrakoch. Pretože oni mali inú predstavu o Kristovi – ako o veľkom bojovníkovi a nie o pokornom Božom Synovi, ktorý láskou dobýja ľudské srdce. Po akom Kristovi túžime my? Má sa prispôbovať našim predstavám? Alebo budeme ako vdova zo Sarepty dôverovať Bohu aj v tých najťažších situáciách nášho života?

Liturgia: Ef 6, 18 – 24, zač. 234; Lk 4, 22 – 30, zač. 14 (radové); 1 Jn 4, 12 – 19, zač. 73b; Jn 19, 25 – 27; 21, 24 – 25, zač. 61 (svätému); predobraz. antif. a blažen.; menl. časti z Odchodu Jána; **volnica** (HS: 278; PZ: 249; HP: 262)

SEP SOBOTA 27 MUČENÍK KALLISTRAT

... lebo jeho slovo malo moc. (Lk 4, 32)

Oni žasli nad jeho učením, lebo jeho slovo malo moc. Ježišovo slovo malo stále veľkú moc. Ako povedal, tak sa aj stalo. Preto aj o Bohu hovoríme, že je nemenný. Keď povedal Lazárovi aby vyšiel von, tak mŕtvy vyšiel, keď povedal ochrnutému, aby vstal a vzal si lôžko, tak to aj urobil. Božie slovo je živé a má moc. No ako je to s našim slovom? Často vedíme prázdne debaty, aby reč nestála. Ohovárame, posudzujeme, osočujeme nevedomujúc si slová Ježiša Krista z Matúšovho evanjelia: „Ľudia sa budú v deň súdu zodpovedať z každého daromného slova, ktoré vyslovia.“ (Mt 12, 36) Istý veľmi jednoduchý mních žijúci v kláštore nie veľmi podľa poriadku zomieral na smrteľnej posteli. Usmieval sa a zomieral veľmi pokojne. Mnisi, ktorí stáli okolo neho a vedili, že nežil veľmi príkladným spôsobom života, sa čudovali, ako je možné, že zomiera v pokoji a nemá strach. On im odpovedal: „Viete, celý život som sa snažil žiť podľa Ježišovho prísľubu: ‚Nesúďte, aby ste neboli súdení.‘ (Mt 7, 1) Nikoho z vás som nesúdil, aj napriek tomu, že vy ste ma často odsúdili. Preto verím, že ma Boh neodsúdi, ale spasí.“ Dajme pozor na každé slovo, ktoré vychádza z našich úst, aby nás moc nášho slova neodsúdila na večné zatratenie, ale na večnú oslavu v nebi.

Liturgia: 1 Kor 15, 39 – 45, zač. 162; Lk 4, 31 – 36, zač. 15; každodenné antif.; menl. časti zo soboty (HS: 160; PZ: 115; HP: 115)

SEP NEDEĽA 28 ŠESTNÁSTA NEDEĽA PO PÄTDESIATNICI PREPODOBNÝ VYZNÁVAČ CHARITÓN

Zatiahni na hlbinu... (Lk 5, 4b)

Dnešný svet nás volá k zážitkom, aby sme si užili. Veď žijeme len raz, a preto to treba využiť a nehladiť, či je to hriešne alebo nie, či mi to prináša aj dlhodobý prínos alebo len krátkodobý pôžitok. Dnešné evanjelium nás pozýva zatiahnuť na hlbinu. V čom zatiahnuť na hlbinu? Rozmerov je mnoho – vzťahy k blízkym, duchovný život, zodpovednosť, dôvera... Zoberme si príklad toho, ako duchovný život tento svet posúva do ústrania. Uprednostňuje sa kult tela, konzumný spôsob života. Zahľadanie sa do seba. Ale človek nie je len telesná, ale aj duševná bytosť. Duša je nositeľom nášho ja. Ako by vyzerala naša duša v porovnaní s našim telom? Výška dospelého človeka je približne 180 cm a váha 80 kg. Akú pomyselnú výšku by mala naša duša? Nebola by malého vzrastu a podvyživená? Kolkokrát sa zabudneme modliť, možno nepristupujeme k sviatostiam, pretože si povieme, veď na Paschu stačí. Nevie, či by bolo dostatočné pre naše telo nasýtiť sa raz za rok. Ale s dušou to skúšame často. Necháme ju trpieť, nedáme jej duchovný pokrm. Preto aj my potrebujeme zatiahnuť na hlbinu vo svojom duchovnom živote, aby naša duša nebola podvyživená, ale silná a aby vedela odolávať hriešnym vášňam prichádzajúcim od tela a sveta.

Liturgia: 2 Kor 9, 6 – 11, zač. 188; Lk 5, 1 – 11, zač. 17 (radové); 2 Kor 4, 6 – 15, zač. 176; Lk 6, 17 – 23a, zač. 24 (prepod.); predobraz. antif. a blažen.; tropár 7. hlasu a Charitónovi, kondak hlasu, *Sláva*, Charitónovi, *I teraz*, podľa predpisu; prokimen, *Aleluja* a prič. hlasu a Charitónovi (HS: 150, 279; PZ: 104, 251; HP: 105, 264)

SEP PONDELOK 29 PREPODOBNÝ KYRIAK PUSTOVNÍK

Šimonovu testinú trápila vysoká horúčka a oni ho prosili za ňu. (Lk 4, 38)

Spasiteľ uzdravuje chorých niekedy na prosby, niekedy sám od seba a ukazuje, že pri chybách a chorobách vždy vypočúva modlitby veriacich a nezriedka dá poznať i tie, o ktorých vôbec nevedia. Zbožne prosiacim odpustí i nepoznané, podľa žiadosti žalmistu: „Kto vie o všetkých svojich poblúdeniach? Očistiť ma od chýb, ktoré si nevedomujem.“ (Ž 19, 13) Aj my vo svojom živote máme množstvo nevedomých hriechov. Kristus uzdravuje vedome aj nevedome, pretože ak chceme byť spasení, musíme byť očistení od všetkých hriechov. Podobne človek hľadá príčinu každej choroby – aj tej vnútornej, nielen vonkajšej. Lebo ak chce byť zdravý, musí byť vyliečený z vecí viditeľných i neviditeľných. Kristus však odpúšťa hriech a lieči telesné neduhy ináč ako človek. Petrova svokra bola chorá a ľudia jej nevedeli pomôcť. Bola to liečiteľná choroba. Ježiš svoju moc ukázal na spôsobe uzdravenia, keď urobil to, čo lekári v žiadnom prípade nedokázali. Po prejdení horúčky pacienti potrebujú veľa času

na obnovu predchádzajúceho zdravia. Vtedy sa však všetko udialo naraz. Preto nestráčajme nádej na uzdravenie a odpustenie, ale prosíme s nádejou, aby nám Boh prejavil svoje milosrdenstvo.

Liturgia: Flp 1, 1 – 7, zač. 235; Lk 4, 38 – 44, zač. 16; každodenné antif.; menl. časti z pondelka (HS: 154; PZ: 108; HP: 109)

SEP UTOROK 30 HIEROMUČENÍK GREGOR

Pane, ak chceš, môžeš ma očistiť. (Lk 5, 12b)

Ježiš chce a tak očisťuje. Ale podstatná je tá prosba malomocného človeka. Aj my by sme často od Boha chceli, aby nám niečo splnil, ale sami tomu neveríme, a tak nás naša pochybnosť oberá o dar od Boha. Ale čo je podstatné prosiť od Pána? Odpoveď nachádzame v dnešnom prvom čítaní: „Aby ste vedeli rozoznať, čo je lepšie, a aby ste boli čistí a bez hany pre Kristov deň, plní ovocia spravodlivosti.“ (Flp 1, 10) Muž z evanjelia prosí o telesné očistenie, aby mohol žiť plnohodnotný život v spoločenstve medzi ľuďmi, pretože malomocní boli vyčlenení zo spoločenstva. Aj my sme často akoby duševne malomocní. To znamená, že ak žijeme vo vedomom hriechu, sme duševne chorí a naša duša trpí. Ak by sme zomreli v stave ťažkého hriechu, aj naša duša by bola odsúdená na priestor mimo nebeského spoločenstva. Preto aj my dnes spolu s malomocným, uvedomujúc si svoj hriech, prosíme Pána, aby nás uzdravil, ak chce, aby sme mohli patriť do nebeského spoločenstva.

Liturgia: Flp 1, 8 – 14, zač. 236; Lk 5, 12 – 16, zač. 18; každodenné antif.; menl. časti z utoroka (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

Dávid Rybovič

PRE ŽENU

Na konci školského roka som cítila veľké fyzické aj psychické vyčerpanie. Pripisovala som to nepokojným nociam, keď som došla osemmesačnú dcérku, a náročnému ukončovaniu školského roka starších detí. Tešila som sa, že aspoň škola na čas odpadne a všetci si vydýchnu. No hneď v prvé dni prázdnin som začala mať vysoké horúčky. Diagnóza – zápal pľúc – ma donútila dovolenkovať v nemocnici. Zrazu všetko, čo sme plánovali, išlo do úzadia, pretože bolo treba zvládnuť odstavie malej a chod domácnosti – a to všetko bezo mňa. Hoci prvé dni v nemocnici boli psychicky náročné, necítila som krivdu ani hnev. Uvedomovala som si, že Pán mi cez moje telo už dlho naznačoval, že je čas spomaliť, ale, samozrejme, ako mnohé z nás som sa riadila heslom: Nevládzeš? Tak zaber! Pobyt v nemocnici, aj keď vynútený, bol pre mňa veľkým darom od Otca. Časom, keď mi šepkal, že chce, aby som bola zdravá a oddychnutá, a keď mi ponúkol priestor na prehodnotenie mnohých oblastí v mojom doterajšom fungovaní. A najmä časom, keď som si po dlhom maratóni mohla oddychnúť a poriadne sa vyspať.

PRE MUŽA

Vedel som, že najťažšia bude prvá noc. Noc bez mamky a jej mliečka. Uistoval som sa, že to zvládnem. Prosil som Pána o silu, trpezlivosť a lásku, aby bol so mnou. Zrazu musela aj moja najstaršia dcéra, ktorá má dvanásť rokov, niesť rodičovské bremeno. Prvá noc na rukách a veľa plaču. Nachodil som kilometre, ale dali sme to! Všetci spolu, nesení modlitbami našich veriacich, ľudí z nášho spoločenstva a ďalších známych či neznámych. A čo mi okrem rodiny a známych veľmi pomohlo? Keď sme mali veci na poriadku. Každý vedel, čo je jeho úloha, a robil to. Vedeli sme, že musíme stáť pri sebe. Že sme si navzájom oporou a posilou. V takýchto chvíľach sa veľmi ťažko hľadá čas na rozjímavú modlitbu či na modlitbu vôbec. Skôr to bol čas strelných modlitieb a opakovania naučených žalmov, ale bol to čas s Pánom uprostred nás. Bol to čas, keď som mal v ľuďoch okolo nás možnosť vidieť Krista oveľa ľahšie. Či azda nejde o to? Aby sme videli Krista v bratovi a sestre a aby sme priniesli Krista všade, kde sme? Nech nás teda aj cez veci, ktoré nie sú také, ako by sme v tej chvíli chceli, Pán čoraz viac pretvára na svoj slávny obraz. (Katarína a Vladislav Marčákovci)

Škvrna v ľudských dejinách

Keď pred tridsiatimi rokmi národy sveta začínali dýchať radostnejším dychom povojnového života, vtedy svet s hrôzou prijal správu, že 6. augusta 1945 zhodilo americké lietadlo prvú atómovú bombu na japonské mesto Hirošimu.

Príkaz na použitie prvej atómovej bomby v dejinách ľudstva dal americký prezident Truman. Vo svojich Pamätiach napísal: „Dal som súhlas na použitie bomby. Konečné rozhodnutie, kde a kedy sa atómová bomba použije, záležalo odo mňa.“ Truman chce tak prevziať na seba zodpovednosť za použitie bômb, aby upokojil svedomie vedcov a vojakov. Avšak šéf Manhattanského projektu, generál Groves, nedoprial Trumanovi ani tú trošku pochybnej slávy a uviedol vec na správnu mieru. „Truman až tak veľa neurobil, keď povedal áno. V tom čase bolo treba veľkej odvahy povedať nie.“

Trumanovo vyhlásenie neupokojilo a nemohlo upokojiť tých, čo jeho rozkaz vykonali. Svedčí o tom aj dnes už na celom svete známy prípad bývalého majora letectva Spojených štátov Clauda Roberta Eatherlyho...

Major Eatherly bol poverený zhodiť túto strašnú zbraň na niektoré zo štyroch vybraných miest – Hirošimu, Kokuru, Nagasaki alebo Nagatu. A tak po dôkladnej príprave bola 6. augusta zhodená prvá atómová bomba na Hirošimu a o tri dni neskoršie, 9. augusta, na druhé japonské mesto, Nagasaki.

Hirošima a Nagasaki, prvé obeť atómovej bomby, sú veľkým výkričníkom celému svetu a nútia svet, aby postavil mocnú hrá-

dzu proti novodobým spôsobom vraždenia ľudstva. Do života sa dostala zbraň, ktorej smrtiaca účinnosť presahuje každú fantáziu ľudského ducha. Človek zneužil vedu a vraždil takým spôsobom, ktorý nemá dosiaľ páru v dejinách...

Na ohavnosť pustošenia japonský ľud a s ním národy celého sveta nemôžu zabudnúť. Hirošima a Nagasaki ostanú navždy čiernou škvrnou v dejinách ľudstva. Sú výstrahu i výzvu, aby sa podobné udalosti už neopakovali. Na tomto základe by si ľudia mali podať ruky k spolupráci a spoločnému úsiliu za víťazstvo mieru na zemi medzi ľuďmi dobrej vôle, ako to zvolal Eatherly, ktorý si uvedomil dosah svojho činu: „Zdá sa mi, že tí, ktorí spia pod popolom Hirošimy, plačú a volajú po mieri. Dúfam, že ľudia môžu spoločne ruka v ruke vybudovať lepší svet...“ (František Dancák, Slovo 1975/8, s. 4)

O rezňoch a semafore

Stojím pred priechodom pre chodcov. Svieta červená. Jedna mamička, ktorá drží za ruku dieťa, sa vyberie cez cestu. Vedľa mňa stoja dve ženy, jedna si nadvihne slnečné okuliare: „No vidíš to? Je normálna? Učiť malé dieťa, že môže ísť cez cestu aj na červenú? Strašné!“ Ako na pokyn sa v tom momente zjaví vedľa nás asi deväťročný chlapec s ruksakom. Všetci stojíme, on sa však obzrie vľavo, vpravo a rozbehne sa cez cestu. Takisto na červenú. „No prosím, ďalší príklad výbornej matky,“ už si len rezignovane vzdychne vedľa stojaca. Čo sa za mladi naučíš..., preblesne mi hlavou.

O dva dni sa ocitám na posvadbách nových dozvukoch. Mamy s detmi sú už doma, na dvore ostala čisto mužská zostava a ja. Mám úlohu vodičky, a tak sedím. Nie je to zlé, pánska zostava plne akceptuje moju prítomnosť. A tak sondujem, čo sa odohráva v dušiach a hlavách chlapov s rozviazanými jazykmi. Dozviem sa, že okrem vizuálnych predností ženy sa ešte stále ráta, keď má nová nevesta v dedine „zahradku poradne okopanú“. V tomto prípade sa to očakáva, lebo „to od Vranova dzijče“. „Bo to take z bytovky aňi za pohar vodi ňestoji.“ Keď sa schuti zasmejem, strhnem na seba pozornosť. A ja som vari z bytovky? Keď priznám, že z dediny, vydýchnu si. Lebo „šak kec z valala, ta ti naša“, dostane sa mi pocty i ďalšieho štrngnutia na moje zdravie. „Šak i taka fajna ši, jak suco,“ zhodnotí najstarší ujco, čo automaticky pripíše tomu, že som isto odchovaná na poriadnej strave. Nie ako vedľa sediaci muž, o čosi mladší odo mňa. Ten vraj už dvadsať rokov nezjedol rezeň. Trauma z detstva. Ako malému mu sused povedal: „Kec budžeš jejsc riski, ta ce šviňa zožere!“ A tak má fešák tridsiatku na krku a svinke sa úctivo vyhýba. Čo sa za mladi naučíš..., to ťa bude strašiť i v dospelosti. Nieкто kľučkuje na červenú pomedzi autá, nieкто pomedzi misy s rezňami. (Mária Dudová-Bašistová)

Nepodceňujme malé nebezpečenstvá

Na lesnom svahu v štáte Colorado leží kmeň obrovského stromu. Znalci prírody hovoria, že stál v pralese vyše štyristo rokov. Keď Kolumbus pristál v San Salvadore, bol iba malým stromčekom, a keď zakladali Plymouth, mal polovicu svojej terajšej výšky. Počas jeho dlhého života doň štrnásťkrát udrel blesk a za stáročia nad ním prehrmelo nespočetné množstvo lavín a víchríc. Všetko ustál. Nakoniec však obrovský strom napadli malé chrobáčky. Prehryzli sa mu cez kôru a pomaly ho ničili zvnútra tým, že mu svojimi slabými, ale vytrvalými útokmi odčerpávali sily. Lesného obra, proti ktorému nič nez mohli stáročia, ktorého nerozťal blesk ani nevyvrátila víchrica, pomaly premožli drobné chrobáčky, ktoré človek rozmliaždi medzi dvoma prstami. (spracovala Adriana Matoláková)

Pomôcky: AKP, Ija, Uva, Sato, Laval	Kambodžská tlačová agentúra	Deň v týždni	Tyčová ocel'	Stará mať, po nemecky	Utratila	Južný plod	Pápežská listina	Ruská rieka	Francúzsky člen	Autor: Vladimír Komanický	Polyakrylonitrilové vlákno	2	Ublížila na cti
Auto										Vo vnútri			
1										Vzduch, po grécky Vietnam Educ.Foun.			
Spôsobilá poranenie									Český básnik Nakul				
	Umelá reč Duša u Egypťanov			Ruská rieka Homérovho dielo				Neplaz sa Japonský politik					
Žala							Veľká ZOO v prírode Zisťoval rozmery						
Keď			Solmizač. slabika Dneska			Olejnatá rastlina Zatoč				Nil, po česky Úder			
	Ponad	Rímske číslo 501 dom. muž. meno			Značka traktorov Poklesok						Boh mesta Eridu Mačkovitá šelma		
Nevystatoval účinkom pary												Tam	Chem. zn. hliníka
3								Ženské meno					
Ustanovil do úradu								Francúzsky predseda vlády					

Y	P	Š	T	I	C	A	R	Á	C	R	A	P	A	C	H
A	P	T	S	P	S	O	T	A	O	A	C	E	V	A	R
Í	K	E	A	A	C	N	A	Š	N	L	D	T	L	Z	M
Á	M	K	L	L	I	I	A	O	A	I	A	D	E	O	
Z	M	O	P	K	C	T	D	N	P	P	V	P	L	Ô	Z
S	K	T	O	Í	P	O	A	J	A	O	O	A	N	A	O
Š	S	L	D	Ô	S	T	O	J	N	O	S	Ť	S	T	B
I	K	E	V	T	E	M	V	S	N	A	Ť	Ú	A	U	A
Y	Č	O	O	N	E	L	O	K	A	O	L	A	C	H	H
D	D	P	D	L	O	B	C	T	T	U	S	K	A	O	A
E	Á	U	E	A	O	V	I	S	O	V	N	T	R	R	M
R	E	T	S	T	A	V	E	B	N	I	C	A	I	K	Y
V	A	K	A	O	E	C	O	S	O	R	P	M	D	A	A

Tajničku osemsmerniky tvorí 37 nevyškrtaných písmen.

Autor: Marek Pataky. **Legenda:** ALTAJ, BAHAMY, BALADA, CESTO, CLONA, DIVOŠŤ, DŮSTOJNOST', EDÍCIA, ETANOL, ETAPA, EVITA, KLEPY, KOLENO, KOLKY, MATKA, MELASA, OLOVO, OMELETA, OSIVO, OSNOVA, OSUDY, OVOCIE, PANNA, PAROH, PILOT, PÍSMO, PITVA, PLAST, PODVOD, POSÚCH, POŠTA, POŤAH, PŮVOD, PROSO, PSOTA, SACHARID, SAUNA, SAVANA, SNINA, SOBOTA, STAVEBNICA, STOPÁR, ŠANCA, ŠKODA, ŠKOLA, ŠTICA, TAJNOSTI, UHORKA, VALACH, VREDY, ZELER, ZMESI

ÚTRŽKY

Cestovateľ, ktorý s veľkým nadšením študoval pomery v rôznych krajinách, zažil v Indii kultúrny šok. Odrazu ho všetko zaťažovalo: podnebie, stravovacie a ubytovacie pomery, nečitateľné tváre ľudí... Nakoniec mu praskli nervy pre maličkosť. Pridelili mu izbu, v ktorej na veľké zdesenie našiel škaredú tučnú jašteričku.

„S takým niečím bývať nebudem!“ No akokoľvek sa namáhal chytiť ju, vždy mu ušla a skrýla sa. Bol príliš hrdý na to, aby poprosil o pomoc, a hoci to sprvu bolo ťažké, postupne sa učil s ňou zžívať. Po čase si zvykol a keď vstupoval do izby, jeho prvý pohľad patrila jašteričke. Neskôr jej dal meno. Stala sa mu takmer partnerkou na rozhovor. Začal si všimnúť jej pozitívne vlastnosti. Jašterička požírala moskyty a tie sa ďalej nerozmnožovali, a netrápili ho. Vtedy si uvedomil, že jeho problém nespočíval v prostredí, kde sa nachádzal, ale v ňom samom.

Ako možno zmieriť dvoch nezmieriteľných nepriateľov? Naučte sa to od obyčajného hrnca. Jeho tenké dno nemôže zmieriť nepriateľské živly – oheň a vodu, ale núti ich k vzájomnej spolupráci. A pritom sa nemieša do ich záležitostí – vodu necháva vodou a oheň ohňom. (spracovala Adriana Matofáková)

JUBILEÁ KŇAZOV

Rastislav Dzurjovčín – 4. september – 50 rokov života; **vľadyka Peter Rusnák** – 6. september – 75 rokov života; **Peter Fedor** – 15. september – 35 rokov kňazskej vysviacky; **Marek Brody** – 15. september – 20 rokov kňazskej vysviacky; **František Fedorišin** – 15. september – 20 rokov kňazskej vysviacky; **Pavol Nižník** – 16. september – 35 rokov kňazskej vysviacky; **Marek Petro** – 16. september – 35 rokov kňazskej vysviacky; **Igor Zimovčák** – 16. september – 35 rokov kňazskej vysviacky; **Jozef Ivan** – 17. september – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Metod Marcel Lukačik** – 30. september – 50 rokov života

Srdečne blahoželáme a prajeme
mnohaja i blahaja lita.

SPOLOK SV. CYRILA A METODA

Jubilanti – september

50 rokov: otec Rastislav Dzurjovčín, Michalovce; Peter Sabo, Priekopa

60 rokov: Viera Adamová, Brezina

70 rokov: František Džuppa, Michalovce; Marta Ivanko-Macejová, Šarišské Michalany; Anna Kapitulová, Sobrance; Gabriel Németh, Hatalov; Sabína Pavlová, Tíbava; Miroslav Voroňák, Michalany

75 rokov: Veronika Baranišinová, Sečovská Polianka; Paulína Dienešová, Slivník; Jozef Hakoš, Lesné; Mária Kandráčová, Moravany; Jarka Medzibriská, Nacina Ves; Bernardina Michalová, Vyšný Kazimír; Mária Poláčková, Stará Ľubovňa; vľadyka Peter Rusnák, Bratislava; Mária Sarvajová, Kaluža; Mikuláš Sigeti, Žiar nad Hronom; Mária Timková, Košice; Mária Vodarčíková, Košice

80 rokov: Justína Hospodárová, Bratislava; Marta Kaputová, Svidník; Michal Megis, Bánovce nad Ondavou; Mária Mujgošová, Veľké Ozorovce; Mária Nebesníková, Koromľa; Margita Novotňaková, Priekopa

85 rokov: Ján Dudlák, Stará Ľubovňa; Helena Macalová, Spišská Nová Ves; Anna Rošková, Záhor

90 rokov: Mária Hricíková, Úbrež; Zuzana Jakubová, Stankovce; Mária Varechová, Kojšov; Mária Čizmárová, Horovce
Ospravedľujeme sa augustovým oslávencom za chybu v minulom čísle, kde sme ich uviedli k mesiacu júl. Ďakujeme za pochopenie.

BLAHOŽELÁME

17. júna oslávil náš duchovný otec František Barkóci 25. výročie kňazstva. Milý otče, pri tejto príležitosti vám vyprosujeme od nebeského Otca Božie požehnanie, pevné

zdravie, pokoj v srdci, vedenie Svätého Ducha, aby ste verne a horlivo žili svoj kňazský život a priviedli nás – vám zverený Boží ľud – do večnej blaženosti. Boh vie, prečo vám

zveril práve nás, a my mu za to ďakujeme. Zverujeme vás i vašu rodinu pod ochranu a mocný príhovor Presvätej Bohorodičky a archanjela Michala. *Na mnohaja i blahaja lita!*
veriaci zo Šarišského Štiavniku

Dôstojný otec Rastislav Dzurjovčín, pri príležitosti vášho vzácneho životného jubilea – 50. narodenín – vám zo srdca blahoželáme a vyjadrujeme vďačnosť za všetko, čo ako kňaz i ako

človek prinášate do života nielen veriacich, ale aj nás, vašich susedov Vrbovčanov. Vaše slová, pokojná prítomnosť aj schopnosť vypočuť a povzbudiť sú pre mnohých veľkým darom. S pokorou a radosťou si uvedomujeme, aké vzácné je mať nablízku niekoho, kto nesie vo svojom živote nielen vieru, ale aj láskavosť, múdrosť a ľudskosť. Nech vás Pán Boh naďalej požehnáva hojnosťou milostí, zdravím, vnútorným pokojom a radosťou z každodennej služby. Ďakujeme za vašu duchovnú aj susedskú blízkosť a prajeme vám ešte mnoho krásnych rokov naplnených svetlom a požehnaním.
s úctou a vďačnosťou veriaci z Vrbovca

Pri príležitosti 50. narodenín, ktoré ste oslávili v júli, a zároveň 20. výročia kňazskej vysviacky, ktoré si pripomeniete na sviatok patrónky Slovenska, vám, náš duchovný otec Vojtech Lakomý, zo srdca blahoželáme a ďakujeme za vašu službu, modlitby a sprevádzanie na našej duchovnej ceste. Nech vás Pán Boh žehná, dá vám pevné zdravie a silu vo vašej službe. Nech vás Svätý Duch vedie a Presvätá Bohorodička ochraňuje na každom kroku.

To vám vyprosujú veriaci z filiálnej obce
Tovarnianska Polianka.

Drahý otec Martin Mikula, pri príležitosti 25. výročia vášho kňazstva vám zo srdca ďakujeme za vašu dlhoročnú vernosť povolaniu, ktoré ste prijali s otvoreným srdcom a obetavým duchom.

Vaša služba, slová i príklad života sú pre mnohých svetlom a povzbudením na ceste viery. Nech vám Pán, ktorý vás pred rokmi povolal, aj naďalej dáva silu, múdrosť a radosť zo služby, ktorú konáte pre dobro Cirkvi a spásu duší. Vyprosujeme vám hojnosť Božích milostí, pevné zdravie, duchovnú radosť a ochranu Presvätej Bohorodičky aj v ďalších rokoch vášho kňazského života.

Zároveň vám ďakujeme aj za osemnásť rokov služby a otcovskej starostlivosti v našej farnosti. Nech vám Pán dá silu s rovnakou horlivosťou a ochotou slúžiť aj vo vašej novej farnosti.

veriaci z farnosti Košice-Ťahanovce

OZNAMY

Spolok sv. Cyrila a Metoda pripravuje v poradí už štvrtý filmový dokument s názvom Rozsie-

vač slova. Členovia spolku dostanú prednostný prístup k zhliadnutiu filmu.

Za veriacich farnosti Jakubany by sme chceli touto cestou poďakovať manželom Andrejovi a Márii Polanským za sprostredkovanie Božieho slova nielen osobným životom, ale aj prostredníctvom distribúcie časopisu Slovo, ktoré vykonávali úctyhodných dvadsaťpäť rokov.

S láskou a vďakou za prejavenu ochotu a úsilie im do ďalších dní prajeme hojnosť Božích milostí a dary Ducha Svätého. *Na mnohaja i blahaja lita!*

veriaci z Jakubian

DAROVALI NA SLOVO

čitatelia, Litmanová, 20 eur; Mária Tomášová, Košice, 5 eur; čitatelia, Košice-Nad jazerom, 20 eur; Richard Fučko, Košice, 5 eur; Ján Lemeš, Košice, 5 eur; Mária Pavlišinová, Košice, 5 eur; Mária Petrisková, Košice, 5 eur; Vladimír Varga, Košice, 5 eur; Veronika Vasil'ová, Košice, 5 eur; Mária Tomašurová, Košice, 5 eur; Vlasta Štefanová, Košice, 5 eur; Marián Skička, Košice, 10 eur; Peter Slota, Košice, 10 eur; čitatelia, Ihľany, 19 eur; Daniela Kušionová, Ihľany, 5 eur; Martin Klimkovský, Fijaš, 7 eur; Anna Digoňová, Fijaš, 12 eur; čitatelia, Ľubotice, 15 eur; Michal Kaliňák, Rovinka, 13 eur; Štefan Hrabovský, Udavské, 5 eur; čitatelia, Bardejov-Družba, 17,50 eura; čitatelia, Fijaš, 10 eur; Martin Klimkovský, Fijaš, 7 eur; Anna Digoňová, Fijaš, 12 eur; čitatelia, Ihľany, 19 eur; Daniela Kušionová, Ihľany, 5 eur; čitatelia, Litmanová, 20 eur; Eva Janovčíková, Košice, 5 eur; Mária Tomášová, Košice, 5 eur; čitatelia, Košice-Nad jazerom, 20 eur; Richard Fučko, Košice, 5 eur; Eva Janovčíková, Košice, 5 eur; Ján Lemeš, Košice, 5 eur; Mária Pavlišinová, Košice, 5 eur; Mária Petrisková, Košice, 5 eur; Vladimír Varga, Košice, 5 eur; Veronika Vasil'ová, Košice, 5 eur;

Všetkým darcom vyslovujeme veľkú vďaku
na *mnohaja i blahaja lita.*

INZERCIA

Rekonštrukcie striech a veží chrámov. Nové strechy. Demontáž a likvidácia azbestu. Vypracovanie potrebnej projektovej dokumentácie. www.svestav.sk. Mobil: 0905 437 209, mejl: svestav@svestav.sk

Ručne písané ikony. www.ikony.sk

Fy **DUDAS** ponúka:

- elektrické pohony zvonov
- lineárny a magnetický pohon zvonov
- dialkové ovládanie zvonov (GSM)
- zvonové drevené a ocelové konštrukcie
- nové zvony a srdcia zvonov
- vežové hodiny a kladivá zvonov
- opravu starých systémov

e-mail: jandudas@teraz.de
tel.: **0907 268 344**, www.zvonydudas.sk

Viac o inzercii: inzercia@casopisslovo.sk

Boh na teba

nezabudol.

MOŽNO ČAKÁŠ,
MOŽNO NEVIDIŠ,
ALE ON KONÁ
AJ TERAZ.

Aj pre teba.

Lutina, bazilikalutina.sk, 051/459 62 31
Každá streda: po liturgii Mariánske večeradlo
Každý štvrtok: Akatist k sv. Mikulášovi (17.30 h)
06.09. **Fatimská sobota**: posvätný ruženec (09.15 h); **svätá liturgia** s modlitbou za-
svätenia sa Nepoškvrnenému Srdcu Panny
Márie (10.00 h)
14.09. **Svätá liturgia** s modlitbami za oslo-
bodenie a uzdravenie (po liturgii požehna-
nie náboženských predmetov a exorcizova-
nie soli, vody) (17.00 h)
28.09. **Svätá liturgia** s pozvaným hosťom
(10.00 h na hore)

**Michalovce, bazilikaredepmoristi.sk,
0902 275 145**
16.09. **Svätá liturgia**, Moleben k sv. Gerardovi
s uctením si relikvií prvého stupňa sv. Gerarda
a požehnaním šatkou sv. Gerarda (18.00 h)
25.09. Moleben k bl. Metodovi (09.00 h,
17.20 h); **svätá liturgia** s modlitbami za uz-
dravenie (09.30 h, 18.00 h)

Klokočov, klokovgrkat.sk, 0911 105 908
06.09. **Fatimská sobota**: ruženec (08.30 h),
tretia hodinka + prednáška (09.00 h), **svätá
liturgia** (09.30 h)
12.09. **Večer chvál** (18.00 h)
20.09. Púť kňazských rodín a duchovenstva:
ruženec (08.30 h), tretia hodinka + prednáš-
ka (09.00 h), **svätá liturgia** (09.30 h)
22.09. Adorácia, **svätá liturgia** s modlitbami
za uzdravenie k sv. Charbelovi (18.00 h)
26.09. Púť charít: kultúrny program
+ modlitba za ukončenie vojny na Ukrajine
(10.00 h), **svätá liturgia** (11.00 h)

Litmanová, horazvir.sk, 0903 982 828
Každý deň: svätá liturgia (10.30 h)
04., 11., 18., 25.09. Modlitby – Légia RN
06.09. **Fatimská sobota**: modlitba večeradla
(09.30 h), **svätá liturgia** (10.30 h)
07.09. **Malá púť**: uctenie si ikony Presvätej
Bohorodičky, akatist a ruženec (09.00 h);
svätá liturgia (10.30 h)
20.09. Nočná adorácia s Nepoškvrnenou
Čistotou

cenacolo.sk, cdv_slovakia@hotmail.com
Klub Prešov: +421 907 197 990
Ruženec za závislých: pondelok (17.00 h) v Chrá-
me sv. Petra a Pavla v Poprade; streda (18.00 h)
v budove kláštora Sancta Mária v Prešove; štvrtok
(17.15 h) v Chráme Božej múdrosti vo Svidníku
17.09. **Svätá omša** a eucharistická adorácia
v saleziánskom kostole v Poprade (17.30 h)
20. – 27.09. Rodičovské putovanie do Medžugoria

koinoniapo.sk, koinonia ján krstiteľ
prešov; Komunitný dom Záborské
Nedele a sviatky: **svätá liturgia** (09.30 h)
na Youtube
Štvrtok: **Večer chvál a modlitieb za uzdravenie**
(18.00 h) na Youtube

romskamisias.sk, savore.sk, 0915 951 081
07.09. **SAVORE KURKE** (14.00 h) Sigord
kých

**Kláštor redemptoristov v Stropkove; du-
chovneccsr@gmail.com**
10.10. – 12.10. **Duchovná obnova pre man-
želky kňazov a diakonov**; exercitátor: otec
Anton Verbovský CSsR; príspevok na duchov-
nú obnovu je 60 eur za osobu; prihlásiť sa
môžete na uvedený e-mail